

industrija
gumijevih
usnjenih
inkemičnih
izdelkov

Sava Kranj

ŠTEV. 20/21/XVII

10. NOVEMBRA 1977

SODELOVANJE Z DISLOCIRANIMI TOZDI

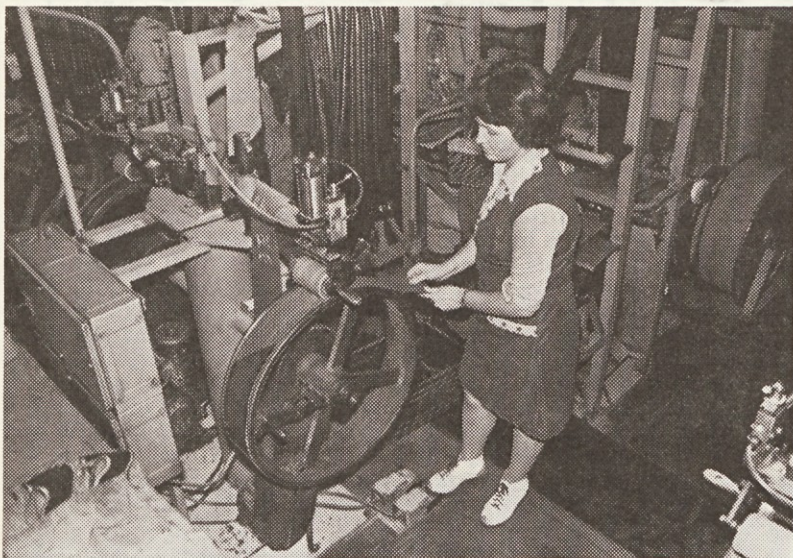
»Letošnje leto je bilo na področju sodelovanja med Savo na lokaciji Kranj in dislociranimi tozdi manj uspešno, ni bilo pa neuspešno. Vzrokov za to je več, vsekakor tudi organizacijskih, zato si boljše sodelovanje lahko obetamo tudi zaradi nove organiziranosti Save« je dejal na seji centralnega strokovnega sveta glavni direktor Filip Majcen.

Centralni strokovni svet je namreč dne 17. oktobra obravnaval poročila o medsebojnem sodelovanju strokovnih sektorjev z dislociranimi tozdi. Poročila so bila pripravljena na osnovi dogovora, da vsako leto analiziramo obseg sodelovanja, oblike strokovne pomoči ter opravljene storitve za skupnosti oziroma za tozde izven Kranja, upoštevajoč materiale, ki so utemeljevali združevanje oz. združitev. Naj vas spomnim: Ko je bila leta 1974

narejena analiza utemeljenosti združevanja za združitev posameznih delovnih organizacij (Sava, KTM, Totra, Ruma, Vulkan in Puškarna) v eno delovno organizacijo, smo v ciljih združevanja zapisali naslednje osnovne cilje:

- ustvariti močno in učinkovito delovno organizacijo,
- dosegati preko delitve poslovnih funkcij usklajeno načrtovanje in izvajanje vseh poslovnih funkcij z namenom večje učinkovitosti in racionalnosti poslovanja,
- izboljšati asortiman ponudbe,
- zagotoviti večjo socialno varnost delavcev v združenem delu,
- z zagotovitvijo neposrednega samoupravljanja v tozdih ter v delovni organizaciji kot

(Nadaljevanje na 17. strani)

Izredno pomemben element uspešnosti dela so prav gotovo dobri medsebojni odnosi – čemur bo treba še nameniti veliko pozornost

TO JE DVOJNA ŠTEVILKA

Številko Save, ki jo imate v rokah, smo označili za dvojno.

V času, ko bi morali izdati 20. številko, nas je v redakciji nekoliko »zabasalo«. Izdati smo morali kar nekaj števil Informatorja in to v precejšnjem obsegu. Kljub temu smo se potrudili, da je pričujoča številka polna zanimivih in aktualnih informacij in bo vsakdo našel zase kaj zanimivega branja.

OBISK IZ VOJVODINE

3. novembra 1977 je prišla na delovni obisk v Savo delegacija Izvršnega sveta SAP Vojvodine, ki jo je vodil predsednik Nikola Kmezič. V delegaciji so bili podpredsednik izvršnega sveta Vojvodine tov. Stevan Beg, predsednik pokrajinske gospodarske zbornice tov. Jon Srbovan in podpredsednik Jozef Borta ter sekretarji za kmetijstvo Sava Vujkov, za gospodarstvo Boško Todorovič in za finance Zdravko Mutin. Spremljala sta jih predsednik Izvršnega sveta Slovenije tov. Andrej Marinc in predsednik Gospodarske zbornice Slovenije tov. Andrej Verbič.

Pretežni del obiska so namenili ogledu proizvodnega procesa, še posebej tovarni avtopnevmatike. V razgovoru so jim tov. Filip Majcen, glavni direktor in vodilni delavci Save predstavili proizvodnji program Save, njen gospodarski položaj ter njeno odprtost za povezovanje v smislu zakona o združenem delu. Ni naključje, da je bil za njih interesanten razvoj avtopnevmatike, saj naša proizvodnja posega tudi na njihovo področje. Za Rumo je namreč izdelan projekt za izgradnjo tovarne za izdelavo traktorskih gum, v katerem gre za skupna vlaganja in bo velikega pomena za razvoj gospodarstva Vojvodine.

V pogovoru je tov. Nikola Kmezič dejal, da je izredno zadovoljen nad razvojem Save, ki je v 15 letih (tedaj je bil namreč prvič pri nas) dosegla izredno velik napredek. Podobne laskave ocene so dali tudi drugi člani delegacije. Za njih je bil razgovor in ogled Save gotovo še posebno zanimiv, ker ima Sava na njihovem področju svoj obrat, zato je obojestranski interes, da se sodelovanje in medsebojni odnosi razvijajo tako dobro kot se.

SAVA POMAGA PRIZADETIM V POTRESU NA GORENJSKEM

Dne 24. oktobra 1977 je bil zborom delavcev posredovan predlog za pomoč prizadetim v potresu na Gorenjskem.

Potres, ki je bil 16. julija 1977 v okolici Preddvora, je povzročil veliko škode, po grobi oceni za okoli 9 milijard novih din.

Ker smo o potresu več pisali že v letošnji 18. številki Save, naj navedem le, da smo na zborih delavcev sprejeli naslednja sklepa:

1. Za pomoč prizadetim v potresu na Gorenjskem bomo delali v planirano prosti soboti, dne 19. novembra,
2. Enodnevni zaslužek tega dne se nakaže direktno za sanacijo prizadetih krajev in ne kot posojilo preko banke.

Delavci Save smo te sklepe sprejeli še bolj solidarno, ker so med prizadetimi tudi nekateri Savčani.

Jože Štular

60 LET OKTOBRA

V tem letu mineva šestdeset let od oktobrske revolucije, ki predstavlja odločilno prelomnico v zgodovini mednarodnega delavskega gibanja. Ves nadaljnji razvoj mednarodnega, posebej še revolucionarnega delavskega gibanja, potrjuje njen neprecenljiv teoretični in praktični pomen. Vse do danes lahko spremljamo, kako je veliki oktober v različnih obdobjih in razmerah navdihoval delavski razred v boju za bolj humane in demokratične družbene ter mednarodne odnose.

Oktobrska revolucija je močno vplivala tudi na razvoj delavskega gibanja v Jugoslaviji. Enako kot drugod v svetu, je delavsko gibanje po revolucionarnih dogodkih v sovjetski Rusiji doživljalo nagel vzpon, a tudi mnoge stranpote, udarce in zastoj. Prebijajoč se skozi mnoga nasprotja, se je v delavskem gibanju vedno bolj uveljavljala politika komunistov, oprta na spoznanja marksizma in leninizma, na izkušnje oktobrske revolucije ter na vedno bolj poglobljeno analizo neposrednih družbenih razmer, v katerih so se borile napredne ljudske množice proti vsem oblikam razrednega in nacionalnega zatiranja. Doseženi uspehi pa so najboljše potrdilo pravilnosti in upravičenosti prehojene poti. Le-ti se kažejo v krepitvi enotnosti zveze komunistov in delavskega razreda z ostalimi ljudskimi množicami in z inteligenco, v razvijanju in nenehni rasti ljudske fronte, v pripravi in izvedbi socialne in nacionalne revolucije ter končno v vseh uspehih, doseženih v graditvi demokratične, na samoupravljanju, na zaupanju v množice, na dejanskih prizadevanjih po osvoboditvi, enakopravnosti in afirmaciji posameznika ter na miroljubnem in aktivnem sožitju in na neuvrčenosti sloneče socialistične Jugoslavije. Tako so jugoslovanski komunisti na specifičen način uveljavljali izvirna načela in smotre marksistično-leninistične znanosti in izkušnje oktobrske revolucije. Hkrati so z doslednim spoštovanjem teh načel in izročil v marsičem le-te rehabilitirali in jih obogatili na teoretičnem in praktičnem področju.

Ob praznovanju 60. obletnice oktobrske revolucije moramo poudariti predvsem njen svetovnozgodovinski pomen in pomen, ki ga je imela za pripravo in razvoj naše socialistične revolucije. Prikazati je treba zlasti tiste momente, ki od Marxa in Engelsa prek Lenina in oktobrske revolucije v nadaljnjem razvoju družbenih odnosov doživljajo idejno, politično, moralno, teoretično in praktično potrditev. Samo tisti smotri in načini razrednega boja, ki so preživeli trde zgodovinske preizkušnje, lahko dobijo polno priznanje in ob proslavljanju šestdesetletnice Oktobra zaslužijo vso našo pozornost. Ko bomo kritično zrli na bogastvo prehojene poti, moramo posebno pozorno presojeti pomen in izkušnje Oktobra za naš razvoj in ugotoviti vrednote, s katerimi mi bogatimo zakladnico revolucionarne teorije in prakse.

DEJAVNOST JE NA VIŠKU

Če bi kronist pisal o gibanju družbenopolitične in samoupravne aktivnosti, bi mirne roke lahko zapisal letošnje zadnje štiri mesece kot najbolj razgibane za nekaj let nazaj.

Čeprav smo s proučevanjem zakona o združenem delu pričeli že v osnutku in nadaljevali po njegovem sprejetju (25. november 1976), aktivnosti za njegovo uresničevanje še vedno naraščajo. Njegova praktična uveljavitev pomeni namreč precej drugačno organiziranost Save kot je bila doslej. Ne gre za organiziranost po kvadratih, narisanih v neki shemi, ampak za organiziranost dela in samoupravljanja.

Samo v septembru in oktobru je bilo zborom delavcev in sindikalnim skupinam posredovanih nad 150 tipkanih strani informacij, zbori delavcev pa so sprejeli okrog trideset sklepov.

Prav je, če opozorim, da nova organiziranost in drugačni odnosi ne bodo zaživelj sami od sebe — če ne bomo tudi vnaprej tako in toliko sodelovali, če se ne bomo vsi prizadevali za uresničitev skupno sprejetih dogovorov.

Našo delovno organizacijo so obiskali udeleženci seminarja o upravljanju in usposabljanju kadrov v podjetjih v družbeni lasti

V Ljubljani deluje že od leta 1976 Mednarodni center za upravljanje podjetij v javni lasti. Center so podprle tudi države, udeleženske konference neuvrščenih v Colombu. S tem je naša država prevzela še večjo odgovornost za dobro delovanje centra, ki pa se mora pri svojem delu nujno povezovati z organizacijami združenega dela.

Tako so nas 13. oktobra obiskali udeleženci seminarja iz 23 držav v razvoju iz Azije in Afrike. Osrednja pozornost njihovega obiska v naši delovni organizaciji je bila namenjena sistemu izobraževanja in usposabljanja kadrov v naši delovni organizaciji, kakor tudi vprašanjem v zvezi z vodenjem delovne organizacije. Glavni direktor inž. Filip Majcen je goste sprejel in jim predstavil našo delovno organizacijo. Nato so gostje poslušali daljšo informacijo o izobraževanju za gumarske poklice, kakor tudi o ostalih možnostih izobraževanja, ki jih organizira naš Izobraževalni center. Po krajši, zelo živahni razpravi, smo gostom pokazali nekaj primerov poučevanja praktičnega pouka v proizvodnji v TAP. Sledil je zaključni razgovor, ki so se ga z naše strani udeležili tudi predstavniki naših družbenopolitičnih organizacij. Vprašanja so se nanašala predvsem na vodenje delovne organizacije in na vlogo družbenopolitičnih organizacij, predvsem sindikata, v naši delovni organizaciji.

Ob odhodu so gostje izredno pohvalili obisk, saj jim bodo lahko razgovori, zlasti pa konkretni prikaz sistema izobraževanja v naši delovni organizaciji, v pomoč pri usposabljanju kadrov v lastnih deželah.

Niko Slapar

Ker je Sava dobro organizirano in sodobno podjetje, prihajajo k nam številne delegacije in študijske skupine

TTI NE BOMO ZAPRLI

Čeprav smo v letošnjem letu v Savi razmeroma malo pisali o TTI, pa je bila ta tovarna prav gotovo večkrat omenjena v različnih informacijah. Predvsem je bilo to tedaj, ko se je govorilo o specializaciji proizvodnje. Nekoliko nas je presenetila informacija, ki je bila objavljena v Dnevniku 22. septembra 1977, kjer je novinar, prav gotovo po svoji nerodnosti, zapisal, da tovarna tehničnih izdelkov ni sposobna za življenje. Naša reakcija bi bila rada povsem realna, zato smo se že tedaj pričeli dogovarjati za obširnejšo informacijo, v kateri naj bi bilo povedano kaj in kako delajo v TTI in kakšna je njihova prihodnost. Zares ne gre zato, da bi spraševali ali bomo TTI zaprli, ker takega problema dejansko ni, ampak bi radi odgovorili na mnoga vprašanja, predvsem o prihodnosti TTI.

Tovariši iz TTI so se v celoti odzvali naši prošnji in vabilu, da pripravimo tako informacijo in danes jo imate pred seboj.

Ko smo direktorja skupnosti tozdogov. Antona Laha vprašali, kakšne slike naj bi objavili k članku, nam je odgovoril, da kakršnekoli iz proizvodnje, ne želi pa, da bi objavili slike vodstvenih in vodilnih delavcev v TTI.

Koliko delavcev dela v TTI?

- strokovnih
- kvalificiranih
- priučenih

V TTI je delalo v letu 1976 povprečno 1422 sodelavcev, od tega jih dela v proizvodnih tozdih 1152, v vzdrževanju 64 in v strokovnih oddelkih 206.

Kvalifikacijska struktura zaposlenih je naslednja: z visoko izobrazbo, 28 ali 1,97 %, z višjo izobrazbo 25 ali 1,76 %, s srednješolsko izobrazbo 188 ali 8,3 %, s poklicno izobrazbo 288 ali 20,25 %, priučenih 963 ali 67,72 %.

Iz navedene strukture je razvidno, da je % sodelavcev z višjo in visoko izobrazbo nizek.

Od nastanka TTI dalje je za ta stozd značilna močna interna in

externa fluktuacija na strokovnih in vodilnih delovnih mestih, kar se zagotovo kaže na kvaliteti in kvantiteti reševanja velikih problemov tako razvejane proizvodnje kot jo ima TTI.

Kateri izdelki predstavljajo glavni del proizvodnega programa?

Kot je znano proizvaja stozd TTI velopnevmatiko, gumeno tehnične izdelke, lepila in kemične izdelke ter izdelke iz plastičnih mas.

Količinsko in vrednostno so najmočnejši gumeno tehnični izdelki, ki jih letno proizvedemo približno 5.900 t, sledi skupina izdelkov velopnevmatike, pnevmatike za mopede in industrijske pnevmatike, ki jih letno proizvedemo 3.200 t, tretja skupina izdelkov so lepila in kemični izdelki, na leto 2.400 t.

Kakšne finančno-gospodarske rezultate dosegate pri tem?

Nizka, oziroma celo nazadujoča gospodarska rast TTI v zadnjih letih, je tudi posledica tega, ker ne beležimo večjih in pomembnejših investicij oziroma uveljavljanje kvalitetnih dejavnikov razvoja (izgradnja TAP in UU), po drugi strani pa beležimo za TTI neugodno visoko rast proizvodnih stroškov. Ti faktorji so prav gotovo vplivali na to, da je TTI v zadnjih letih beležil vse manjši ostanek dohodka oziroma celo izgubo.

Finančno gospodarski rezultati TTI za leto 1977 niso dobri. Vzrokov za takšno stanje je mnogo, eden glavnih pa je vsekako zastarela strojna oprema, ki ne dovoljuje dviganja produktivnosti v skladu z rastjo stroškov proizvodnje.

Delež vložnega dela je zaradi slabe strojne opremljenosti sorazmerno visok in nam ga družba v celoti ne more priznati, ker konkurenčni proizvajalci z modernejšo opremljenostjo nudijo podobne proizvode po nižjih cenah.

Doseženi rezultati so zajeti v 9-mesečnem periodičnem obračunu,

iz katerega je razvidno naslednje:

– v celoti smo izpolnili količinski in vrednostni plan proizvodnje,

– dvignili smo produktivnost v primerjavi z lanskim letom za 4,7 %,

– plan prodaje smo presegli za približno 15 %,

– znižali smo rabatno stopnjo za 1,41 %,

– zaloge gotovih izdelkov smo znižali za 25 %,

– stroški proizvodnje so v primerjavi z lanskim letom zrastle za 21 %,

– poprečni osebni dohodek se je gibal v višini 456.500 S din,

– v devetih mesecih ne beležimo večjega ostanka dohodka.

Ker pa smo z gospodarskim načrtom planirali izgubo v višini 23.716.000 din, lahko smatramo 9-mesečni rezultat kot dokaj uspešen. Do izboljšanja kritičnega stanja, v katerem se je TTI nahajal v letu 1976 (to leto je TTI zaključil z izgubo v višini 13.861.000 din), je prišlo predvsem zaradi velikih možnosti prodaje naših izdelkov, dviga cen nekaterim izdelkom in doslednega izvajanja nekaterih postavk iz akcijskega programa, ki so ga sprejele družbeno politične organizacije TTI.

Katere izdelke se ne bi izplačalo izdelovati, pa jih izdelujete in zaradi katerih razlogov to delate?

Skoraj vsaka proizvodna delovna organizacija oziroma tozd ima v svojem proizvodnem programu izdelke, ki so bolj, povprečno, ali pa manj rentabilni. Od vrednosti izdelkov, ki spadajo v posamezne razrede rentabilnosti, je odvisen finančni rezultat poslovanja. Manj rentabilni izdelki, to so torej izdelki s podpovprečno rentabilnostjo ali izdelki, ki ne prinašajo pokritja stroškov svoje proizvodnje, na ta finančni rezultat vplivajo negativno.

Povsem jasno, in že dolgo časa znano je, da imamo takšne izdelke tudi v proizvodnem programu TTI. Njihova uvrstitev v ta neželjeni razred je lahko trenutna ali pa konstantna. Trenutne uvrstitve ne gre jemati tragično, saj je ponavadi odraz trenutnih zastojev tržne, proizvodne ali kake druge situacije.

Izdelki, ki so konstantno v razredu manjše rentabilnosti ali nerentabilnosti obravnavajo s podvojeno pozornostjo vse strokovne službe TTI in delovne organizacije. Analizirajo se faktorji, ki povzročajo takšno stanje: tržna situacija (analiza kupcev, analiza trenutnega in potencialnega povpraševanja, cenovna politika, domača in uvozna konkurenca, trend potrošnje tega ali podobnih izdelkov in substitutov, itd.), **tehnoške možnosti** (izboljšanje postopka izdelave, zamenjava dragih surovin, povečanje enkratne izdelavne količine), **proizvodne možnosti** (obstoječi strojni park, obstoječa delovna sila in možnost izdelave drugih bolj rentabilnih izdelkov, morebiten prenos naročil v dislocirane enote, ki

so morda bolje usposobljene), **finančna situacija** (predvsem devizne potrebe), **začrtana pot srednjeročnega razvoja** in še drugi različni faktorji.

Kombinacije vseh teh faktorjev potem prinašajo odločitve, ki oblikujejo letni gospodarski načrt TTI, ki tako vsebuje tudi več ali manj izdelkov z nizko rentabilnostjo njihove realizacije.

Ali ste se v TTI že pogovarjali o specializaciji in ali je kolektiv TTI o tem obveščen?

Mislimo, da je poslovni uspeh TTI možno bistveno izboljšati s specializacijo proizvodnje. Dosedanja investicijska vlaganja so dvignila ali bodo dvignila določena področja na višji tehnološki in količinski nivo proizvodnje (klijnasta jermena, gumirani valji, profili, predelava odpadkov). Ni pa še izvedena specializacija, o kateri je že bilo govora in jo najjavljamo. Specializacija pomeni na eni strani razširitev in kvalitetni dvig proizvodnje določenih skupin izdelkov in opustitev proizvodnje ostalih skupin izdelkov. Materiali, na osnovi katerih bodo samoupravljalci lahko pravilno odločali o spremembah, morajo biti kvalitetno pripravljene preden jim jih lahko strokovne službe posredujejo. Odločitve v tej smeri bodo življenjskega pomena za TTI in ne smemo sodelavcem posredovati premalo utemeljenih informacij. Nujno ho tudi ustrezno spremeniti ali dopolniti srednjeročni program razvoja TTI.

Vse strokovne službe v okviru TTI in Save morajo skupno pripraviti program specializacije na osnovi dosedanjih dogovorov in s tem v zvezi informacij, ki smo jih sodelavcem in javnosti izven podjetja že posredovali.

Po vsem tem torej, kakšna je prihodnost kolektiva TTI?

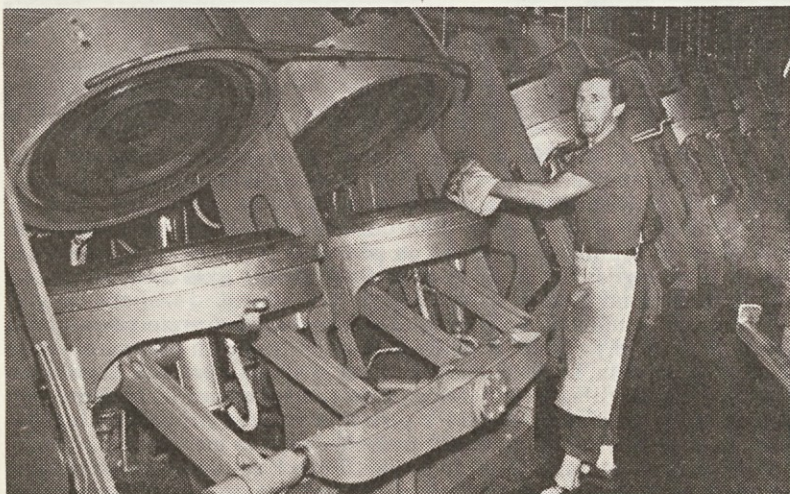
Glede na vse navedeno, prihodnost kolektiva TTI sploh ne sme biti vprašljiva, ampak moramo vsi sodelavci na kranjski lokaciji – bodoča delovna organizacija Sava Kranj – aktivno prispevati po svojih delovnih zadolžitvah.

VEST

50 NOVIH POGODB ZA ŠTUDIJO OB DELU

Svet za izobraževanje in socialno varstvo je na svoji redni 12. seji med drugim obravnaval predloge o sklenitvi pogodb za študij ob delu. Svetu je bilo posredovanih 70 predlogov. 50 jih je bilo ugodno rešenih – potrjenih, 20 pa so jih člani sveta za izobraževanje in socialno varstvo odklonili zato, ker prisilni ne izpolnjujejo potrebnih pogojev.

»Problem je predvsem pri tistih delavcih, ki isti letnik študirajo že več let, pa niso uspeli izpolniti pogojev za vpis v naslednji letnik«, piše v zapisniku omenjenega organa.

Stvarno nagrajevanje po delu in delovnih uspehih bo najboljša spodbuda slehernemu Savčanu

 SOZD POLIKEM. ZDRUŽENO PODJETJE KEMIJE GUME IN PLASTIKE O. SUB. O. **polikem**

RAZVOJNE USMERITVE IN ORGANIZACIJA POLIKEMA V RAZPRAVI

Svet ZK Polikema je julija obravnaval predlog razvojnih usmeritev in samoupravne organiziranosti združenega dela v Polikemu ter jih dal v družbenopolitično presojo.

Predlog razvojnih usmeritev in organizacije Polikema temelji na izkušnjah iz dosedanjega poslovanja Polikema, na spoznanjih vseh članic Polikema, kot tudi na pravnih in družbenopolitičnih dokumentih. Med temi dokumenti so zlasti pomembni temelji srednjeročnega razvoja SRS, občine Ljubljane, obalne regije, kot tudi temelji srednjeročnega razvoja Polikema kot celote za obdobje 1976–1980, ki so ga članice Polikema v obliki samoupravnega sporazuma sprejele in podpisale na delavskem svetu 11. februarja 1977. Ne nazadnje pa je pogojeval prestrukturiranje temeljev združevanja tudi zakon o združenem delu.

Gradivo Razvojne usmeritve in organizacija združenega dela Polikema vsebujejo v prvem delu cilje združevanja v treh vzporednih skupinah.

Prvi splet ciljev združenega dela Polikem temelji na aktivnosti vseh članic Polikema pri urejanju, usklajevanju in enotnem nastopanju pri prestrukturiranosti in čvrstješo povezanostjo tokov blagovnega prometa v medsebojnem poslovanju kot tudi pri usklajenem nastopu na notranjem ter zunanjem trgu.

Drugi splet ciljev združenega dela Polikem temelji na ugotovitvah prekrivnosti programov oz. dopolnjevanja sorodnih predelovalnih kemičnih kapacitet po področjih premazov, laminatov ter na področju gume in plastike kot obstoječih proizvodnih zmogljivosti.

Povezovanje sorodnih dejavnosti ter usklajevanje proizvodnih kapacitet je eden izmed temeljnih ciljev združevanja združenega dela v Polikem.

Tretji splet ciljev je najpomembnejši dejavnik združevanja, saj temelji na izgradnji bazičnih kemičnih kapacitet v SRS, ki jih praktično ni. Združena predelovalna kemična industrija skupaj z združenim delom prometa blaga in storitev, je edina sposobna uresničiti naloge iz srednjeročnih programov razvoja na področju bazične kemije. Tako predelovalna kemična industrija kot tudi trgovina, ki se ukvarja s prometom tovrstnega blaga, mora najti svojo osnovo le v bazični kemični industriji, ki je pomembna tako za vse članice Polikema, kot tudi za nacionalno gospodarstvo. V končni fazi ni pomembno kdo bo nosilec izgradnje bazične kemične industrije SRS. Članice Polikema in Polikem kot celota vidijo ravno v izgradnji teh konjunkturnih zmogljivosti svojo ne samo srednjeročno, temveč tudi dolgoročno perspektivo – svoj dolgoročni obstoj. Zato bodo članice Polikema v naslednjih obdobjih združevale delo in sredstva za čim hitrejšo in učinkovitejšo izgradnjo bazičnih kemičnih zmogljivosti ter ob tem ne bodo zanemarjale izgradnje in usklajevanja predelovalnih zmogljivosti kot tudi trgovinskih zmogljivosti z bazičnimi.

Drugi del tega gradiva daje izhodišča za urejanje pogojev uresničevanja ciljev. Med pogoji uresnitve ciljev je zlasti pomembno urediti dohodkovne odnose na vseh ravneh in v vseh primerih pretoka in medsebojnega sodelovanja. Gradivo daje temelje uresničevanja dohodkovnih odnosov med članicami Polikema kot tudi z vsemi asociacijami združenega dela, ki so tako ali drugače vključeni v uresničevanje ciljev Polikema. Izhodišča urejanja dohodkovnih odnosov bodo služila za samoupravno sporazumevanje v vseh primerih medsebojnega sodelovanja znotraj Polikema kot tudi zunaj njega.

Posebno pozornost posveča gradivo opredeljevanju medsebojnih dohodkovnih odnosov v primerih združevanja sredstev za projekte skupnega pomena.

Tretji del gradiva obravnava in opredeljuje najracionalnejše oblike uresnitve ciljev. Tako se je zdelo delovni skupini, v katero so bili vključeni predstavniki iz vseh članic Polikema, da bo Polikem najlaže in najhitreje uresničeval zastavljene cilje, če se organizira kot poslovna skupnost v skladu s 388. členom zakona o združenem delu.

Zagotavljanje vključenosti vseh delavcev v dogajanja in odločitve poslovne skupnosti se bo uresničevalo preko delegatsko sestavljenega delavskega sveta poslovne skupnosti in izvršilnega odbora.

Strokovno pripravljano delo se bo uresničevalo prek strokovnih komisij in institucionaliziranih strokovnih delovnih skupnosti.

V prvi fazi se predvideva delovna skupnost skupnih služb Polikema, ki bo usmerjala in izvrševala strokovno delo na treh področjih: programsko-razvojnem, ekonomsko-finančnem in kadrovsko-pravnem področju.

Delovna skupnost skupnih služb Polikema ne bo številčno močna, pač pa bo morala biti strokovno usposobljena programirati in pripravljati uresničitev ciljev združevanja v poslovno skupnost. Tako se predvideva 15–20 strokovno usposobljenih strokovnih delavcev po področjih, navedenih v vsebini dela delovne skupnosti ter ustrezno število delavcev na analitično pripravljanih ter administrativno tehničnih

opravilih, ki pa ne bo presevalo števila samostojnih strokovnih delavcev po področjih.

Poslovodna funkcija poslovne skupnosti Polikem se bo uresničevala preko kolegijskega poslovnega organa Polikema, ki ga sestavljajo predsednik, namestnik predsednika in trije člani po področjih: za programsko-razvojno področje, za področje ekonomike in financ in za kadrovsko-pravno področje. Pri izvrševanju poslovodne funkcije sodelujejo poslovodni delavci članic poslovne skupnosti v obliki širšega strokovnega sveta in branžnega strokovnega sveta.

Tako so razvojne usmeritve in nova organiziranost Polikema v postopku sprejemanja. Gradivo bo v celoti obravnavano na konferenci ZK, med tem pa bodo pripravljani samoupravni splošni akti za uresničitev razvojnih usmeritev in organizacije.

O razvojnih usmeritvah in organizaciji POLIKEMA je bila podana tudi informacija na seji delavskega sveta 7. julija 1977.

Ob razpravi na delavskem svetu POLIKEMA so bile podane tudi aktivnosti, s katerimi bodo razvojne usmeritve doživele svojo uresničitev. Zato je delavski svet sprejel tale program uresničevanja razvojnih usmeritev.

Predlog razvojnih usmeritev in organizacije Polikema je temeljni dokument o razvojni usmeritvi in samoupravni organiziranosti ter služi kot izhodišče za izdelavo naslednjih aktov, s katerimi bodo opredeljeni družbenoekonomski odnosi ter pravno organizacijski položaj Polikema.

1. Delovno besedilo samoupravnega sporazuma o združitvi v poslovno skupnost Polikem
2. Predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana razvoja
3. Delovni tekst samoupravnega sporazuma o proizvodni usmeritvi in medsebojni delitvi dela
4. Osnutek pravilnika o enotnem sistemu in metodologiji planiranja v Polikemu
5. Delovno besedilo samoupravnega sporazuma o skupnem bančnem poslovanju
6. Delovno besedilo samoupravnega sporazuma o temeljih kadrovske politike Polikema
7. Delovno besedilo samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah in odgovornostih med delovno skupnostjo skupnih služb in članicami Polikema
8. Delovno besedilo samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in čistega dohodka
9. Delovno besedilo samoupravnega sporazuma o združevanju v skupnost za zunanjo trgovino
10. Delovno besedilo samoupravnega sporazuma o združevanju v skupnost za notranjo trgovino.

Po biltenu POLIKEM

SEMINAR IZ VARSTVA PRI DELU

Oddelek za tehnično in zdravstveno varstvo in Izobraževalni center sta v dneh od 10. 10. do 12. 10. 1977 organizirala seminar iz varstva pri delu za projektante, konstruktorje in tehnologe

Seminarja se je v prvem delu udeležila dobra polovica vabljenih inženirjev in tehnikov, ki delajo na področju projektiranja, konstrukcije in tehnologije. Ker je bilo vabljenih 90 članov naše delovne organizacije, bo seminar potekal v dveh delih.

Na tem seminarju so se udeleženci seznanili z vrsto pomembnih znanj iz varstva pri delu. Predavatelji so jim razložili pravne predpise iz varstva pri delu, kazensko odgovornost iz varstva pri delu in požarno varstvo. Seznanili so se s fiziologijo dela, z nalogami in obveznostmi projektantov in konstruktorjev s področja varstva pri delu in z nalogami in obveznostmi tehnologov s področja varstva pri delu.

Program seminarja je pripravil inž. Tone Kapus. K sodelovanju pa so povabili še tov. Staneta Boštjančiča, dipl. pravnika, občinskega javnega tožilca, tov. Štefana Luštreka, vodjo gasilcev, dr. Jaka Vadjala in dipl. inž. Franca Pavlina, republiškega inšpektorja dela.

L. M.

PRIPRAVE NA KONFERENCO

ZK SAVA

Komunisti o družbenopolitičnih, samoupravnih in družbenoekonomskih razmerah

V prejšnji številki smo objavili dve informaciji o delu osnovnih organizacij (SDS in TAP) ter o njihovih pripravah na konferenco

ZK Sava. Izmed poročil in zapisnikov o delu osnovnih organizacij smo tudi tokrat izbrali dve.

Osnovna organizacija ZK Vzdrževanje

Pred nami je bitka za spremenjanje položaja delavca v združenem delu. Ta bitka je podkrepjena s celotno predkongresno aktivnostjo, pa tudi z današnjo konferenco. Poudarjam, da se ravno v tem času zahteva od celotnega članstva ZK in drugih struktur kot so sindikat, mladina in pa SZDL še posebno odgovornost, izvrševanje nalog in utrjevanje družbenopolitičnega sistema.

Ocena dosedanjega dela in razmer v družbenoekonomskem in družbenopolitičnem oziru nam kaže, da smo kljub dokaj dobri aktivnosti naše osnovne organizacije ZK dolžni, da se v bodoče še ostreje spoprimemo z vsemi problemi in preprekami, ki onemogočajo izvrševanje naših nalog in krepitev družbenopolitičnega sistema.

Ocena našega dela nam kaže, da smo program izvrševali, čeprav so člani ZK Vzdrževanje delovali tudi v različnih odborih. Ocena kaže, da je v teh odborih, pa naj bodo to samoupravne interesne skupnosti, sindikat ali pa delavski svet, premalo delegatov iz vrst ZK. Ugotavljali smo, da so bili ukrepi, ki smo jih izvedli na tem področju pozitivni.

Ob pojavih tatvin in strojelomov, smo takoj pristopili k analiziranju dogodkov, poklicali na odgovornost tudi vodilne in vodstvene delavce. Tem postopkom so sledili tudi ustrezni ukrepi. Pomanjkanje aktivnosti se čuti v delegacijah samoupravnih interesnih skupnosti. Čeprav smo njihovo delo ocenjevali na naši osnovni organizaciji in delegate opozorili na neaktivnost, se stanje ni izboljšalo.

Če se ozremo na teme, ki smo jih obravnavali na rednih in izrednih sejah, potem vidimo, da je bila naša dejavnost resnično pestra. Pretežna večina članstva je bila vključena v realizacijo delovnih programov s konkretnimi nalogami. Posebno je treba poudariti delo vodij tozdov, ki so izdelali akcijske programe tozdov. Le-ti so bili kritično ocenjeni in spremljani, da smo jih lahko realizirali. Pri tako sprejeti politiki tudi delovni rezultati niso izostali, saj vemo, da je tozd Energetika samo v preteklem letu prihranil milijardo dinarjev ob urejeni in prenovljeni distribuciji pare. Tudi v tozdu Vzdrževanje beležimo porast produktiv-

nosti, večje spoštovanje delovne in tehnološke discipline in večjo realizacijo.

Kot je bilo že omenjeno, smo na izrednih sejah posvetili vso skrb kadrovske problematiki v tozdu Energetika in Vzdrževanje. Zavedali smo se važnosti energetskih medijev in vzdrževalne dejavnosti. Danes skoraj že lahko trdimo, da smo dosegli vidne rezultate na tem področju v obeh tozdih, saj smo na odgovorna mesta kadrovali zanesljive in sposobne ljudi.

Idejno politično izobraževanje članstva je potekalo na nivoju delovne organizacije. Člani so se udeleževali predavanj, ki so potekala po izdelanem programu sveta ZK delovne organizacije in komisije za idejno politično delo pri ZK delovne organizacije. Udeležba članov na predavanjih je bila 75 %. Izdelali pa smo si tudi interni program izobraževanja. Na dveh sejah smo obravnavali informacijo o Informbiroju, prebrali smo intervju predsednika Tita za zagrebški Vjestnik. Redno pa smo spremljali tudi aktualne politične dogodke, tako so bili člani osnovne organizacije seznanjeni z vsebino razgovorov, ki sta jih vodila tov. Tito in predsednik prezidija SZ Brežnjev, seznanjeni smo bili z odnosi SFRJ s sosednjo Bolgarijo, obravnavana je bila tudi konferenca KP Evrope v Berlinu.

Izdelan je bil tudi izobraževalni program, ki je bil namenjen izobraževanju v osnovni organizaciji. Tu moramo odkrito priznati, da nismo naredili ničesar, saj nas je prehitel čas, program pa naj ostane kot permanentna naloga s striktnim izvajanjem za akcijski program, ki si ga bo zadala osnovna organizacija v prihodnjem mandatnem obdobju.

V mandatnem obdobju osnovne organizacije Vzdrževanje, ki se danes izteka, smo delegirali tudi enega člana za izobraževanje v tečaj A in B programa politične šole pri OK ZKS Kranj.

Večjo pozornost bomo morali v prihodnje posvetiti tudi širjenju števila našega članstva. Če pogledamo nekaj let nazaj vidimo, da smo na tem področju veliko storili, vendar z rezultati ne smemo biti zadovoljni. Veliko bolj kot do sedaj moramo delovati v naši delovni sredini.

Na kratko smo preleteli naše delovanje, naloge in delo v ob-

dobju dveh let. Ne smemo biti neskromni in priznajmo, da smo v mandatni dobi precej naredili in z našim idejno političnim delom premagali in uredili marsikateri problem. Vsi uspehi, ki smo jih dosegli, pa naj nam bodo vsodbuda za prihodnje delo.

Omenil bi še visoke jubileje

naše organizacije in pa jubileje tov. Tita. Mislim, da je tu priložnost, da v imenu osnovne organizacije ZK Vzdrževanje zaželim tov. Titu še veliko zdravja in dolgo ter uspešno vodenje naše domovine, neuvrščene socialistične Jugoslavije.

Tone Volčič

Osnovna organizacija ZK Cevarna

Organizacija ZK in njeni člani se moramo stalno zavedati, da smo tista vodilna sila, ki upešno vodi naše ljudi k vse večjemu napredku. Danes je naloga člana ZK, da se stalno vključuje v napredne tokove naše družbe in da v njih deluje v smislu čim hitrejšega napredka. Vključevati in delati moramo tako v raznih družbenih organizacijah kakor tudi v samoupravnih organih.

Smatram, da smo v naši osnovni organizaciji v zadnjem času naredili korak v tem smislu, saj so skoraj vsi člani ZK vključeni tudi v kakšen organ drugih družbenopolitičnih organizacij ali v samoupravni organ. Paziti moramo, da bomo v delo vključili prav vse naše člane. Smatram pa, da je samo članstvo brez aktivnosti brez vrednosti, zato posebej opozarjam, da se bo morala aktivnost vseh članov povečati. Naslednje področje dela vsakega člana je aktivno delo med svojimi sodelavci. Nekateri člani v tem smislu dokaj aktivno delajo, nekaterim pa ta aktivnost še manjka. Posebno se to opaža na zborih delavcev, kjer se ne čuti dovolj aktivnosti članstva.

V zadnjem času je na različnih ravneh veliko govora o družbeni samozaščiti. Ne bi mogel reči, da je pri nas samozaščita zaživela. Mnogi mogoče mislijo, da to ni njihova naloga, toda zavedajmo se, da je vse v našem okolju naša last, tako objekti kot stroji in material, s katerim delamo in da le sami to lahko dobro zavarujemo pred uničenjem. Smatram, da je naša prva naloga družbena samozaščita. Naslednja naloga v tej smeri pa je poživitev delavske kontrole.

Tudi miselnost, da je delovna organizacija tisto mesto oz. tista ustanova, od katere lahko samo

zahtevamo, nič ji pa ne dolgujemo, oz. do katere imamo samo zahteve, obvez pa nobenih, se še pojavlja. Tudi tako miselnost smo člani ZK dolžni zatreti, kadar naletimo nanjo. Odnosi med proizvodno enoto in strokovnimi službami niso na zadovoljivi ravni. Premalo je aktivnega sodelovanja, ki je osnova za uspešno delo.

Postavljanje proizvodnih planov je dokaj realno, čeprav večkrat otežkočeno zaradi nepravilnih naročil oz. zaradi kratkih časov od naročil do zahtevane realizacije. Izvrševanje planov je povsem zadovoljivo, saj so bili vsi mesečni plani v tem letu izpolnjeni oz. preseženi. Če ne bo večjih zastojev v proizvodnji menim, da bo tudi letni plan presežen.

Produktivnost je v rahlem porastu, kar ne bi pripisal samo uvedbi proizvodnje na LOM liniji in v zadnjem času uvajanje novega opletilnega stroja, ampak tudi boljši organizaciji proizvodnje in dobrim delovnim uspehom večine.

Disciplina v naši delovni organizaciji je že dolgo kamen spotike. Pri tem mislim tako na tehnološko kot na delovno disciplino. Mislim, da se v tem Cevarna bistveno ne razlikuje od drugih delov tovarne in ugotavljam, da tega problema ena sama enota ali tozd ne more dokončno rešiti. Vsaka polovična rešitev pa ni rešitev, zato smatram, da bomo v tem pogledu morali v celi delovni organizaciji sprožiti enotno akcijo.

Splošna ocena bi bila, da so razmere v Cevarni zadovoljive, nikakor pa ne take, da bi nas doseženi rezultati lahko uspavali. Edino z vztrajnim delom bomo dosegli res zadovoljive uspehe.

Ivan Lapajne

»Ocena dosedanjega dela in razmer v družbenoekonomskih in družbenopolitičnem pogledu nam kaže, da smo kljub dobri aktivnosti naših osnovnih organizacij ZK dolžni, da se v bodoče še ostreje spoprimemo z vsemi problemi in preprekami, ki onemogočajo izvrševanje naših nalog in krepitev družbenopolitičnega sistema.« (Iz ocene družbenopolitičnih in samoupravnih družbenoekonomskih razmer iz osnovne organizacije ZK Vzdrževanje) Na fotografiji člani osnovne organizacije ZK Stiskani izdelki na svoji volilni konferenci

Dohodkovni odnosi pri skupnem pridobivanju dohodka

V teh dneh, ko tudi v naši delovni organizaciji temeljito razpravljamo o normativnih aktih, ki urejajo samoupravno organiziranje posameznega tozda delovne organizacije in sozda, je posebna pozornost dana urejanju družbeno-ekonomskih odnosov delavcev v združenem delu. Tako tudi naši samoupravni sporazumi podrobno razčlenjujejo področje dohodkovnih odnosov tako med tozdi znotraj delovne organizacije kot med tozdi in bodoče delovne organizacije Sava-commerce.

V strokovni literaturi in v publikacijah ter v dnevnem tisku vsakodnevno lahko zasledimo številne strokovne članke, diskusije in načine pristopov k reševanju problemov ugotavljanja in delitve skupnega prihodka, skupnega dohodka, združevanje sredstev itd.

O skupnem pridobivanju dohodka govorimo, kadar združijo svoje delo in sredstva delavci dveh ali več temeljnih organizacij združenega dela, pri čemer ima vsaka udeležena temeljna organizacija pravico do deleža iz skupno pridobljenega dohodka. Velikost posameznega deleža je odvisna ne samo od velikosti dela in sredstev, ki jih je prispevala posamezna udeleženska, temveč tudi od velikosti skupno doseženega rezultata.

Skupni rezultat, iz katerega je treba ugotoviti deleže posameznih, na podlagi združitve dela in sredstev sodelujočih temeljnih organizacij, je prvič, „skupni prihodek“ in drugič „skupni dohodek“.

S skupnim prihodkom so mišljeni prihodki ustvarjeni s prodajo proizvodov in storitev, ki so rezultat skupnega dela delavcev dveh ali več temeljnih organizacij, ter prihodki, ustvarjeni s prodajo proizvodov in storitev v sodelovanju med proizvajalnimi in prodajnimi temeljnimi organizacijami.

S skupnim dohodkom je mišljen dohodek, ki ga skupaj ustvarijo temeljna organizacija, ki pri svojem poslovanju uporablja sredstva drugih temeljnih organizacij, in temeljne organizacije, ki so združile ta sredstva.

Ugotavljanje udeležbe v skupnem prihodu

Vse temeljne organizacije, ki sodelujejo pri ustvarjanju skupnega proizvoda, so dohodkovno odvisne od uspešnosti tržne realizacije skupnega proizvoda. Nujno je torej, da take temeljne organizacije:

- uskladijo svoje plane obsega in vrste proizvodnje;
- organizirajo skupen nastop na trgu vključno s skupno raziskavo trga;
- združijo sredstva za financiranje skupnega nastopa na trgu (tako v področju nabave kot v področju prodaje),
- združijo sredstva za financiranje s skupnim planom dogovorjenih občasnih povečanj medfaznih zalog v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela;
- s tehniko internega obračuna zagotovijo, da bo vsaka temeljna organizacija stimulirana za zniževanje stroškov in povečanje produktivnosti ter da ekonomskih rezultatov, ki so posledica njenih poslovnih odločitev in delovnih rezultatov, ne bo prevaljevala na drugo

temeljno organizacijo ali na račun skupnega tržnega rezultata;

– zagotovijo enake kriterije za vrednotenje delovnih prispevkov posameznih temeljnih organizacij k skupnemu proizvodu ter v ta namen organizirajo tako evidenco teh prispevkov za vse prodane proizvode, ki so rezultat skupnega dela, da bodo z njo zagotovljene prave osnove za udeležbo v končnem tržnem vrednotenju skupnega proizvoda.

Usklajevanje planiranja in skupen nastop na trgu bodo temeljne organizacije, ki so dohodkovno vezane na tržno vrednotenje skupnega proizvoda, poverile bodisi skupnim strokovnim službam bodisi posebni temeljni organizaciji, ki jo bodo v ta namen ustanovile. V vsakem primeru bodo prek svojih strokovnih služb sodelovale pri pripravah strokovnih rešitev, prek svojih delegatov v skupnem organu upravljanja pa pri sprejemanju plana in poslovne politike. S skupnim planiranjem in s skupno poslovno politiko je treba omogočiti vsaki temeljni organizaciji, da bo v okviru usklajenih skupnih interesov na svojem delovnem področju imela možnost in stimulacijo za večje delovne učinke in večjo ekonomičnost poslovanja.

Potrebno združevanje sredstev za financiranje skupnega tržnega nastopa lahko izvedejo temeljne organizacije prek svoje skupne finančne službe. Za financiranje kratkoročnih nihanj v medfaznih zalogah, seveda v mejah s planom ugotovljenega skupnega interesa, pa lahko temeljne organizacije pooblastijo skupno finančno službo, da pri svoji poslovni banki najema potrebne kratkoročne kredite.

Pri iskanju tehnike obračuna, ki naj zagotovi stimulacijo za zniževanje stroškov in povečanje produktivnosti, je treba upoštevati, da je vsaka temeljna organizacija na svojem delovnem območju samostojna pri sprejemanju poslovnih odločitev in da je vezana na odločitve skupnih strokovnih služb samo v mejah sprejetega proizvodnega načrta oziroma v mejah, v katerih je skupnemu organu upravljanja prepuščena urejanje skupnih interesov med seboj proizvodno vezanih temeljnih organizacij. Glede na svojo samostojnost je seveda vsaka temeljna organizacija sama odgovorna za racionalno uporabo vseh sestavin delovnega procesa.

V časopisu »Mariborski tisk« je bil te dni objavljen zanimiv prispevek z naslovom »Dohodkovni odnosi pri skupnem pridobivanju dohodka«, ki vam ga glede na aktualnost in kvaliteto v celoti objavljamo. Ob tem pa poudarjamo, da so številne rešitve, ki jih objavlja omenjeni članek, vsebovane tudi v naših samoupravni aktih, določena področja pa so glede na specifičnost poslovanja tozdogov naše delovne organizacije in delovne organizacije Sava-commerce predvidena nekoliko drugače. Vsekakor pa članek glede na kvaliteto pristopa reševanja dohodkovnih odnosov zasluži objavo v našem časopisu in vam priporočamo, da ga pozorno preberete.

Vinko Perčič

Merila vrednotenja delovnih prispevkov

Da bi mogli presojeti večjo ali manjšo racionalnost pri uporabi posameznih sestavin delovnega procesa pri vseh temeljnih organizacijah, ki sodelujejo pri proizvodnji skupnega proizvoda, je seveda treba najprej ugotoviti obseg normalne porabe. Sele primerjava dejanske porabe posameznih sestavin delovnega procesa z normalno porabo pove, kakšna je bila uspešnost poslovanja. To pa pomeni, da moramo nujno ugotoviti normalni (normativni, standardni) obseg vseh vrst porabe, ki je v posamezni temeljni organizaciji pri proizvodnji skupnega proizvoda potrebna. Tako ugotovljeni normalni obseg porabe, ovrednoten s predvidenimi cenami, se posamezni temeljni organizaciji prizna za enoto učinka iz pričakovanega skupnega prihodka.

Temeljna organizacija, ki bo na enoto učinka dosegla manjšo dejansko porabo (seveda ob dogovorjeni kvaliteti učinka), bo tako že iz primere delitve dosegla nadstandarni dohodek (poleg deleža iz delitve rezultata po prodaji skupnega proizvoda); nasprotno pa bo temeljna organizacija, pri kateri bo dejanska poraba na enoto učinka presegala normalno porabo, prisiljena uporabiti del dohodka iz delitve skupnega rezultata za kritje izgube iz primarne delitve (to je nadnormalne porabe).

Pri vseh temeljnih organizacijah, ki sodelujejo pri proizvodnji skupnega tržnega proizvoda in ki si bodo na obravnavani način razdelile skupni prihodek, morajo biti količinski normativi (standardi porabe sestavin delovnega procesa) nujno postavljeni na enako strogih izhodiščih, ker sicer na podlagi takih normativov določene interne prodajne cene kot instrument primarne delitve ne morejo zagotavljati enakopravne starta vsaki posamezni temeljni organizaciji.

Delitev skupnega prihodka

Čprav so interne prodajne cene postavljene kot instrument primarne delitve, ne morejo biti merilo za razdelitev tistega dela skupnega dohodka, ki presega interno prodajno ceno zadnjega sproizvajalca skupnega proizvoda (ta je

temeljne organizacije, ki opravi na skupnem proizvodu končne proizvodne operacije, preden je skupni proizvod usposobljen za eksterno prodajo). Ta del skupnega prihodka mora biti razdeljen v sorazmerju z delovnim prispevkom k ustvarjanju nove vrednosti (dodane vrednosti), se pravi v sorazmerju z velikostjo živega in minulega dela, ki je bilo v vsaki posamezni temeljni organizaciji potrebno za proizvodnjo prodanega skupnega proizvoda. Ob normiranju (standardiziranju) potroškov in njihovih vrednosti je torej treba posebej za vsako temeljno organizacijo in za vsako vrsto proizvoda normirati (standardizirati) tudi potrebno količino živega in minulega dela kot merilo delovnega prispevka.

Skupni prihodek, ki bo dosežen na trgu, bo torej nujen razdeljen na temeljne organizacije v dveh stopnjah: z uporabo internih cen in z uporabo opisanega merila za ugotavljanje delovnega prispevka posamezne temeljne organizacije.

Temeljne organizacije bodo torej tudi pri proizvodnji skupnega proizvoda stopale v medsebojna poslovna razmerja, samostojno gospodarile s prevzetimi materializiranimi rezultati dela drugih temeljnih organizacij in zato prevzemale tudi odgovornost za poravnavo medsebojnih obveznosti – vse na podlagi internih prodajnih cen, katerih raven bo seveda nižja od ravni tržne cene prodanega proizvoda, in tako bodo vse temeljne organizacije udeležene v delitvi razlike med omenjenima ravnema po merilu delovnega prispevka, ki so ga dale k skupnemu proizvodu.

Potem ko so delitvena merila z opisanimi normativi (standardi) veljavno določena in je delitev skupnega rezultata med soudeležene temeljne organizacije le še vprašanje tehničnih rešitev, je skupna finančna služba (ali interna banka) najprimernejši izvajalec obravnavane delitve.

Vloga skupne finančne službe

Da bi skupna finančna služba lahko uspešno opravljala zaupano delo, je treba:

- skupni finančni službi poveriti izterjavo celotne realizacije iz naslova skupnega proizvoda;

- s kopijami internih faktur omogočiti skupni finančni službi sprotno evidenco medsebojnih terjatev in obveznosti, ki nastopajo pri proizvodnji skupnega proizvoda (tudi internih faktur zadnje temeljne organizacije v medsebojno vezanem tehnološkem procesu);

- na kopijah internih faktur obvezno izkazovati normativno (standardno) vrednost delovnega prispevka temeljne organizacije, ki izdaja fakturo;

- pooblastiti skupno finančno službo, da iz denarnega priliva realizacije skupnega proizvoda ali iz sredstev, ki so jih temeljne organizacije združile za financiranje skupnega nastopa pri prodaji, poravnava fakture po interni ceni zadnjim temeljnimi organizacijam (eksterna odprema);

- pooblastiti skupno finančno službo, da kredit, ki ga daje posamezni temeljni organizaciji zaradi občasnega povečanja medfaznih nalog, potrebnih pri proizvodnji skupnega proizvoda, prvenstveno uporabi za plačilo obveznosti do

temeljnih organizacij – dobaviteljic teh zalog;

- pooblastiti skupno finančno službo, da iz priliva skupne realizacije sproti poravnava obveznosti do drugih temeljnih organizacij iz naslova odnosov pri skupnem proizvodu.

Po opisanih evidenčnih podatkih in na podlagi naštetih pooblastil, ki so pravzaprav nujni nalog skupnega organa upravljanja skupni finančni službi v zvezi s skupnimi interesi pri ustvarjanju in realizaciji skupnega proizvoda, bo skupna finančna služba v zvezi z medsebojnimi poslovnimi odnosi pri realizaciji skupnega proizvoda vodila interni saldakonti, ki bo hkrati tudi osnova za denarno poravnavo po žiro računih posameznih temeljnih organizacij. Tako bo skupna finančna služba na mesto in v imenu temeljnih organizacij izdajala naloge za interna plačila v zvezi z odnosi pri skupnem proizvodu.

V skupni finančni službi se po podatkih z internih faktur ugotavlja za vsako temeljno organizacijo njen delovni prispevek k skupnemu proizvodu. Glede na prevzeto izterjavo realizacije iz naslova skupnega proizvoda organiziramo v skupni finančni službi tudi ugotavljanje razlike med vrednostjo skupnega proizvoda po doseženi tržni ceni in njegovo vrednostjo po interni ceni. Tako ugotovljena razlika pa se v obdobjih, kot jih določi skupni organ upravljanja (desetdnevno, mesečno), razporeja na žiro račune temeljnih organizacij v sorazmerju z evidentiranim delovnim prispevkom k skupnemu proizvodu.

Tako opredeljena funkcija skupne finančne službe pri ugotavljanju deležev iz realizacije skupnega proizvoda omogoča, da bodo sredstva iz skupnega prihodka predvsem uporabljena za likvidacijo terjatev in obveznosti, nastalih med temeljnimi organizacijami v primarni delitvi, to pa zagotavlja, da nobena temeljna organizacija ne more samovoljno prevajati bremena financiranja skupnega proizvoda na drugo temeljno organizacijo, in da bo sproti ugotovljen in razdeljen neposredno v korist temeljnimi organizacijam končno doseženi rezultat pri tržni realizaciji skupnega proizvoda.

Interne prodajne cene za obračun primarne delitve rezultata iz skupnega proizvoda naj bi bile v vsakem primeru na ravni vrednosti standardiziranih ali kako drugače dogovorjenih potroškov, ker bo nižje vrednotenje omogočilo nižjo vezavo potrebnih obratnih sredstev, sprotne razdelitev končnega rezultata tržne realizacije skupnega proizvoda pa vedno zagotavlja popolno vrednost celotnega prihodka iz tega naslova pri vseh temeljnih organizacijah.

Ugotavljanje udeležbe pri skupnem dohodku

Kot je uvodoma ugotovljeno, gre v drugem primeru za združevanje dela in sredstev v proizvodnjo, ki se s svojimi izdelki in storitvami neposredno vključuje v tržno menjavo. Pri takem združevanju bo imel vsak udeleženec do deleža iz dohodka, ki ga bo s prodajo svojih proizvodov in storitev dosegla temeljna organizacija, v kateri je združil (vložil) svoja sredstva. Z drugimi besedami:

pravica do deleža iz takega skupnega dohodka pripada tako za vloženo živo kot za vloženo minulo delo.

Združevanje dela in sredstev temeljnih organizacij je samo po sebi pogojeno s poslovnimi interesi združevalcev, ki so tako ali drugače med seboj povezani in v končni fazi tudi drug od drugega odvisni pri uresničitvi ciljev, ki naj vsakemu zagotovijo večjo uspešnost poslovanja in čim večji dohodek. Zaradi take medsebojne odvisnosti so temeljne organizacije zainteresirane za skladen razvoj vseh temeljnih organizacij v okviru delovne organizacije, interes posamezne temeljne organizacije pa postaja interes tudi drugih temeljnih organizacij. Zaradi tega sestavljajo skupne plane in razvojne programe.

Za uresničitev skupnega razvojnega programa pa je seveda potrebno tudi dinamično planiranje in v okviru planirane dinamike združevanje in usmerjanje razpoložljivih sredstev.

Za zagotovitev nemotenega izvajanja razvojnega programa in tudi relativno enakih deležev iz skupnega dohodka za vse združevalce sredstev je najprimernejše, da vse temeljne organizacije združijo prosti del sredstev za naložbe v skupna vlaganja v svoji skupni finančni službi (interni banki) in potem z združenimi sredstvi nastopajo kot sovlagatelji.

Taka metoda zagotavlja, da bodo vse temeljne organizacije prek svojega delegatskega organa upravljanja odločale, v katere naložbe v okviru sprejetega razvojnega programa naj se najprej vložijo sredstva – seveda po načelu, da morajo naložbe kot celota zagotoviti skladen razvoj organizacije kot celote in s tem tudi optimalno učinkovitost vsake posamezne temeljne organizacije. Ker se prek skupne finančne službe na tak način vlagajo v posamezne naložbe združenega sredstva, se bo tudi skupni dohodek zbiral najprej v skupni finančni službi (kot dohodek iz združenih sredstev), nato pa si ga bodo vlagatelji razdelili po samoupravnem dogovorjenih merilih.

S tem bo zagotovljeno, da prinašajo združena sredstva vsaki posamezni temeljni organizaciji relativno enake deleže, s tem pa na eni strani odpadejo prepiri, v katero temeljno organizacijo bo kdo vložil sredstva zaradi različne rentabilnosti po posameznih temeljnih organizacijah, na drugi pa prav to omogoča tako zaporedje naložb, kakršno zagotavlja skladen razvoj vseh med seboj povezanih temeljnih organizacij.

Združevanje sredstev v skupni finančni službi in plasiranje sredstev po načelih skupnih naložb je prav gotovo ena izmed metod, ki naj omogočijo, da se združena sredstva kot rezultat minulega dela ne bodo posojala za fiksno obrestno mero, ampak bodo v združevanju minulega in živega dela ustvarjala skupni dohodek in podlago za deleže iz njega. To pomeni, da bodo tudi organizacije, ki združujejo zgolj minulo delo, zainteresirane za dohodek temeljnih organizacij, ki uporabljajo združena sredstva. Taki interesi pa so osnovni pogoj za ustvarjanje dejanskih dohodkovnih vezi med temeljnimi organizacijami z skupnimi interesi.

B. P.

Dohodkovni odnosi pri skupnem pridobivanju dohodka

POSLOVNO POROČILO ZA OBDOBJE JANUAR – SEPTEMBER 1977 ZA SAVO – LOKACIJA KRANJ

V prvih devetih mesecih smo v posameznih skupnostih tozdiv oziroma tozdiv delovne organizacije Sava, lokacija Kranj, poslovali v začrtanih planskih obveznostih. Tako so bili na posameznih področjih uresničeni načrti:

- na področju proizvodnje, katere plan je bil presežen za 2,8 %; v primerjavi z enakim obdobjem lani je količinski obseg proizvodnje porasel za 12,2 %
- na področju prodaje, ki je po čisti prodajni vrednosti za 9 % večji od planirane dinamike oziroma 35 % večji v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta,
- na področju izvoza, ki se giblje v višini začrtane letne dinamike in znaša ob koncu tretjega četrtletja 9 milijonov dolarjev ter je v primerjavi z lanskim I–IX večji za 11,5 %
- produktivnost je v analiziranem obdobju nekoliko iznad planirane, količinski obseg proizvodnje na zaposlenega na delovni dan se je v primerjavi z letom 1976 povečal za 6 %,
- stopnja zaposlovanja znaša v obdobju I–IX 3,4 %, medtem ko je planirana stopnja 2,8 %. Porast stopnje zaposlovanja iznad plana beležimo v tretjem kvartalu.

Nabava

Nabava surovin in repromateriala I–IX 1977 je bila naslednja:

Osnov. skup. materiala	SKUPNA NABAVA				OD TEGA: UVOZ			
	ton	vredn. (000 din)	indeks na plan	indeks na vredn.	indeks I–IX vrednost	uvoz (000 din) fco tovarna	delež uvoza v %	Indeksi I–IX 77
kavčuk, PVC	16.897	280.398	106	111	144	264.980	95	145
kemikalije	16.177	205.770	111	118	135	120.973	59	160
tekst. in armat.	5.030	347.772	105	113	138	183.772	53	165
SKUPAJ:	38.104	833.940	108	114	139	569.725	68	154

V razdobju od januarja do septembra je bilo za potrebe tozdiv na lokaciji Kranja nabavljeno 38.104 ton surovin v skupni vrednosti 833.940 tisoč din, kar je za 39 % več kot v enakem obdobju lani. Od tega je bilo uvoženo za 569.725 tisoč din ali za 54 % več kot v devetih mesecih lani. Delež uvoznih surovin je 68 % v primerjavi z 62 % v letu 1976. Plan nabave je presežen za 14 %, kar je posledica večje količinske porabe surovin in večjih cen surovin (domači tekstil, naravni kavčuk), višjih uvoznih dajatev in spremenjene strukture nabavljenih surovin.

V obravnavanem obdobju je bilo v Savi – lokacija Kranj, nabavljenih surovin, opreme in rezervnih delov za 27.517 tisoč dolarjev, skoraj 90 % odpade za nakup osnovnih surovin. V primerjavi z enakim obdobjem lani je letošnji skupni uvoz porasel za 66 %, medtem ko se je relativno najbolj povečal uvoz opreme – indeks 514, kar je pogojeno z realizacijo predvidenih investicijskih programov. Od skupnega uvoza je v analiziranem obdobju odpadlo 62 % nabave iz zahodnega področja, 15 % iz vzhodnih držav ter 23 % iz držav v razvoju.

Regionalni pregled nabave osnovnih surovin

področje nabave	struk.	delež – v %	indeks I–IX 77
	I–IX 1977	I–IX 1976	I–IX 76
domače	32	38	84,2
zahod	41	36	113,9
vzhod	10	12	83,3
države v razvoju	17	14	121,4

Iz podatkov je razvidno, da se je regionalna struktura nabave osnovnih surovin v primerjavi z devetimi meseci lani poslabšala. Tako se je zmanjšal relativni delež domače nabave od 38 % (I–IX 76) na 32 % (I–IX 77) in povečal delež nakupa iz zahodnih držav; hkrati pa za analizirano obdobje ugotavljamo povečan promet z državami v razvoju in sicer od 14 % (I–IX 76) na 17 % (I–IX 77).

Regionalni premiki so nastali predvsem zaradi spremenjenega asortimana proizvodnje (radialni avtomobilski plašči z jekleno konstrukcijo), ki zahteva kvalitetne in specifične surovine (jekleni kord), ki ga na domačem trgu ne moremo nabaviti.

Proizvodnja

Proizvodne temeljne organizacije so v devetih mesecih proizvedle 32.583 ton izdelkov. Količinski obseg proizvodnje je glede na planirano dinamiko presežen za 2,2 % oz. je v primerjavi z lanskim obdobjem večji za 12,2 %. Trend izpolnjevanja plana proizvodnje I–IX je, v primerjavi s prvim polletjem, v rahlem porastu (indeks – VI 101,8; indeks I–IX 102,2).

Prav tako za analizirano obdobje ugotavljamo nagnjenje k naraščanju produktivnosti. V devetih mesecih dosežena proizvodnja na povprečno zaposlenega, na delovni dan, se je v primerjavi z letom 1976 povečala za 6 % oziroma se giblje v okviru planirane za leto 1977. Podrobnejši pregled o doseženi proizvodnji in produktivnosti po posameznih skupnostih tozdiv in tozdivih je razviden iz naslednjih podatkov:

Opis	DO – lokacija Kranj	T A P	T T I	U U
proizvodnja – ton	32.583,4	19.334,9	8.383,2	4.865,3*
• indeks na plan	102,2	101,3	103,2	103,9
• indeks I–IX 1977				
• indeks I–IX 1976	112,2	109,4	109,6	139,9
proizvodnja v 000 din VS	887.370,9	481.332,5	254.618,9	151.419,5
• indeks na plan	100,2	100,1	101,1	99,4
• indeks I–IX 1977				
• indeks I–IX 1976	111,0	101,2	115,2	147,8
produktivnost I–IX (kg na p. zaposl. na del. dan)	45,16	98,13	31,42	135,49
• indeks I–IX 1977				
• indeks I–IX 1976	106,0	102,6	104,7	117,6
• indeks na plan	100,8	100,5	102,3	102,2

* za Umetno usnje so vzeti kvadratni metri zaradi realnejšega prikaza.

Prodaja

Delovna organizacija na lokaciji Kranj je od januarja do septembra 1977 prodala za 1.436.333 tisoč din izdelkov, kar je za 35,21 % več kot v istem obdobju lani. Planirana realizacija je bila presežena za 8,99 %, in sicer domača prodaja za 10,96 %, POS za 10,82 %, medtem ko plan izvoza ni bil dosežen, manjka 2,92 %. Dosežena rabatna stopnja 18,83 je nižja od planirane (20), ki je bila dosežena v istem obdobju preteklega leta.

V devetih mesecih smo izvozili za 8.986,9 tisoč dolarjev, od tega odpade 89,8 % na zahodno področje, 1 % na vzhodno področje in 9,2 % na države v razvoju. Glede na letno dinamiko je devizna realizacija za delovno organizacijo – lokacija Kranj dosežena z indeksom 99. Od dosežene neto realizacije odpade na:

Skupnost tozdiv	Delež neto prod. vrednost – %	Delež neto prodajne vrednosti – %
	I–IX 1977	I–IX 1976
TAP	59,0	57,7
TTI	28,9	30,3
Umetno usnje	12,1	12,0

PREGLED DOSEŽENE PRODAJE IZDELKOV I–IX 1977 PO PRODAJNIH POTEH IN PRIMERJAVA Z ENAKIM OBDOBJEM PRETEKLEGA LETA prikazuje naslednja tabela:

TOZD	Prodajne poti	Neto realizacija				Indeksi I–IX 1977	na I–IX 1976 plan
		Din	Doseženo I–IX 1976 struktura	I–IX 1977 din	I–IX 1977 strukt.		
1	2	3	4	5	6	7(5:3)	8
skupnost tozdiv	domača prodaja	351.508	57,35	518.328	61,16	147,46	112,71
TAP	izvoz	101.379	16,54	120.210	14,19	118,57	108,69
	POS	160.068	26,11	208.895	24,65	130,50	109,86
	Skupaj I–IX	612.955	100,00	847.433	100,00	138,25	111,41
	Skupaj I–VI	389.070		571.576		146,91	107,03
	Skupaj I–III	200.053		284.776		142,35	103,50
Skupnost tozdiv	domača prodaja	197.905	61,43	268.757	64,72	135,80	123,34
TTI	izvoz	47.853	14,86	47.325	11,40	98,90	92,95
	POS	76.348	23,71	99.142	23,88	129,86	107,06
	Skupaj I–IX	322.106	100,00	415.224	100,00	128,91	114,89
	Skupaj I–VI	216.216		294.608		136,26	116,10
	Skupaj I–III	106.114		140.842		132,73	107,73
Tozdiv UU	domača prodaja	98.972	77,77	133.327	76,71	134,62	87,86
	izvoz	9.057	7,12	10.853	6,25	119,83	48,81
	POS	19.227	15,11	29.586	17,04	153,88	135,15
	Skupaj I–IX	127.256	100,00	173.676	100,00	136,48	88,71
	Skupaj I–VI	85.042		126.312		148,53	91,90
	Skupaj I–III	45.907		67.348		146,71	95,10
DO	domača prodaja	648.385	61,04	920.322	64,07	141,94	110,96
lokacija Kranj	izvoz	158.289	14,90	178.388	12,42	112,70	97,08
	POS	255.643	24,06	337.623	23,51	132,07	110,82
	Skupaj I–IX	1.062.317	100,00	1.436.333	100,00	135,21	108,99
	Skupaj I–VI	690.328		992.496		143,77	107,27
	Skupaj I–III	352.074		492.966		140,02	103,41

TAP je prodal za 847.433 tisoč din izdelkov (59,00 % celotne realizacije) ali za 38,25 % več kot lani. Plan je bil presežen za 11,41 %, in sicer plan domače prodaje za 12,71 %, izvoz za 8,69 %, POS za 9,86 %.

Dosežena rabatna stopnja 21,80 je nižja od planirane (25) in od dosežene v enakem obdobju lani.

Skupnost tozdiv TTI je prodala za 415.224 tisoč din izdelkov ali 28,91 % celotne realizacije in presežla plan za 14,89 %. Presežena sta plana domače prodaje in prodaja preko POS, medtem ko plan izvoza ni bil dosežen za 7,05 %. Dosežena rabatna stopnja 16,79 je nižja od planirane (18) za 6,72 % in od dosežene v lanskem letu.

Tozdiv Umetno usnje je dosegel od januarja do septembra 173.676 tisoč din realizacije, kar je v primerjavi z letom 1976 za 36,48 % več. Plan ni bil dosežen (indeks 88,71), zaostajata domača prodaja z indeksom 87,86 in izvoz, kjer je indeks 48,81.

Dosežena rabatna stopnja 6,99, je za 16,79 % nižja od planirane in za 14,65 % nižja od dosežene v preteklem letu.

Zaposlovanje

Pregled dinamike zaposlovanja I–IX 1977 prikazuje naslednja tabela

Skupnost tozdiv	Stanje 1. 1. 1977	Povečanje oz. zmanj. število	I–IX v %	Stanje 30. 9. 1977
	TAP	1.029	41	4,0
TTI	1.403	33	2,4	1.436
Umetno usnje	187	16	8,5	203
KET	483	10	2,1	493
POS – skupaj	176	19	10,8	195
IC	15	–	–	15
OSS	660	29	4,4	689
Delovna organiz. lok. Kranj	3.953	148	3,7	4.101

V primerjavi s 1. 1. 1977 se je v delovni organizaciji Kranj (s celotnim POS) povečalo število zaposlenih za 148 delavcev ali 3,8 %. Po stanju 30. 9. 1977 je v delovni organizaciji – lokacija Kranj 4.101 zaposlenih delavcev.

Osebnih dohodki

V obdobju od I–IX. 1977 je bilo v delovni organizaciji – lokacija Kranj izplačanih za 255.050.659 din bruto osebnih dohodkov, kar predstavlja v odnosu na načrtovano maso za leto 1977 77,63 %, v odnosu na načrtovano vsoto za 9 mesecev pa 103,51 %.

Poprečni osebni dohodki po tozdih v obdobju od I–IX. in primerjava s poprečnim OD v letu 1976

Skupnost tozdov	Poprečni osebni dohodki		Ind. I–IX 77/76	popr. osebni dohodki 1976	Ind. I–IX 77/76
	I–IX 77	I–IX 76			
TAP	5.156	4.388	117,50	4.459	115,63
TTI	4.565	3.918	116,51	4.983	114,61
Umetno usnje	5.120	4.475	114,41	4.487	114,11
KET	4.897	4.233	115,69	4.300	113,88
POS	5.489	4.338	126,53	4.411	124,44
OSS	5.030	4.384	114,74	4.397	114,40
IC	5.697	5.226	109,01	5.229	108,95
DO	4.912	4.201	116,92	4.261	115,28

Z aprilom smo povečali vrednost točke za 10,5 %, zato je poprečni osebni dohodek v tem mesecu precej porasel.

Poprečni osebni dohodek v POS je v letošnjem letu precej višji kot lani, ker smo spremenili način obračuna osebnih dohodkov, povečala pa se je tudi realizacija.

Poprečni osebni dohodek v Izobraževalnem centru pa je letos precej nižji, ker se je nekoliko spremenila kadrovska struktura, poleg tega pa se je povečalo število bolnih.

Poslovni uspeh

Zbori delavcev so v dneh 27. in 28. oktobra razpravljali o letošnjih devetmesečnih poslovnih rezultatih ter sprejeli naslednjo delitev dohodka in čistega dohodka:

	za Savo – lokacijo Kranj I–IX 1977 v mio din	Indeks na plan I–IX 1977
1. Celotni prihodek od tega eksterna realizacija	2.157	106,8
2. Porabljena sredstva od tega amortizacija	1.463	106,5
3. (1–2) Dohodek	1.725	107,3
4. Obveznosti iz dohodka	91	98,0
5. (3–4) Čisti dohodek	432	104,6
6. Del čistega dohodka za osebne dohodke	98	100,3
7. Del čistega dohodka za delitev za partnerje in sklade	334	106,0
	288	103,2
	46	126,1

Ob doseženih kvantitativnih kazalcih gospodarjenja ugotavljamo v devetih mesecih za delovno organizacijo lokacija Kranj finančni rezultat – ostanek dohodka za sklade v višini 45,9 milijonov dinarjev. Po posameznih skupnostih tozdov oz. tozdih pa je dosežena stopnja akumulacije zelo različna (TAP 38,4 mio din, TTI 3,5 mio din, KET 0,9 mio din, POS 3 mio din, tozd Umetno usnje pa je ob poročanju dohodka z POS dosegel 2 tisoč din ostanka dohodka).

Dosežena akumulacija v TAP je pogojena z izpolnjevanjem plana proizvodnje oziroma strukture asortimana, doseženo prodajo, in se giblje v višini planirane dinamike.

Poslovni rezultati v TTI in KET so se v primerjavi s prvim polletjem malenkostno izboljšali, vendar akumulacija v relativnem smislu še ne zagotavlja normalne reprodukcijske sposobnosti.

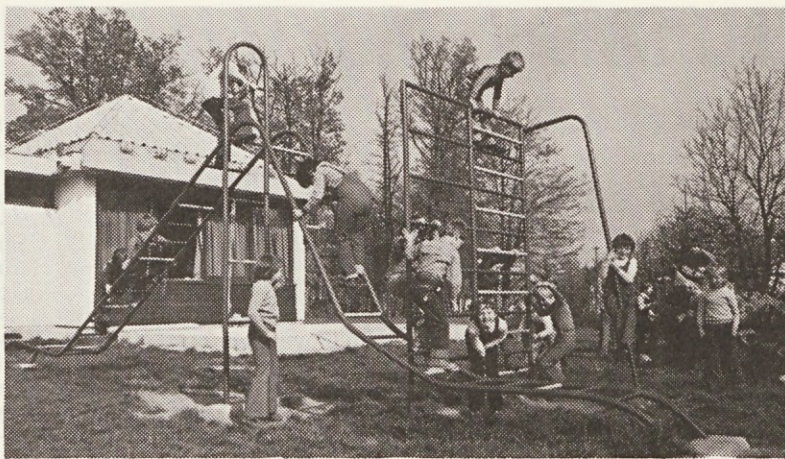
Medtem ko posamezne proizvodne skupnosti tozdov nadaljujejo z dinamiko doseganja poslovnih rezultatov prvega polletja, pa v tozdu Umetno usnje ugotavljamo poslabšanje poslovnih rezultatov v primerjavi s prvimi šestimi meseci. Vzrok je v zmanjšanju obsega prodaje (indeks na plan I–III 95,1; I–VI 91,9 in I–IX 88,7) in spremembe asortimana zlasti v tretjem četrtletju. Tako je bil za ta tozd na osnovi 53. in 57. člena samoupravnega sporazuma o temeljnih srednjeročnega plana razvoja delovne organizacije Sava Kranj za obdobje 1976–80 izveden poračun dohodka din 900.000 s strani tozda POS, ugotovljenega iz naslova prodaje izdelkov umetnega usnja v letošnjih devetih mesecih.

Tozd POS presega planirane rezultate poslovanja predvsem zaradi večjega obsega prodaje. V tretjem četrtletju se je dinamika v doseganju akumulacije v primerjavi s prvim polletjem sicer nekoliko zmanjšala, kar je predvsem posledica večjih stroškov zaradi novih investicij (odpiranje novih prodajalnih), katerih ekonomski učinki so predvideni v naslednjih obratunskih obdobjih.

Ob dnevu mrtvih

Ob dnevu mrtvih so bile številne komemoracije pred obeležji padlih v NOB. Tudi v krajevni skupnosti Stražišče so se krajanje zbrali v velikem številu ob spominski plošči Jožetu Žezku na žalni komemoraciji.

Prizadevajmo si, da bo imelo čim več otrok takšne možnosti

OB TEDNU OTROKA

Letos je minilo že 25 let, odkar so pri mednarodni organizaciji za pomoč otrokom Unicef sklenili, da bodo ob dnevu otroka organizirali posebne akcije, ki naj bi spodbujale vse narode sveta, da bi še bolj skrbeli za razvoj in rast svojih otrok.

Pri nas smo ta dan razširili na teden otroka, ki je letos potekel od 3. do 10. oktobra pod geslom »Srečen otrok v zdravem okolju«. To geslo pa naj ne bi veljalo samo v tem tednu, temveč v naši vsakodnevni dejavnosti povsod, kjer živimo in delamo. Resnično topel in prisrčen odnos do našega mladega rodu pa ne moremo ustvariti samo z geslom, temveč z našo stalno akcijo, predvsem v povezavi z dejavniki, ki se ukvarjajo z našim mladim rodom. Društvo prijateljev mladine je eden od teh pomembnih dejavnikov, zato je prav, da sleherni med nami prebere pismo, ki ga je vsem staršem in krajanom namenila Občinska zveza prijateljev mladine.

Dragi starši in krajanje!

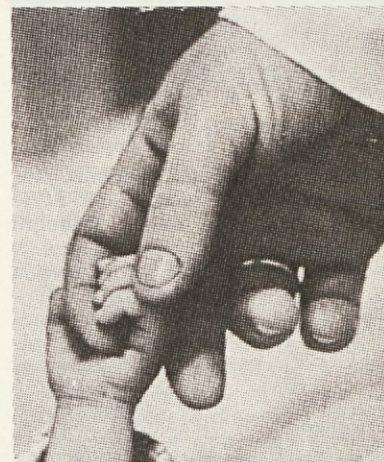
V skrbeh za zdrav telesni razvoj otroka in njegov duševni razvoj si je naša družba postavila cilj, OMOGOČITI VSEM OTROKOM DRUŽBENO VARSTVO IN VZGOJO. Pot do tega cilja je še dolga, saj še zdaleč nimamo dovolj materialnih pogojev, da bi to uresničili za vse otroke. Lahko pa marsikaj dosežemo, če bomo združili napore vseh tistih dejavnikov, ki so dolžni ali ki žele uresničevati ta cilj.

Eden teh pomembnih dejavnikov je nedvomno DRUŠTVO PRIJATELJEV MLADINE, ki lahko kot družbena organizacija poveže v svojih vrstah starše, poklicne vzgojiteljice, zdravstvene delavce, neposredne proizvajalce, predstavnike samoupravnih organov, društev in organizacij ter jih vključuje v skupne akcije. OBČINSKA ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE JE SPREJELA NALOGO, DA V KRAJEVNI SKUPNOSTI ustanovi DPM, saj se v krajevni skupnosti najbolj neposredno pojavljajo problemi varstva otrok. Ob ugotovitvi stanja potreb v krajevni skupnosti je možno izdelati

konkreten program, ki ga bo z angažiranjem lokalnih sil možno tudi najbolje izvesti. Težko je na splošno reči, kaj naj v posamezni krajevni skupnosti storimo za otroke: to je odvisno od pogojev in problemov, toda nekaj napotkov je možno dati:

- poiskati varstvo v družinah za otroke, ki do treh let ne najdejo prostora v prepolnih vrtcih;
- organizirati izobraževanje staršev ob pomoči šole, vzgojno varstvenih ustanov in delavske univerze;

- urejati otroška igrišča in zagotoviti varstvo otrok;

- usmerjati otroke v specializirane organizacije, kot so: taborniki, planinci, tehnična in telesna kultura,

- poiskati mladince in odrasle inструкторje, ki bi bili pripravljeni delati z otroki.

ČE STE PRIJATELJ MLADINE, PRIDITE IN POSTANITE ČLAN DPM. PRIDITE, ČAKAMO VAS!

TRIDESET LET

Gorenjci!

Te dni lahko

naročite pri vašem pismonoši

GLAS

Do korca leta ga boste prejeli brezplačno

BILI SMO V TOTRI

Kaj dela sindikat?

Po vsebinskem načrtu, ki ga naredimo že na vsaki seji odbora za informiranje, dopolnimo pa ga delavci oddelka za informiranje, smo tokrat planirali tudi obisk v Totri. Tokrat je bil naš sogovornik Boris Bricelj, vodja gradbenege vzdrževanja in transporta, sicer aktiven družbenopolitični delavec v sindikatu in predsednik sindikalne konference. Zanimalo nas je predvsem, kaj sindikat dela in kako je organiziran?

BORIS BRICELJ

»V vsakem tozdu je nosilec sindikata izvršni odbor. Ta šteje deset članov, ki so po principu delegatskega sistema izvoljeni v ta organ. Sindikalna konferenca je najvišji organ sindikata v Totri, vodi jo sindikalno predsedstvo, kateremu pomagajo komisije, ki so formirane za posamezna področja dela in življenja v Totri. Te komisije so: komisija za šport, komisija za socialne zadeve in komisija za kadrovanje.«

— Kakšne in katere akcije ste izvedli v letošnjem letu?

V letošnjem letu je bil največji poudarek na uresničevanju zakona o združenem delu in na njegovem uveljavljanju. Ob tem moram povedati, da akcij za dvig produktivnosti in kvaliteto nismo opustili. S sprejetjem zakona se je v Totri začela pospeševalna aktivnost prav na vprašanjih, ki jih določa zakon. Kot prvo smo formirali koordinacijski odbor, ki je spremljal izvajanje programa uresničevanja zakona. Programa v celoti žal nismo uresničili, vendar smo na vseh sejah izvršnih odborov temeljito predelali določila zakona. Vsak član je lahko kaj pripomnil, postavil vprašanja, na katera so skoraj v vseh primerih odgovorile strokovne službe, ki so nam bile v veliko pomoč. Povedati moramo, da smo bili že pred tem organizirani v smislu zakona o združenem delu.

— In kje ste naleteli na težave?

Težav pravzaprav ni, opozoriti pa moram na dejstvo, da kljub dobri organiziranosti še nismo zadostili vsem zahtevam. Tu mislim predvsem na sprejetje samoupravnih sporazumov, ki jih bomo morali v letošnjem letu sprejeti. Vprašanje pa je, kako bomo uresničili oz. speljali dohodkovne odnose. Na tem področju se pojavlja problem, ki pa ni prisoten samo v Totri. Gre za uresničitev »vroče točke«, plačila po delu, čeprav zakon jasno določa in razlaga tudi to vprašanje, pogrešamo pa podrobno določitev oz. formulo — kako? Vemo, da tega ni mogoče posnemati, saj je od primera do primera drugače, potrebno je izhajati iz dejanskosti, iz prakse. Na žalost pa pri nas nismo imeli nikoli dograjenega sistema o nagrajevanju. Problemi nagrajevanja so se največkrat reševali z linearnim povišanjem vsem. To bo naš največji problem in prav tu bomo morali, sindikat kot druge družbenopolitične organizacije, zastaviti vse sile da bomo to nalogo, ki je res težka, uspešno rešili. Pri tem pa bomo morali vključiti vse zaposlene, ne samo informativno, temveč storiti vse, da bo sleherni zaposlen v Totri dal svoj prispevek.

— Kaj pa delo na drugih področjih?

Mislim, da smo že davno doumeli, da sindikat ni le preskrbovalec ozimnice, temveč tvorna družbenopolitična organizacija, ki združuje vse zaposlene.

Res pa je, da se moramo ukvarjati tudi s problemi ozimnice. V Totri je sindikat dobro organiziran, saj ga je čutili na vseh področjih. Če naštejemo nekatera, potem ne morem mimo krvodajalskih akcij, ki jih organiziramo vsako leto. V letošnjem letu je dalo kri okoli 70 članov, pričakujemo pa, da bo že v naslednjem letu ta številka troštevila. Organizirana nabava ozimnice je v letošnjem letu odpadla zaradi problemov, ki se ob tem pojavljajo. V prejšnjih letih se nam je velikokrat zgodilo, da smo naročeno sadje odpeljali na odpad, ker je zgnilo. Seveda je sindikat moral vse plačati. Slabe izkušnje so nas pripeljale do odločitve, da v prihodnje ne bomo več organizirali skupne nabave ozimnice.

— Kako so delavci sprejeli to vašo odločitev?

Porajala so se nekatera vprašanja, vendar so stvar razumeli. Sindikat namreč obvezuje veliko nalogo, predvsem s področja zakona o združenem delu.

Od priložnostnih aktivnosti pa naj omenimo še 8. marec, dan žena, ko obdarimo vse zaposlene žene in pa dedka Mraza, ko pripravimo prireditev za naše najmlajše.

Ko že govorimo o naših aktivnostih, ne moremo mimo športa. Poudariti moram, da je to najbolj množična dejavnost. Športna dejavnost v Totri se razvija oziroma živi predvsem v sekcijah: kegljaški, trim ligi in v občasnih športnih srečanjih z ekipami

športnih društev bližnjih delovnih organizacij. Veliko zanimanje je tudi za sodelovanje s savskimi športniki. Tudi to, kar je bilo do danes izvedeno je zadovoljivo.

V Totri je veliko zanimanje tudi za mali nogomet. Sindikat je v ta namen prispeval nekaj sredstev, da smo lahko nabavili nekaj najnujnejših športnih rekvizitov.

— Kako poteka sodelovanje s savskim športnim društvom?

Za savsko športno društvo smo izvedeli iz vašega glasila, sicer pa smo se srečali samo enkrat in sicer na zadnjem turnirju v malem nogometu. Dobro pa sodelujemo s savsko smučarsko sekcijo. V lanski sezoni smo imeli nekaj smučarskih srečanj.

— Ali pogrešate globlje sodelovanje na tem področju?

Mi v Totri se zavedamo, da je Sava tudi na področju športa izredno močna. Ljudje, ki v Savi vodijo posamezne sekcije, bi nam velikokrat lahko pomagali, vsaj z nasveti, saj imajo izredne izkušnje. Lahko pa bi bila naša srečanja pogostejša.

— Kaj pa druge oblike sodelovanja?

Sodelovanje poteka pravzaprav na vseh področjih dela sindikata. Rad grem na sestanke sindikata v Savo zato, ker so kvalitetni in prav na teh sestankih sem dobil

veliko idej za akcije, ki smo jih izvedli tudi v Totri. Moram pa opozoriti, da je kadrovska zasedba v sindikalni organizaciji kranjske Save precej kvalitetnejša od zasedbe v Totri. Tudi vsa druga kadrovska vprašanja so dobro urejena. Pri nas pa prav tem vprašanjem posvečamo premalo pozornosti. Družbenopolitično delo bi morali v Totri ceniti drugače, morali bi posvetiti več pozornosti posamezniku, ki je pripravljen delati. Vsakega posameznika bi morali spremljati in mu omogočiti delovanje v družbenopolitičnih organizacijah. Sicer pa smo s sodelovanjem zadovoljni. Udeležili smo se tudi seminarja za predsednike izvršnih odborov sindikata, ki nam je vsem koristil.

Tako je potekel pogovor z Borisem Briceljem, ki mi je nanizal vse dobre in slabe strani dela Totrine sindikalne organizacije. S svojim delom v celoti niso zadovoljni, še veliko je odprtih vprašanj, ki jih bodo uspešno rešili le s podporo vseh družbenopolitičnih organizacij. Podporo vodstva imajo v celoti. Pri tem pa se bodo morali temeljito angažirati tudi delegati iz vseh sredin in v vseh samoupravnih organih. Z njihovim delom niso zadovoljni, delegati vse premalo sodelujejo s skupinami, iz katerih so bili izbrani.

L. M.

Rekli so:

Franci Puc

Težave z dovoljenji!

Danes in v tem trenutku je preuranjeno govoriti o razširitvi proizvodnje v Totri. Tudi o zamenjavi našega zastarelega strojne-parka še ne moremo reči nič konkretnega.

L. M.

Glavna ovira so sredstva, ki bi se sicer lahko dobila, če ne bi bilo raznih medresorskih komisij, ki izdajajo dovoljenja za nabavo nove opreme iz uvoza.

Naše želje niso prevelike, upamo, da bomo uspeli nabaviti ustrezne naprave za izdelavo drenažnih cevi za večje dimenzije in da nam bo to uspelo tudi za tlačne cevi. Seveda upamo, da nas bodo medresorske komisije razumele in nam izdale ustrezna dovoljenja.

Sodelovanje s strokovnimi službami Save!

Z ozirom na organizacijske spremembe, ki bodo začele s 1. 1. 1978, nameravamo okrepiti strokovne službe v vsakem tozdu. Sodelovanje s strokovnimi službami v Savi pa moramo v naslednjem obdobju okrepiti. Razširiti nameravamo sodelovanje predvsem s tistimi službami, s katerimi smo uspešno sodelovali že dosedaj. Tu naj omenimo POS, s katerimi smo dosegli že vidne uspehe. Sodelovanje pa se bo okrepilo z nabavno službo in s službami, s katerimi bomo našli skupen jezik.

L. M.

Povedali so nam

O NOVI ORGANIZACIJI SAVE

V dneh od 4. do 7. oktobra so bili sestanki sindikalnih skupin, na katerih smo obravnavali predlog organiziranosti bodočega sodza Save in osnutke samoupravnih aktov. V skoraj enopolletnem pripravljalnem obdobju je bil pripravljen predlog organiziranosti, ki je bil na sindikalnih skupinah še temeljito obrazložen. Pripravljenci novega predloga so dolžni po razpravah posameznim sindikalnim skupinam še odgovore na postavljena vprašanja. Upoštevati morajo pripombe, ki jih je možno vnesti v predlog, glede na pogoje, ki jih postavlja Zakon o združenem delu. Da bi bila slika o tem, kako sprejemamo novo organiziranost, kaj mislimo o predlogu in kolikšen krog zaposlenih o njej razpravlja popolnejša, smo vprašali:

Dušan Repič

Bil sem vodja sindikalne skupine in tako dolžan organizirati sestanek. Da bi zagotovil čim večjo udeležbo, sem skupino 12 sodelavcev, vsakega posebej seznanil s časom, predvidenim za sestanek, tako da ni bilo neopravičenih izostankov. Ob tem ustnem razgovoru sem jim tudi naročil, naj pregledajo pismeno gradivo predloga, ki so ga prejeli (kot sleherni zaposleni) in naj se pripravijo na razpravo, ker na sestanku ne bomo brali gradiva.

Na razprave smo bili razlagalci tudi drugače dobro pripravljeni. Zelo koristni so inštruktažni sestanki za vodje sindikalnih skupin. Na teh sestankih se s pripravljenci predlogov dogovorimo o načinih podajanja gradiva, razložijo nam vsebinsko težje razumljiva področja, za katera želimo dodatnih informacij, tako da prihajamo na sindikalne skupine pripravljeni, zato lahko že na mnoga vprašanja odgovorimo na samih sestankih.

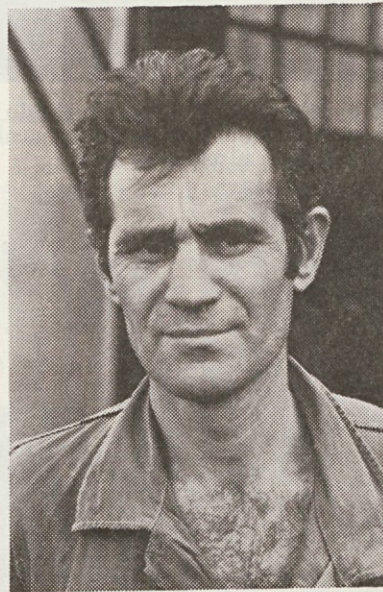
Ta oblika informiranja preko zborov delavcev ali sindikalnih

skupin je tudi veliko bolj življenjska kot še tako obširna informacija v glasilu, ki jo kljub priporočilom, mnogi ne bi prebrali.

Predlog nove organiziranosti smo vzeli kot nadaljnji korak v razvoju samoupravnih odnosov. Iz izkušenj vemo, da tudi ta predlog organiziranosti ni dodelan, torej ni konec našega razvoja samoupravne organiziranosti. V vsaki reorganizaciji iščemo čim kvalitetnejše rešitve. Pesimističen pripomb ni bilo. V tej skupini ljudi preveva optimizem. Mi vsi vemo, da se sprejema nova organizacija tako, da se pozitivni izsledki prenesejo naprej, slabi opustijo. Tudi pri našem delu se ne držimo starih načel, naše delo vsklajujemo z razvojem.

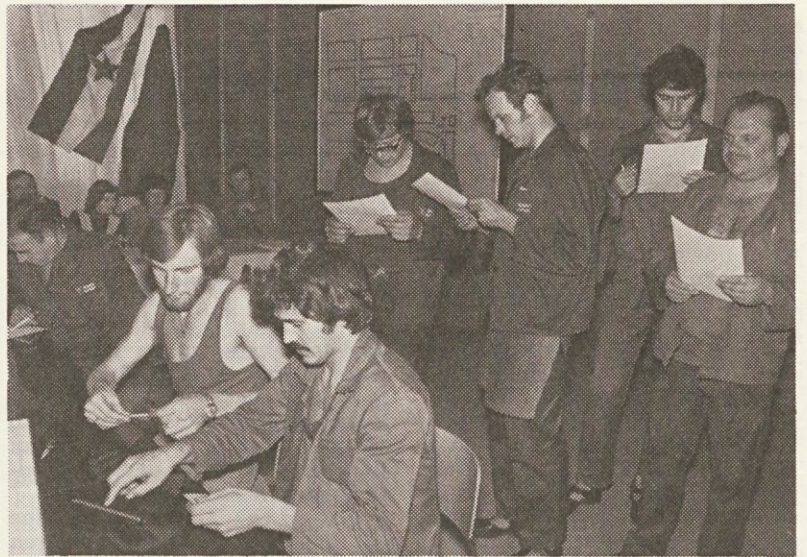
Anton Bregar

Kljub temu, da je vsak posameznik prejel predlog bodoče organiziranosti osebno, smo z zanimanjem poslušali razlago tov. Stružnika na sindikalni skupini. V KET smo bili združeni delavci iz najrazličnejših uslužnostnih dejavnosti. Sedaj bomo razdeljeni po vrstah dela, to je energetiki, orodjarji in vzdrževalci. S takim predlogom smo zadovoljni, saj menimo, da bo organiziranost boljša in bo lažje prišlo do čistih računov pri našem delu. Vodja sindikalne skupine nam je predlog natančno obrazložil. Razlago smo sprejeli z zadovoljstvom. Pismo gradivo je za marsikoga težko razumljivo in zelo obsežno, za prebiranje ni veliko časa in težko si je vse zapomniti. V delovni organizaciji pa je vedno nekaj novega. Zato ne zamudim nobenega Informatorja, preberem savski časopis, večkrat tudi dnevne, če hočem, da sem seznanjen s tem, kar moram vedeti za svoj vsakdan.

Meta Mitrovič

O zakonu o združenem delu slišimo na TV, radiu, beremo v časopisih, razložen pa je bil tudi v

Živimo v bratstvu in slogi, ki temeljita na popolni enakopravnosti vseh»

Savi in na naših sindikalnih skupinah, kjer smo v zvezi z zakonom o združenem delu razpravljali tudi o naši organiziranosti. Namen tega zakona je po mojem v tem, da se delavca kot neposrednega proizvajalca čim bolj direktno veže v proizvodnjo in da samoupravne dejavnosti dosežejo svoj namen. Kot osnova so osnovna sredstva v državni lastnini in na vseh teh osnovah je grajen zakon o združenem delu. Zakon nakazuje določene prednosti in je sigurno rezultat večletnih izkušenj in dobljenih podatkov. Mi pa z novo organiziranostjo tozov pričakujemo bolj realno obračunavanje stroškov in ugotavljanje dohodka.

Če kot primer povzamem iz razprave na naši sindikalni skupini predlagano organizacijsko shemo TAP, ki se organizira v tozd, dosedanji tozdi pa bodo le delovne enote, so si po dosedanji organiziranosti ti tozdi v sklopu TAP drug drugemu, po tehnološkem postopku proizvodnje, zaračunavali stroške. 4 obračuni za en končni izdelek, kar je pomenilo velik strošek in nedoločeno opredeljen dohodek, ki je bil rezultat vseh faktorjev v procesu proizvodnje in ne le zadnje faze v postopku izdelave. Nova delitev tozdov je zato primernejša od prejšnje.

Tehnični izdelki so bili do sedaj skupaj, po novi organizaciji pa se delijo po skupinah izdelkov, kar je glede na obsežen asortiman primernejša rešitev. Da se dotaknem še strokovnih sektorjev v novi organizaciji. Mikroorganizacija v naši službi še ni dodelana. Mi se kot gumarski institut potegujemo, da bi imeli pravico do atestiranja. V novi shemi je zajeta zelo poenostavljena varianta, po kateri bomo z našo opredelitvijo še nadalje plačevali veliko denarja za lastne analize in ateste, ki smo jih dolžni izdati določenim strankam. Ravno naša skupina ne pričakuje nobene spremembe, zato tudi razprav ni bilo veliko. Nekaj pripomb je bilo glede nazivov za vodje sektorjev, ki bodo po novem direktorji, dosedanji direktorji tozdov pa vodje. Teža odgovornosti slednjim pa je vsaj tolikšna kot za

vodje sektorjev. Vedno nove spremembe pa neugodno vplivajo na delavce. Delavci v proizvodnih tozdih so malo razočarani nad obračunavanjem njihovega dela. Prelivanje sredstev ljudi destimulira. Čim s svojim delom, s programi, ki so si jih zastavili, ustvarijo večji dohodek kot bi ga sicer, gre ta denar za pokrivanje drugih. Včasih za to res ni objektivnih razlogov. Ugotavljamo tudi dvom v način obračunavanja osebnih dohodkov v posameznih tozdih. Kako naj se pogovorita delavca, ki za enako delo ob enakem stroju, eden iz cevarne in drugi iz velopnevmatike, dobita osebni dohodek, v katerem ni pojasnila za razliko do 2.000 novih din? Delavci, ki pogosto pridejo na delovna mesta z visoko fluktuacijo, so že ob izbiri razočarani, ker vedo, da jih čaka nizek osebni dohodek.

Pred delavce v delovni organizaciji se postavljajo vedno nove zahtevnosti. Poleg že tako napetega programa dela, delamo še za deficitarne dejavnosti. Delamo vedno za druge, vidimo pa, da imajo mnogi od teh, za katere mi delamo, večji standard, večje ugodnosti na delovnem mestu, sami pa se ne prizadevajo veliko.

(Nadaljevanje na 21. strani)

TEDEN POŽARNE VARNOSTI

Materialne dobrine, s katerimi danes razpolaga naša samoupravna družba, hitri industrijski razvoj, večji obseg proizvodnje, uporaba novih materialov in nove tehnologije nas obvezujejo, da jih zaščitimo pred nevarnostmi od požara.

Zakon o varstvu pred požarom daje delavcem in organizacijam združenega dela pravico in dolžnost, da varujejo družbeno premoženje. Da bi lahko uveljavili svoje pravice in dolžnosti na tem področju morajo OZD skrbeti za vzgojo svojih zaposlenih in imeti na razpolago potrebne naprave, orodje in sredstva za gašenje. Veliki in vedno dražji proizvodni objekti, v katerih so tehnično dovršene strojne naprave, velika skladišča z ogromnimi količinami vskladiščenega blaga z različno stopnjo kalorične vrednosti, telekomunikacijski in računski centri ter energetski objekti še povečujejo možnost nastanka in razširjanja požara. Pri teh požarih so izpostavljeni vsem nevarnostim predvsem ljudje, ki se v določenem trenutku nahajajo na kritičnih mestih. Možna je nevarnost zadušitve in zastrupitve s strupenimi plini, ki nastajajo pri zgorevanju umetnih mas, kavčuka, gume in lahko vnetljivih snovi.

Število požarnih katastrof ne prestanto raste, pri tem se večajo človeške žrtve in materialna škoda, ki se lahko v okviru samozastite zmanjšajo ali celo preprečijo. Informiranje in usposabljanje ljudi za izvrševanje preventivnih ukrepov v skladu s požarno-varnostnimi predpisi pa je pogoj za uspešno preprečevanje katastrof in zmanjšanje človeških žrtev. Zato v naši DO organiziramo vsako leto demonstrativne vaje za vse zaposlene, kjer jih praktično poučimo o uporabi vseh gasilnih sredstev. Znanje si pa lahko izpopolnjujejo na rednih gasilskih vajah in predavanjih. Pripadniki CZ, ki so obenem tudi člani IGD pa tako in

tako obvezno obiskujejo strokovna predavanja oz. tečaje v okviru CZ.

V tednu požarne varnosti, ki je bil od 23.–29. 10. 1977. je Zavod za požarno, tehnično, reševalno službo pripravil razstavo in praktičen prikaz svojih tehničnih sredstev, katerega so obiskovali člani štaba za CZ, komandirji gasilskih enot v CZ in vodilni kader gasilskih društev. Istočasno je bil v naši DO organiziran praktičen prikaz gasilskega orodja in gasilnih sredstev.

Na seji UO IGD, ki je bila dne 13. 10. 1977 so sprejeli okvirni program dela za teden požarne varnosti, katerega je obravnaval tudi štab CZ DO SAVA.

V okviru tega programa je bilo v času od 23.–29. 10. 1977 realizirano:

– 18. 10. 1977 ob 13.30 je bila za zaposlene v obratu V – Puškarna izvedena mokra vaja;

– 20. 10. 1977 ob 13.30 je bila za zaposlene v našem obratu III – Ročna konfekcija na Vrhniki izvedena mokra vaja;

– 25. 10. 1977 ob 13.30 je bila izvedena mokra vaja v obratu IV;

– 27. 10. 1977 ob 10. smo pripravili za poklicno gumarsko šolo ogled gasilskih prostorov in opreme ter jim prikazali praktično uporabo vseh gasilnih sredstev;

– zaradi sestankov zborov delavcev je predvideno predavanje o škodljivih plinih ob požaru bilo preloženo od 27. 10. na 3. 11. 1977 ob 13.30 uri. Udeležba na predavanju je bila več kot zadovoljiva, predavanje pa je bilo zelo strokovno pripravljeno, za kar gre zahvala predavateljici, tov. Nadi Perdihovi. Po predavanju je bila podelitev značk in priznanj za dolgoletno sodelovanje v gasilskih vrstah; diplome in značke je podelil tov. Miro Ravnika, poveljnik Občinske gasilske zveze, Kranj.

Ob zaključku tedna požarne varnosti smo se vsi gasilci zbrali pred Zavodom za požarno, tehnično in reševalno službo v Kranju in krenili progri tovarni IBI, kjer je bila slavnostna prireditev. Po slavnostnem govoru je bil prevzem gasilskega vozila in črpalke ter podelitev odlikovanj in pokalov za občinsko tekmovanje v Kranju. Na občinskem tekmovanju so sodelovali tudi naši gasilci in sicer: 1 ženska gasilska desetina, ki je dosegla prvo mesto; 3 moške gasilske desetine, ki so zasedle 1., 3. in 5. mesto.

Teden požarne varnosti je po zaslugi naporov aktivnih gasilcev v naši DO uspel. Upamo, da so bili vsi zaposleni seznanjeni z novimi dosežki gasilske tehnike in opreme, saj so si poleg gasilnih sredstev, ki jih že imamo lahko ogledali tudi zaščitna sredstva, bistveno odpornejša proti ognjenim zubljem (zaščitna obleka, čevlji), katere bomo morali še nabaviti.

Vodja poklicnih gasilcev:
Luštrek Štefan

Ob zaključku požarnovarnostnega tedna v Kranju je na paradi, ki so jo pripravili gasilci IBI in Občinska gasilska zveza, sodelovalo okoli 1000 pripadnikov gasilskih enot.

Tudi naše moške tekmovalne desetine so bile uspešne, zasedle so 1. in 3. ter 5. mesto. Na sliki sprejem priznanj.

Na slavnostni tribuni se je zbralo veliko število družbenopolitičnih delavcev Kranja, predstavnikov gasilske zveze Slovenije in predstavnikov organizacij združenega dela.

Že nekaj let uspešno deluje tudi ženska desetina gasilk v Savi. Na letošnjem občinskem tekmovanju so osvojile 1. mesto, na slovesnosti v IBI so prejele priznanja in pokale.

Čestitka savskim gasilcem

Ob letošnjem jubilejnem letu partije in tovariša Tita so se savski gasilci množično udeleževali gasilskih tekmovanj. Na jenskem občinskem tekmovanju v Kranju so nastopili s tremi moškimi in eno žensko desetino. Na tekmovanjih prispevajo k požarni varnosti v podjetju, varnosti vsega ljudskega premoženja in s tem prispevajo svoj delež k obrambi naše domovine.

Vsem tekmovalnim desetinam in njihovim mentorjem izrekam priznanje.

Nekdanji poklicni gasilec
Ivan Petrič

OB 70. LETNICI KEMIČNE TOVARNE MOSTE IN OB 30. LETNICI PROTEKTORJA

V teh dneh potekajo zadnje priprave za proslavo v KTM Ljubljana, ki bo letos praznovala svojo 70-letnico, in Protektorja, ki letos praznuje svoj 30. jubilej.

Komisija, ki je pripravljala praznovanje, je vložila veliko truda in naporov, da bi obletnica izzvenela resnično praznično. Dne 19. novembra, na dan obletnice, bo po sklepu komisije naslednji program proslave: Dopoldne bo slavnostna seja delavskega sveta, popoldne pa proslava v prostorih Kluba delegatov. Tu bodo med bogatim kulturnim programom podelili jubilejne nagrade in priznanja, hkrati bodo podelili priznanja tudi vsem športnikom, ki so sodelovali na športnih igrah ob tem pomembnem jubileju. Ob tem naj povemo, da so delavci KTM-Protektor storili vse, da bi ta jubilej počastili tudi z rezultati svojega dela. Naj omenimo še, da bo do proslave urejana tudi okolica tovarne in da bodo del dvoriščnega prostora asfaltirali.

Skupaj z vodstvom KTM-Protektor smo se odločili, da tudi v našem glasilu damo temu jubileju primeren poudarek, zato so pripravili širšo informacijo o njihovem razvoju.

Nastanek in razvoj tovarne

Kemična tovarna Moste je bila zgrajena 1907. leta. Graditi jo je začel italijanski veleindustrijalec grof dr. Georg Giulini leta 1906 z namenom, da bi po Bayerjevem kemičnem tehnološkem postopku pridobil iz boksita aluminijev hidroksid. Po proizvodnem načrtu je bilo predvideno izdelovanje glinice, kot polizdelka za pridobivanje aluminija, al-sulfata za papirno industrijo in za čiščenje voda in al-galuna za usnjarsko industrijo.

Tovarna je bila med prvimi v svetu, ki so začeli predelovati boksit po tem postopku, prva tovarna za predelavo boksita v naši deželi, obenem pa je bila med prvimi važnejšimi industrijskimi obrati na ozemlju današnje

Ljubljane in zametek sedaj industrijsko razvite občine Moste-Polje.

Ljubljana je bila v tistem času malo mesto avstro-ogrske monarhije z okoli 35.000 prebivalci. Prostor, kjer stoji tovarna, je bil tedaj precej oddaljen od mestnega središča in tudi same Moste so bile redko zazidane in naseļene. Takratni gospodarski pogoji za graditev tovarne, na mestu, v neposredni bližini Ljubljane, so bili zelo ugodni.

Oddaljenost surovinskih virov ni bila prevelika, saj se je tovarna oskrbovala s premogom iz zasavskih rudnikov (Trbovlje, Zagorje, Hrastnik), z boksitom iz Istre itd. Izredno ugodni pa so bili tudi prometni pogoji. Tovarna je bila le 2 km oddaljena od železniške postaje in zvezana z industrijskim tirom na progi Sežana-Ljubljana in Ljubljana-Zidani most.

Programska zmogljivost tovarne ni znana. Na osnovi razpoložljivih podatkov o nenehnih izboljšavah in dopolnitvah ter podatkov o naraščajoči proizvodnji, ki je leta 1911 znašala skupno 4.645.500 kg, lahko sklepamo, da zgornja meja zmogljivosti ni bila vnaprej določena. Če pogledamo zemljiško površino, s katero je investitor razpolagal (nad 50.000 kv. metrov), je upravičena domneva o nameri razširitve tovarne. (Tovarna je obratovala pod naslovom G. Giulini - Chemische Fabrik Laibach do vstopa Italije v vojno proti Avstro-ogrski in Nemčiji, takrat je prišla pod vojno upravo in normalno naprej obratovala pod K.U.K. (cesarsko-kraljeva tovarna) Laibach vse do konca prve svetovne vojne 1918.

Od 1919 do 1928 je sodila pod državni sodni sekvester, nato pa je prišla zopet v last prvih lastnikom ter se imenovala G. Giulini družba z.o.z. Kemična tovarna Moste Ljubljana).

Medtem ko je tovarna vse svoje proizvode do konca 1. svetovne vojne prodajala na domačem tržišču, to je v takratni avstro-ogrski monarhiji, je po vojni prišlo do spremembe zaradi sprememb državne meje. V dobi sekvestra je proizvodnja zaradi nerednega obratovanja zelo nihala, spremenile so se tudi tržne razmere. Glinico so izvažali delno v Avstrijo in Švico, Al-sulfat in kalijevo stisko pa so dobavljali industriji papirja in usnja v domači deželi. (Sulfat so izvažali tudi v Italijo za potrebe vodovoda v Trstu). V tem času so namesto istrskega boksita začeli predelovati boksit iz dalmatinskih rudnikov.

V dobi od leta 1929 do II. svetovne vojne leta 1941, je prišlo v tovarni do precejšnih tehničnih sprememb (novi parni kotli, parna turbina, vakuum aparati, rotacijska peč in druge manjše naprave). S tem se je dvignila tudi proizvodnja in je leta 1940 dosegla 8406 ton. To je bila v času do II. svetovne vojne najvišja dosežena proizvodnja.

Svojevrstnost podjetja, ki se v literaturi omenja kot eno najstarejših v Evropi, je za današnje razmere nesistematična razporeditev posameznih prostorov in naprav. V razvoju podjetja je opaziti na eni strani težnjo za tehničnimi izpopolnitvami, na drugi pa težnjo po zadovoljitvi trga, ki je vedno bolj in bolj povpraševal po tem novem izdelku. Podjetje je postopoma povečevalo svoje zmogljivosti, istočasno pa so tovarno do osvoboditve v veliki meri uporabljali za važne poizkuse, na katerih je gradila nemška industrija svojo proizvodnjo glinice. Ti podatki so bili pomembni ob postavitvi velike tovarne, z desetkrat večjo kapaciteto proizvodnje glinice, v Ludwigshaffenu.

Med vojno

Med II. svetovno vojno, oziroma v času narodnoosvobodilne borbe tovarna zaradi težav z dobavo surovin in zaradi odpora zavednih svobodoljubnih delavcev

proti okupatorju in domačim izkoriščevalcem, ni redno obratovala. Čeprav je tovarna v tem času začela graditi novo poslopje za kalcinacijo in je bila montirana velika rotacijska peč s kapaciteto 40 ton v 24 urah, je nihala letna proizvodnja od 385 ton do 5257 ton. Od 1941. leta do 1945. leta je znašala samo 15.351 ton.

Sabotažna dejanja so povzročila lastnikom in okupatorju precejšnjo škodo. V pozni jeseni 1941. leta je bila minirala parna turbina, v letu 1942. so bile minirane naprave v vakuum kuhalnici. Ob kapitulaciji Italije, 1943. leta, se je proizvodnja popolnoma ustavila, v letu 1944. in 1945. pa je bila zaradi stalnih alarmov in pretrganih komunikacij, le neznatna.

Iz kolektiva je odšlo med vojno v vrste NOV mnogo zavednih delavcev, 25 jih je izgubilo svoje življenje v borbi za svobodo.

Naj omenimo, da je bila delavska zavest vseskozi, že tudi pred vojno, zelo visoka. Delavsko gibanje se je začelo že leta 1910, ko je med delavce, člane takratne socialdemokratske stranke, prihajal list RDEČI PRAPOR. Nov revolucionarni duh so prinesli naši ljudje, ki so se po 1. svetovni vojni vračali iz ujetništva v Rusiji. Leta 1919 so delavci KTM praznovali 1. maj, leta 1920 pa se je celotno delavstvo udeležilo demonstracij v mestu in za Zaloški cesti. Pred Leoniščem je postal žrtev takratne žandarmrije naš delavec Jakob Černe.

Po NOB

Po osvoboditvi, 1945. leta, so bili razlaščeni bivši lastniki, tovarna je bila nacionalizirana. Zaradi porušenih prometnih zvez, zaradi še neurejenih trgovskih odnosov s tujino in zaradi drugih posledic vojne, tovarna ni mogla takoj začeti obratovati. Vse našete težave, katerim se je pridružilo še pomanjkanje delavcev, predvsem kvalificiranih, so bile le počasi premagane in je tovarna šele leta 1954. dosegla in za 12% preseгла najvišjo raven predvojne proizvodnje.

Stopnja količinskega zvišanja proizvodnje za čas od leta 1940 do 1956 v razmerju z letom 1940:

Leto	Proizvodnja (%)
1940	100
1945	12,86
1946	26,82
1947	59,93
1948	69,40
1949	77,62
1950	65,31
1951	81,89
1952	85,59
1953	90,48
1954	111,98
1955	129,42
1956	140,33

Proizvedene količine v posameznih obdobjih

Obdobje	količina (ton)
1907-1914	24.094
1914-1918	12.897
1918-1940	95.297
1940-1945	16.432
1945-1956	77.212
1907-1956	225.932

Nadaljevanje na 14. strani

(Nadaljevanje s 13. strani)

Povprečna letna količina:

Obdobje	količina (ton)
1907—1914	3.442
1914—1918	3.224
1918—1940	4.232
1940—1945	3.286
1945—1956	7.019
1907—1956	4.611

S proizvodnjo Al-hidrata so začeli v decembru 1946. Proizvodnja glinice je stekla marca 1947, takrat se je prvič zavrtila rotacijska peč. Proizvodnja natrijevega bikromata, važnega sredstva za usnjarsko industrijo, se je začela v juniju 1946. Z začetkom rednega obratovanja leta 1947, ko je bil izglasovan zakon o petletnem načrtu, se je podjetje vključilo v plansko gospodarstvo.

Po letu 1950 ko je upravljanje tovarne prevzel delovni kolektiv in so se organi upravljanja že uveljavili, je kolektiv pripravil s svojim trudom in obnovil gradbene objekte, stroje, naprave, opremo, instalacije itd.

Delovni kolektiv je z vso vmo delal s ciljem, da bi čimprej začel z redno proizvodnjo. Generalno očiščene in popravljene so bile vse proizvodne naprave, adaptirane so bila skladišča in poslopje za sulfat itd (za odvoz odpadnega materiala, ki so ga pred vojno odvažali z volovsko in konjsko vprego, so zdaj uporabljali avtomobile).

Ko je tovarna povečala svoje zmogljivosti in je bilo dovolj surovin, je imela tovarna možnost poleg glinice izvažati tudi druge proizvode. Tako so večje količine Al-sulfata izvozili v Avstralijo, Egipt, Švico, na Poljsko in v Izrael, Kal-stipso v Argentino, Turčijo, Urugvaj in Peru. 64%-ni Al-hidrat so prodajali v večjih količinah naši kemični industriji in industriji stekla.

Čprav je bilo vloženih precej sredstev in se je marsikaj izboljšalo, pa po več letih tovarna ni bila urejena niti v pogledu racionalnosti proizvodnje niti v pogledu delovnih pogojev. Medsebojno razmerje zmogljivosti obstoječih naprav ni bilo usklajeno in je zahtevalo rekonstrukcijo, da bi lahko povečali proizvodnjo, oz. zmogljivosti osnovnega proizvoda. Za izpopolnitev razpoložljivih zmogljivosti bi morali razširiti proizvodnjo Al-hidrata 51%, na okoli 26.400 ton, če bi hoteli, da bi bili vsi ostali oddelki izkoriščeni 100%. Veliko nesorazmerje med posameznimi obrati in relativno nizka izkoriščenost danih zmogljivosti sta bila tudi vzrok nerentabilne proizvodnje.

Pojavi se več vprašanj, med katerimi so najvažnejša: plasman proizvodov na domačem in tujem tržišču ter vprašanje uskladitve rekonstrukcije tovarne z rekonstrukcijami v Kidričevem in v Lovzovcu.

Tovarna v Kidričevem bi lahko vsak trenutek onemogočila prodajo naše glinice na domačem trgu, kar bi nas prisililo glinico izvažati. V zvezi s tem se pojavijo vprašanja, ali smo mi, tako kot tudi Kidričevo, sposobni brez izgube izvažati glinico po tedanjih mednarodnih pogodbah.

Leta 1959. je sklenil delavski

svet podjetja, da bodo izgradili tovarno umetnih vlaken. Program razširitve proizvodnje Al-hidrata se ni realiziral, amortizacijska sredstva, ki bi se lahko uporabila za zamenjavo dotrajanih naprav v letu 1959. in 1960., se uporabijo za izgradnjo obrata Yulon.

Izgradnja novega obrata za proizvodnjo umetnih vlaken se je začela v aprilu 1964, in je bila v oktobru istega leta zaradi restriktivnih investicij prekinjena. Nadaljevala se je spomladi 1965. leta tako, da je obrat septembra 1965 začel redno proizvodnjo. Zaradi številnih težav, tako v proizvodnji kot pri plasmanu proizvodnje, je podjetje poslovalo z izgubo, kar je preivedlo v letu 1968 do prisilne uprave. Sanacijski program, ki ga je izdelal odbor za prisilno upravo, je rešil temeljne ekonomske probleme tekočega poslovanja in s tem ustvaril pogoje tudi za ustrezne organizacijske rešitve podjetja. Prva sprememba v tej smeri je bila razdvojitve obrata za proizvodnjo polyamidnih vlaken iz sestava KTM in njegova pripojitev k podjetju Jugotekstil. Tej pripojitvi v oktobru 1969 je 1. januarja 1970 sledila tudi pripojitev KTM k Jugotekstilu.

Po razdvojitvi KTM in Yulona je zaradi pomanjkanja sredstev za rekonstrukcijo Al-hidrata in zaradi graditve novih zmogljivosti za proizvodnjo Al-hidrata v Jugoslaviji, razširitev Kridičevega in tovarne v Titogradu prišlo do sklepa, da se proizvodnja Al-hidrata 51% ustavi. Sklenila se je komercialna pogodba za dobave te surovine s tovarno glinice Kidričevo za dobo 5 let. Tako so postopno ustavljali proizvodnjo hidrata, vsa razpoložljiva sredstva pa so usmerili v rekonstrukcijo obrata za proizvodnjo sušenega Al-hidrata 64% in Al-sulfata.

Za proizvodnjo Alhidrata 54% so izkoristili naprave, ki so jih prej uporabljali za sušenje bok-sita (rotacijska peč, vrečasti filter itd). Večje in obširnejše spremembe v tehnologiji so bile opravljene v proizvodnji Al-sulfata. Od zastarele tehnologije, ki je zahtevala težko ročno delo, predvsem v končni proizvodnji, se je v novi proizvodnji pristopilo k popolni mehanizaciji.

KTM danes in pogled naprej

Vzporedno z rekonstrukcijo je bil pripravljen tudi perspektivni načrt razvoja na področju KTM. Ta program pa v Jugotekstilu ni bil sprejet zaradi česar se je skušal perspektivni razvoj rešiti v občinskem merilu. Tako je prišlo do združitve med KTM in Protektorjem po programu, ki je obsegal modernizacijo al-sulfata ter razširitev proizvodnje gumeno-tehničnega blaga in protektiranih avtoplaščev. Sprejet razvojni program ni vseboval nobenih stičnih točk z Jugotekstilom, ki je usmerjal svojo dejavnost izključno na področju tekstila. Zaradi tega je prišlo leta 1974 do oddvo-

jitve tozda KTM-Protektor od Jugotekstila in pripojitve k delovni organizaciji Sava Kranj. Sava Kranj je sprejela začrtan razvojni program oziroma okvirni program in dane so bile boljše možnosti za njegovo realizacijo.

Okvirni program, ki je bil osnova združitvi KTM-Protektor ter poznejše pripojitve k Savi Kranj, se je pozneje še izpopolnil, tako da imamo sedaj popolnoma jasno začrtano perspektivo. KTM-Protektor je v okviru delovne organizacije Sava Kranj organizirana kot skupnost tozdov KTM-Protektor, ki jo sestavljajo tri temeljne organizacije združenega dela, in sicer:

tozd Protektiranje,
tozd Al-sulfat in
tozd GTI (gumeno tehnični izdelki).

V zvezi z novim zakonom o združenem delu se predvideva, da bo po novem letu 1978 KTM-Protektor zopet samostojna delovna organizacija v sklopu sestavljene organizacije združenega dela Sava Kranj.

Tozd Protektiranje

Tudi tozd Protektiranje in tozd GTI praznujeta letos jubilej in sicer 30-letnico svojega obstoja.

Pred 30 leti, leta 1947, je bilo z odločbo vlade LRS ustanovljeno podjetje za protektiranje avtoplaščev »Protektor«. Takrat so bili dani v upravljanje podjetju stroji in orodje, last splošnega ljudskega premoženja, ki so bili prevzeti deloma od današnje Save Kranj, deloma od Borova ter nacionaliziranega podjetja iz Maribora. V letu 1962 se je združil Protektor z obrtno delavnico Vulkan iz Zaloške ceste, ki je z nekaj ročnimi prešami proizvajala razne gumeno tehnične izdelke. Nastalo je podjetje, ki je deset let poslovalo pod imenom »Protektor-Vulkan«, leta 1972 pa se je združilo s Kemično tovarno Moste in ponovno poslovalo pod firmo Protektor. Iz takratnega Protektorja sta leta 1974, po združitvi s Savo Kranj, nastali dve temeljni organizaciji združenega dela in sicer: tozd Protektiranje in tozd Gumeno tehnični izdelki. Glavni predmet poslovanja ima tako že trideset-letno tradicijo, kar je eden od porokov nadaljnega razvoja obeh temeljnih organizacij.

Tozd Protektiranje ima velike možnosti nadaljnega razvoja. Medtem ko se v svetu protektira od 30—50% potniških avtoplaščev in do 80% tovornih, je ta procent v Jugoslaviji še vedno po 10%. Glede na to, da so osnovna surovina odpadni, oziroma že izrabljeni avtoplašči, je to za celotno gospodarstvo izrednega pomena, saj se s tem prihranijo dragocena devizna sredstva, ki bi bila sicer potrebna za nakup reprovromateriala, predvsem v zahtodnih deželah. Poleg tega pa to področje skrbi za čiščenje okolja, saj po vsej Jugoslaviji organizira mrežo za zbiranje in odkup odpadnih gum za nadaljnjo uporabo, ki bi jih sicer morali odstraniti in uničiti na drug način.

Tozd Protektiranje beleži od

svojega obstoja do danes nenehno rast, tako po količini proizvodnje kot po dohodku. Naj navedemo primer, da je bilo leta 1971 obnovljenih 30.000 avtoplaščev, leta 1973 po zamenjavi celotne strojne opreme za protektiranje čez 75.000, letos pa bomo obnovili preko 110.000 avtoplaščev.

Srednjeročni načrt predvideva, da se protektiranje modernizira in razširi. Ker na sedanji lokaciji ob Šmartinski cesti ni možnosti za nadaljnji razvoj, se predvideva gradnja nove zgradbe za protektiranje na področju KTM, kjer nameravamo postaviti 2,5 do 3 krat večje zmogljivosti od sedanjih. Z nakupom brizgalno-oblagalnega stroja bomo proizvodnjo modernizirali in pocenili, predvideva pa se tudi dopolnitev tako imenovanega toplega postopka s hladnim postopkom protektiranja. Ta postopek se vedno bolj uveljavlja kot dopolnitev klasičnega, saj je možno z njim protektirati avtoplašče različnih dimenzij, ne da bi bilo potrebno za vsako dimenzijo nabavljati zelo drage kalupe. V zvezi s tem je predvidena tudi nova valjarna, ki bi jo istočasno uporabljali pri proizvodnji gumeno tehničnih izdelkov ter pri izdelavi predvulkanizirane tekalne površine v tozdu GTI za protektiranje.

Gradnja nove protektirnice je v zamudi zaradi težav pri nabavi karkas, to je obrabljenih avtoplaščev. V zadnjem času se je stanje z organiziranjem odkupno prodajnih enot in z zbiranjem karkas po vsej Jugoslaviji toliko izboljšalo, da se na gradnjo nove protektirnice intenzivno pripravljamo.

Tozd Gumenotehnični izdelki

Tudi proizvodnja v tozdu GTI nenehno narašča. Medtem ko je obrat leta 1971 proizvedel 110 ton raznih izdelkov, pričakujemo v letošnjem letu podvojeno večjo proizvodnjo. Od skromnega začetka z nekaj ročnimi prešami, se oddelek razvija tako, da postopoma kupuje hidravlične preše, dvovaljčnike in drugo opremo. Pred 15. leti že prične s proizvodnjo penastih profilov, ki jih nenehno razvija, tako, da je v letošnjem letu pričakovati nad 1,5 milijonov metrov profilov. Proizvodnja pa nikakor ne zadošča. Zato se tozd intenzivno pripravlja na razširitev proizvodnje z uvedbo nove UHF linije, s katero bo možno po kontinuirnem postopku proizvesti več kot 5 milj. metrov različnih profilov.

Sedanja proizvodnja v kalupih že dolgo ne more več slediti potrebam trga. UHF linijo nameravamo postaviti na območju KTM, oziroma na lokaciji Ob železnici, kjer predvidevamo tudi ves nadaljnji razvoj tozda GTI, to je gradnjo nove valjarne z mešalnikom, razširitev in modernizacija proizvodnje gumeno tehničnih izdelkov, nova skladišča. Za vse to je sedanja lokacija ob Šmartinski cesti premajhna, zahtevam gumarske industrije pa ne ustrezajo niti delovni niti tehnološki pogoji.

Tozd Al-sulfat

Tozd Al-sulfat je v preteklem 1976. letu v celoti rekonstruiral in moderniziral svojo proizvodnjo. Stare popolnoma dotrajane reakcijske posode so bile zamenjane z novimi jeklenimi in emajliranimi, z večjo kapaciteto, dotrajane bakrene hladilne trakove je zamenjal moderen, jeklen hladilni trak, rekonstruirane pa so bile tudi druge naprave, tako da popolnoma upravičeno uvrščamo sedanjo proizvodnjo med najmodernejše tovrstne proizvodnje v Evropi. Pri tej modernizaciji in rekonstrukciji je bilo vložena mnogo truda, precej težav je bilo s financiranjem, kjer nam je z združenjem sredstev priskočila na pomoč slovenska papirna industrija. Nemalo težav pa smo imeli tudi preden smo dobili soglasje Zveznega sekretariata za zunanjo trgovino za uvoz opreme. Narediti smo morali mnogo stikov s predstavniki pristojnih zveznih in republiških organov.

Dejstvo, da sodi proizvodnja al-sulfata v bazično industrijo, da oskrbujemo z njim vso slovensko in del jugoslovanske papirne industrije, da približno polovico svoje proizvodnje izvažamo na konvertibilno področje, z novimi napravami pa se je možnost izvoza še povečala, je pripomoglo, da smo težave prebrodili in tako rešili proizvodnjo, ki je bila zaradi dotrajanosti naprav tik pred ustavitvijo.

Proizvodnja različnih granulacij bo v letošnjem letu obsegala približno 23.000 ton. Smo največji proizvajalci al-sulfata v Jugoslaviji. Skoraj polovico svoje proizvodnje izvažamo v Avstrijo, Nemčijo, Italijo, Švico in v Ekvador.

Proizvodnjo al-sulfata pa nameravamo še modernizirati in povečati. S spremembo tehnologije, to je z uporabo mokrega al-hidrata v proizvodnji, bo odpadlo sušenje hidrata v rotacijski peči. S tem bo odpravljeno ozko grlo, ki ga predstavlja rotacijska peč, precejšen prihranek pa bo pri porabi goriva, ker hidrata ne bo treba več sušiti. Pridobili bomo tudi prostor, kjer stoji velika rotacijska peč.

Sprememba tehnologije zahteva nove moderne naprave za homogeniziranje mokrega hidrata, avtomatsko tehtanje, določanje vlage in doziranje, kar bo omogočil elektronski računalnik. Za vse te naprave imamo že odobrena sredstva, saj so predvidena v letošnjem gospodarskem načrtu; trenutno urejemo formalnosti za uvoz opreme.

Poleg omenjene spremembe tehnologije imamo v programu tudi nove proizvode iz al-sulfata, to je tekoč in mikroniziran sulfat. Po tekočem sulfatu je na trgu vedno večje povpraševanje, ker je ravnane s tekočim sulfatom enostavnejše. Mikroniziran sulfat pa predstavlja posebno področje uporabe in je na trgu približno 20 krat dražji od sulfata, ki ga proizvajamo za uporabo v papirni industriji.

Načrti so obsežni, realizacija pa je najbolj odvisna od nas samih, od celotnega kolektiva.

INVESTICIJE V KTM-PROTEKTOR

Skupina, ki je sodelovala pri razgovoru o investicijah v KTM-Protektor

Že pred časom smo se v KTM Ljubljana dogovorili, da bomo spregovorili tudi o investicijah, ki so življenjskega pomena za kolektiv. Tisti, ki poznajo delovne pogoje v tej skupnosti tozodov se bodo strinjali, da je modernizacija in preusmeritev proizvodnje nujna tudi zato, da bodo dosegli vse cilje, ki so si jih zadali. V tem njihovem prizadevanju pa jih moramo podpreti, saj smo se tako dogovorili že ob integraciji.

V razgovoru so sodelovali: inž. Marjan Perpar, glavni direktor skupnosti tozodov KTM Ljubljana, inž. Sergej Černić, vodja tozda Al-sulfat, inž. Rado Vidic, vodja službe vzdrževanja in investicij in vodja FRS Stane Novak.

Marjan Perpar je uvodoma povedal naslednje: »Program investicij je precej široko zastavljen, tako za razširitev protektirnice, gumenotehničnih izdelkov in za razširitev ter modernizacijo proizvodnje Al-sulfata.

V zvezi s protektiranjem moram povedati, da je že dolgo časa v načrtu gradnja nove zgradbe protektirnice na lokaciji KTM. S tem bi proizvodnjo podvojili, v končni fazi pa bi jo kar za trikrat povečali. V ta namen smo že pripravili določene elaborate, pojavile pa so se tudi že prve ponudbe. Tečejo že prvi dogovori s tvrdkami, ki bi nam dobavile nove stroje. Eden izmed resnih ponudnikov je tovarna Malanconi, ki naj bi nam dobavila oblagalno brizgalni stroj. Ta tvrdka nam bi dobavila tudi kalupe, predvsem za radialno pnevmatiko.

Pri Al-sulfatu pa so razmere naslednje. V lanskem letu smo postavili novo tehnologijo za al-sulfat, vendar tehnologija hiti in zato je nujna modernizacija. Predvidevamo prehod iz uporabe suhega hidrata na uporabo mokrega hidrata. Pri tem bomo odpravili ozko grlo, povečali kapacitete in ustvarili določene prihranke, predvsem pri energiji, saj bo odpadlo sušenje hidrata. Pri Al-sulfatu pa je predvidena tudi razširitev asortimenta, predvidena je proizvodnja tekočega al-sulfata, ki postaja v svetu zelo iskan artikel. Zelo zanimiv pa je tudi mikromirani al-sulfat, katerega cena je kar 20-krat večja od kosovnega oz. glanuliranega al-sulfata, ki ga izdelujemo sedaj.

Pri Gumenotehničnih izdelkih pa imamo v načrtu nabavo nove UHF linije v vrednosti milijardo dinarjev, s katero bi razširili izbiro penastih profilov, ki jih trenutno izdelava 1.500.000 m. Zmogljivost nove naprave pa bo okoli 6.000.000 m. Omenjene spremembe, ki jih predvidevamo tako v protektirnici kot v GTI, pogojujejo potrebo po povečanju valjarne. V zvezi s protektiranjem moram omeniti še hladno protektiranje, ki naj bi dopolnjevalo toplo protektiranje, predvsem tam, kjer je izbira plaščev pestra.

V prihodnje pa bomo morali poskrbeti tudi za domače stiskanje tekalne površine. Tako kot pri Al-sulfatu nam bodo omenjene naložbe ustvarile določene ugodnosti tudi pri protektiranju. Odpadlo bo ustvarjanje zaloga tekalne površine; te zaloge so vezale določena sredstva, lažje pa bo tudi s skladiščnimi prostori. Z oblagalno brizgalnim strojem, saj ta stroj brizga in oblagalno karkaso z ustreznimi dimenzijami tekalne površine. Tudi pri GTI se bodo povečale kapacitete. Z novo UHF linijo pa bo odpadlo tudi vulkaniziranje v kalupih.

SERGEJ ČERNIČ je spregovoril o investicijah v tozdu Al-sulfata in poudaril: »Z investicijami kasnimo, saj je bila uvedba mokrega hidrata predvidena že

v letošnjem letu, žal pa smo to investicijo morali prenesti v plan za naslednje leto. Tako pa bomo mogli uresničiti le tiste zmogljivosti, ki smo jih zagotovili z rekonstrukcijo v lanskem letu, pri čemer pa še vedno ostaja ozko grlo prav pri saržiranju hidrata, kjer uporabljamo še vedno staro tehnologijo.

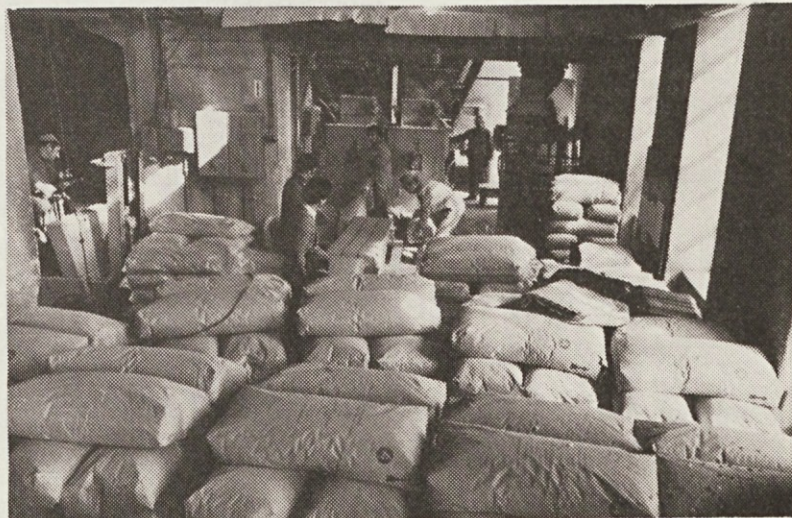
V letošnjem letu imamo v devetih mesecih za približno 18 % višjo proizvodnjo kot v istem obdobju lani. Prodaja se je na domačem trgu povečala za 2000 ton, v celotnem obdobju pa bomo dosegli povečanje za celih 3000 ton. Investicijska vlaganja pa so v papirni industriji zaključena za daljše obdobje, vse industrije delajo s polnimi zmogljivostmi, tako bomo tudi mi ostali vsaj nekaj let na istem nivoju domače prodaje, to pa je približno 13000 ton al-sulfata.

Naše trenutne zmogljivosti pa znašajo 22.000 ton na leto. Razlika, ki nastaja, pa poskušamo in deloma tudi že prodamo na tujem tržišču. Izvažamo v Italijo, Avstrijo, Švico in ZRN. V lanskem letu pa nam je uspelo prodati al-sulfat celo v Ekvador. Do danes smo samo v Ekvador prodali 1.200 ton. Prekomorska prodaja pa od nas zahteva velike napore, tako pri embalaranju, kot pri samem delu.

Namen omenjenih investicij ni bil samo v povečanju zmogljivosti, temveč tudi v zamenjavi starih naprav, ki so zahtevale veliko vzdrževanja, pojavljali so se zastoji, s tem pa so se pojavile tudi težave na tržišču. Res pa je, da bomo z novimi investicijami povečali zmogljivosti, izgnili se bomo staremu tehnološkemu postopku itd.

Mikromizirani sulfat, ki je bil že omenjen, pa je zaenkrat naša želja. S tem izdelkom nameravamo prodati predvsem na domačem trgu. Zanj vemo le to, da se v Jugoslaviji uporablja, da ga uvažamo 800 ton na leto, ne vemo pa še, kdo so ti potrošniki. Na tem področju smo sodelovali tudi z marketing službo v Kranju, vendar tudi njej ni uspelo zbrati ustreznih podatkov. Z navezavo stikov z uporabniki omenjenega izdelka, bomo pospešeno pristopili tudi k uresničevanju investicije. Kot zanimivost naj

(Nadaljevanje na 16. strani)

V takšni embalaži odhaja al-sulfat v oddaljene Latinsko-ameriške države

(Nadaljevanje s 15. strani)

omenim, da je cena mikrominiranega sulfata kar 20 krat večja od granuliranega sulfata. Tudi področje uporabe je različno, saj ga uporabljajo predvsem pri izdelavi posebnih gasilnih aparatov itd.»

Vodja tozda GTI inž. Tine Košir pa je predstavil investicije in želje v tozdu Gumenotehnični izdelki. »Kot je bilo že omenjeno, se v GTI predvideva nova UHF linija, ki predstavlja največjo investicijo v tozdu. Ta investicija bi morala biti uresničena v letu 1978. Naj povem, da planirana proizvodnja v letošnjem letu teče normalno in da bomo plan vrednostno izpolnili 100 %, količinsko pa jo bomo presegli za 10 %. Pri proizvodnji penastih profilov smo dosegli maksimum, čeprav nismo vključili investicije, ki je bila planirana že za letošnje leto.

V naslednjem letu nameravamo zmogljivosti povečati iz 1 milijon 300.000 metra na 1.500.000 metra penastih profilov. Pri proizvodnji tehničnih izdelkov pa ostajamo na letošnjem doseganju proizvodnega plana in sicer okoli 110 ton. Pri proizvodnji zmesi pa predvidevamo povečanje oziroma bomo ostali na nivoju letošnje proizvodnje, ki znaša okoli 60 ton.

Investicije za letošnje leto pa smo uresničili takole: nabavili smo sekalni stoj za pripravo surovcev, komoro za premaz kovinskih delov. V tem mesecu pričakujemo stoj za dovršitev tehničnih izdelkov. Največja investicija pa je v letošnjem letu drugi kotel za vulkanizacijo profilov in nov brizgalnik. Pričakujemo, da bo prišel brizgalnik že v tem mesecu. V letošnjem letu smo usposobili tudi transportno napravo pri kotlu za vulkanizacijo. S to naložbo se nam je proizvodnja povečala za približno 400.000 m. Po usposobitvi omenjenih investicij pa se bo povečala (v metrih) na 1.800.000 iz sedanjih 1.300.000 m.»

FRANC ŠILC, vodja priprave v tozdu Protektor, nam je o investicijah v tozdu povedal naslednje:

»Največjo težavo je predstavljalo pomanjkanje karkas v našem tozdu. Po dveh letih upadanja proizvodnje pri projektiranju, smo v letošnjem letu odpravili tudi to pomanjkljivost in pričakujemo rekordno proizvodnjo, ki bo znašala 110.000 obnovljenih plaščev. V lanskem letu pa smo obnovili le 78.000 plaščev raznih dimenzij. Letos nam je namreč

uspelo organizirati odkupno prodajno mrežo, tako da trenutno razpolagamo z zadostno količino karkas. Problem predstavlja le še skromen izbor kalupov. Če bi hotela zadovoljiti vse potrebe, bi morali nujno povečati naše zmogljivosti.»

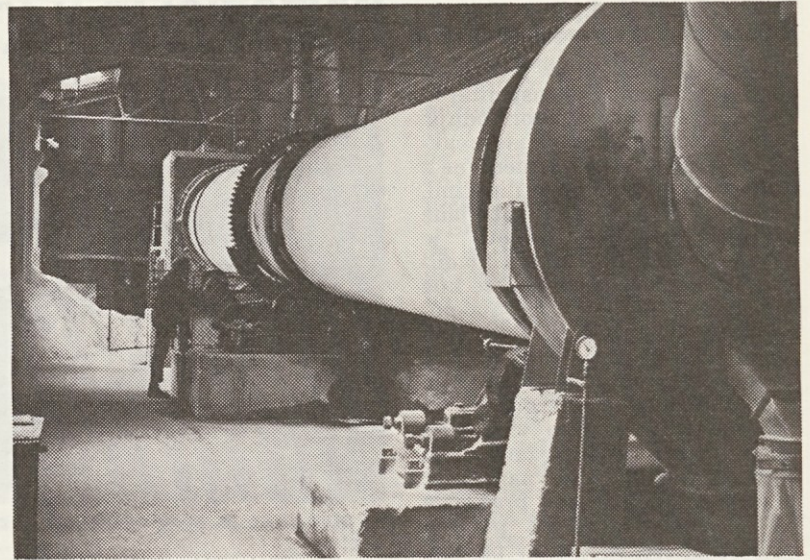
RADO VIDIC, vodja službe vzdrževanja in investicij, pa je spregovoril o že uresničenih investicijah in o investicijah, ki jih predvidevajo v tozdu Protektor.

V tozdu Protektor smo usposobili nov stroj za centriranje konfekcioniranih plaščev, tako so plašči uravnoteženi že pred samo proizvodnjo, zato je montaža enostavnejša. V pripravi pa je nov brizgalno oblagalni stroj, s katerim bomo izboljšali kvaliteto in dosegli velik prihranek pri materialu. Odpadek se bo zmanjšal oziroma bo povsem odpadel. Poleg že omenjenih težav okoli zbiranja karkas, ki pa smo jih odpravili, nam veliko težavo povzročajo prostori in sortiranje v suhih prostorih. V ta namen bomo nabavili šotor, v katerem bomo skladiščili karkase. S šotorom in dodatnim provizoričnim prostorom, bomo prodobili nujno potrebne suhe prostore, v katere bomo lahko shranili 20.000 karkas za osebna vozila. Tudi pri transportiranju predvidevamo novost, uvedli bomo paletni sistem. Nekaj palet je že nabavljenih.

O nadaljnji perspektivi razvoja celotne KTM pa imamo že izdelan program, ki ga bo v začetni fazi obdelala skupina, ki jo je imenoval kolegij. V mislih imam celotno rekonstrukcijo KTM oz. novo zazidavo. Vse tri tozde nameravamo lokacijsko povezati na ozemlju današnje KTM. KTM stoji na zemljišču, ki meri 52.000 kvadratnih metrov. Na tem ozemlju nameravamo združiti vse tozde, upoštevajoč že obstoječe objekte. Nove obrate nameravamo graditi za tozdu GTI in za tozdu Protektor. Za tozdu Protektor je idejni projekt že izdelan.

Tov. Stane Novak pa je ob koncu našega razgovora postregel tudi s številnimi podatki, ki govorijo o vlaganju in o upravičenosti naložb v skupnost tozdov KTM-Protektor.

V planu so predvidene investicije v vseh 3 tozdih, in sicer: Rekonstrukcija protektiranja v tozdu Protektiranje Povečanje proizvodnje penastih profilov v tozdu GTI Povečanje proizvodnje al-sulfata in sprememba tehnologije v tozdu Al-sulfat.

Rotacijski mlin v tozdu Al-sulfat

Celotna vlaganja v to investicijo znašajo po predračunu 14.067.000 din in sicer v tozdu Protektiranje 4.695.000 din, v tozdu GTI 3.020.000 din in v tozdu Al-sulfat 6.352.000 din, od tega v obratna sredstva 2.272.000 din in v osnovna sredstva 11.795.000 din. Celoten krogotok investiranja je zaključen z lastnimi sredstvi in delno z bančnimi krediti. Ekonomski učinki po posameznih tozdih so naslednji:

V tozdu Protektiranje se dohodek poveča za 5.000.000 din ali za 63 %, ostanek dohodka pa se zaradi spremembe tehnologije poveča za 4.500.000 din.

V tozdu GTI pa se dohodek poveča za 6.000.000 din oziroma za 55 %, ostanek dohodka pa za 2.000.000 din, tako da se bo akumulativnost povečala za 5 %.

V tozdu Al-sulfat se dohodek poveča za 2.000.000 din in prav

tako ostanek dohodka. Pri tozdu Al-sulfat gre za modernizacijo proizvodnje z uporabo mokrega hidrata in pa za predvidena vlaganja v proizvodnjo tekočega in fino mletega al-sulfata.

V letu 1978 predvidevamo investirati v GTI UHF linijo, proizvodnjo tekočega al-sulfata v tozdu Al-sulfat. Vrednost te investicije bo predvidoma znašala ca 20.000.000 din. Ko bo teh investicijskih vlaganj konec, se bo ostanek dohodka za sklade potrojil.

Upamo, da smo pripravili dovolj obširno informacijo o načrtih in željah v skupnosti tozdov KTM-Protektor, prav tako upamo, da bodo naši sodelavci v KTM uspešno uresničili predvidene investicije in s tem prispevali velik delež k uspešnosti celotne delovne organizacije Sava. L. Mraz

ŠPORTNE IGRE OB 70. LETNICI KTM-PROTEKTOR

V letošnjem, jubilejnem letu praznuje svoj praznik tudi Kemična tovarna Moste ter tozdu GTI in Protektiranje. KTM praznuje svoj 70. »rojstni dan«, oba tozda pa 30. obletnico.

V počastitev teh jubilejev smo organizirali tekmovanje v malem nogometu, balinanju, kegljanju, streljanju in šahu. Tekmovanj so se udeležile ekipe »SAVA« Kranj, Totra, Saturnus, Izolirka in seveda tudi domačini.

Izid tekmovanja:

- A) Balinanje
1. KTM – Protektor – Seniorji
 2. »SAVA« Kranj
 3. KTM – Protektor
 4. Izolirka
 5. KTM – Protektor – mlad.
 6. Saturnus

- B) Kegljanje
1. Saturnus (1600 podrtih kegljev)
 2. Totra (1566 podrtih kegljev)
 3. Izolirka (1535 podrtih kegljev)
 4. »SAVA« Kranj (1501 podrtih kegljev)
 5. KTM – Protektor 1397 podrtih kegljev)
- Najboljši posameznik Tršan

Stojan – Saturnus (449 podrtih kegljev)

C) Streljanje

1. Saturnus (973 krogov)
2. Izolirka (954 krogov)
3. Totra (680 krogov – nepopolna ekipa)
4. KTM – Protektor (473 krogov – nepopolna ekipa)

Najboljši posamezniki:

- a) ženske: Vršaj Joža – Izolirka (169 krogov)
- b) moški: Krulej Marko Saturnus (175 krogov)
- D) Mali nogomet
1. »SAVA« Kranj
 2. Saturnus
 3. KTM – Protektor
 4. Izolirka
 5. Totra

E) Šah

1. Saturnus I.
 2. Izolirka
 3. Saturnus II.
 4. KTM – Protektor
- Slovesna podelitev pokalov in priznanj bo 19. 11. 77 v Klubu delegatov, kamor bodo povabljeni tudi vodje ekip in najboljši posamezniki.

OO ZSMS KTM – Protektor

Vsem delavcem Kem. tovarne Moste in Protektor iskreno čestitamo in vam želimo tudi v prihodnje veliko delovnih uspehov

Uredništvo

SODELOVANJE . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

celoti omogočiti vsakemu delavcu, da sodeluje pri samoupravljanju in tako sodoča pri uredničenju skupne poslovne in razvojne politike,

– delitev asortimana in uvedba specializacije glede tehničnih in kadrovskih zmogljivosti posameznih lokacij.

Poročila strokovnih sektorjev, ki sem jih omenil na začetku tega sestavka pa morajo vsako leto dati odgovor na vprašanje, koliko in kako je opravljeno delo za doseg osnovnih ciljev združevanja.

ORGANIZACIJA RAČUNALNIŠKIH OBDELAV

Po pripojitvi delovnih organizacij Totre in KTM iz Ljubljane k Savi so v Službi informacijskih sistemov pričeli razmišljati o možnostih za vključitev obeh delovnih organizacij v celoten sistem obdelave podatkov. Pri tem je Služba informacijskih sistemov imela pred seboj dva cilja: boljše povezavo med KTM in Totro ter Savo in boljše izkoriščenost kapacitet računalnika v Savi.

V letu 1975 smo pričeli z obdelavo osebnih dohodkov za KTM. Pri izdelavi in vpeljavi novega sistema nagrajevanje je poleg Službe informacijskih sistemov sodeloval še kadrovske splošni sektor. Pri računalniški obdelavi osebnih dohodkov ne izračunamo in izpišemo samo ovojnic in izplačilnih listov, temveč izdelavo vse potrebne liste za knjiženje v FRS, za nakazilo prispevkov iz osebnih dohodkov; podatke o doseženih osebnih dohodkih pa hranimo. Ob koncu leta izpišemo podatke za davčno napoved in pokojnino za Zavod za invalidsko in pokojninsko zavarovanje.

V letu 1976 se je v obdelavo v Savi vključila še Totra. Tudi Totra se je zaradi svojevrstnih težav, ki se pojavljajo v računovodstvu, vključila z obdelavo osebnih dohodkov, poleg tega pa še s saldakonti v okviru glavne knjige. Delo na saldakontih obsega izpise odprtih postavk, izračun meničnih in zamudnih obresti in izpise kontov. Prenos obdelave na računalnik ni enkratno dejanje, ampak je potreben neprestan nadzor in vzdrževanje programov, ugotavljanje možnosti sprememb v obdelavah zaradi potreb dislociranih skupnosti tozdvov in izdelava posebnih programov za njihove potrebe.

Sodelovanje s KTM in Totro lahko ocenimo kot uspešno, kvaliteta obdelave je prav tako na primerni ravni.

ORGANIZACIJA POSLOVANJA

V letu 1975 je potekala na tem področju izdelava organizacijskega predpisa o organizaciji delovne organizacije, v katerem je bila zajeta tudi organizacijska struktura dislociranih skupnosti tozdvov.

V letu 1976 je bil izdelan osnutek organizacije bodočega sozda

– združenega podjetja Sava s predlogom in obrazložitvijo organizacije bodočih dislociranih delovnih organizacij. V nadaljevanju reorganizacije so sodelavci sektorja sodelovali pri usklajevanju organizacije bodočih dislociranih delovnih organizacij. V nadaljevanju reorganizacije so sodelavci sektorja sodelovali pri usklajevanju organizacije bodočih dislociranih delovnih organizacij in sozda ter sodelovali pri izdelavi in usklajevanju predvidenih normativnih aktov.

V letu 1976 in 1977 je nepretrgano potekalo tudi delo na področju usklajevanja poslovanja. Za potrebe skupnosti tozdvov Ruma je bilo opravljeno:

- sodelovanje pri saniranju stanja v Industriji gume Ruma od septembra 1976 do marca 1977,
- sodelovanje pri izdelavi sanacijskega programa,
- sodelovanje pri izdelavi elaboratov za proizvodnjo akumulatorskih posod, obnovljenih plaščev in regenerata,
- sodelovanje pri akcijah za realizacijo projekta traktorske pnevmatike,
- sodelovanje pri izdelavi samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov in sodelovanje pri vpeljavi izvedbi le tega.

SEKTOR ZA KAKOVOST IN ZANESLJIVOST

KTM

Kontrola kakovosti v KTM je že popolnoma prilagodila svoje delovanje delovanju ustreznih služb za kontrolo kakovosti v matičnem podjetju v delovni organizaciji Sava Kranj. Osvojila oz. prilagodila je svojim pogojem kontrolno tehnologijo Save. Kažejo pa se že prvi začetki prihajanja na identičen način poročil, za kar pa je potrebna vrednostna opredelitev izdelkov. V pogojih nove organiziranosti Save bo koordinacijska služba predvidoma lahko opravljala vzdrževanje poenotenja kakovosti. Potrebno pa bi bilo več preizkušenj avto plaščev na preizkusni postaji.

TOTRA

Kontrolna služba deluje v okviru tehnološko-tehnične službe kot samostojni oddelek. Naloge kontrole so v glavnem interne, ker ni več zvrsti kakovosti izdelkov (ni preklasifikacij), razen tega pa tudi ni odpadka (ker vse odpadke ponovno predelamo).

RUMA

Po odhodu nekaterih delavcev iz kontrolne službe se je z Rumo ponovno vzpostavil kontakt šele v tem tednu, ko je bil pri nas na nekajdnevni instruktaži novi vodja kontrole kakovosti v Rumi. Nadaljnje sodelovanje kontrole kakovosti med Rumo in Savo je bilo točno dogovorjeno in opredeljeno z roki, obenem pa je bilo vzpostavljeno sodelovanje med Rumo in KTM v Ljubljani, glede na istovrstnost proizvodnje. Tudi

v Rumi bi bilo nujno redno preizkušanje protektiranih avtomobilskih plaščev na naši preizkusni postaji.

VULKAN

Po odhodu enega izmed delavcev kontrolne službe v Vulkanu je počasi zamrlo v začetku zelo razgibano medsebojno komuniciranje v kontrolni dejavnosti. Stik je bil ponovno vzpostavljen z namestitvijo novega vodje kontrolne službe v Vulkanu šele letos aprila. Ob njegovem obisku maja meseca smo se dogovorili, da bo prišel na nekajdnevni obisk v Kranj, kjer bo natančneje spoznal kontrolno službo. V Vulkanu se bo predhodno spoznal s kontrolno dokumentacijo, ki je bila tovarni kompletno posredovana. Ob tem obisku se bomo tudi dogovorili o instruktaži kontrolnih delavcev in njihovi izmenjavi, če bo to potrebno.

KADROVSKO SPLOŠNI SEKTOR ODDELEK ZA KADROVANJE

Oddelek za kadrovanje je po novo izvedeni sistemizaciji delovnih mest v KTM nudil strokovno pomoč pri razporeditvi kadra in pri izdaji razporeditvenih odločb, ki so prirejene za strojno obdelavo (po enotnem sistemu).

ODDELEK ZA SOCIALNO VARSTVO IN DRUŽBENI STANDARD

- nakup, prevoz, namestitve prikolic ter njihova priprava za obisk letovalcev (čiščenje),
- oprema prikolic, napeljava elektrike, manjša vzdrževalna dela in popravila starejših prikolic,
- popis inventarnega stanja,
- vsa druga opravila v zvezi s plačevanjem stroškov.

Kampiranje v prikolicah, rezervacije, dogovarjanje o tem urejamo tako kot za prikolice naše delovne organizacije, tudi za prikolice dislociranih skupnosti tozdvov.

ODDELEK ZA INDUSTRIJSKA RAZMERJA

– usklajevanje analitskih ocen delovnih mest in analitič-

nega ocenjevanja novih delovnih mest,

– organizacija ocenjevanja delovne uspešnosti do analize ocenjevanja,

– uvajanje novih meril za delitev osebnih dohodkov za specifične dejavnosti dislociranih skupnosti tozdvov,

– usklajevanje samoupravnih aktov s področja delitve osebnih dohodkov z zakonom o združenem delu in zakonom o delovnih razmerjih.

Po posameznih dislociranih skupnostih tozdvov so bile opravljene naslednje naloge:

1. KTM Ljubljana

– priprava novega predloga analitskih ocen delovnih mest za tozde in skupne službe, vodenje razprave na samoupravnih organih, realizacija predloga nove sistemizacije,

– izvedba ocene delovne uspešnosti, instruktaža, obdelava podatkov analize rezultatov,

– priprava in realizacija predloga nagrajevanja delavcev pri odkupoprodajnih enotah in spaljalcev transportnih trakov,

– tolmačenje določil samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke.

2. Totra Ljubljana

– priprava predloga analitskih ocen delovnih mest v tozdih in skupnih službah, razlaganje na zborih delavcev in realizacija sprejetih odločitev,

– urejanje obračuna osebnih dohodkov,

– razlaga določil novega samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

3. Vulkan Niš

Priprava za izvedbo ocenjevanja delovne uspešnosti.

4. Ruma

Izvedba in vrednotenje ocene delovne uspešnosti, analiza podatkov.

ODDELEK ZA TEHNIČNO IN ZDRAVSTVENO VARSTVO

– sodelovali so s poučevanjem o varstvu pri delu na uvajalnih seminarjih v KTM (3 krat),

– sodelovali so pri izvedbi seminarja iz varstva pri delu v proizvodnji, in to v KTM in Totri.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Prizadevanja za čimboljše gospodarske rezultate dajejo upanje, da bo poslovno leto 1977 povsem uspešno

NAŠI UPOKOJENCI

Ni naključje, da smo se v uredništvu odločili, da obiščemo nekatere naše upokojence. Že nekaj let nazaj lahko opazite, da tudi njim tu in tam, posvetimo nekaj prostora v našem glasilu. In prav je tako! Prepričani smo, da tudi z našim posredovanjem prispevamo k boljšemu počutju bivših sodelavcev, ki so velik del svojega življenja preživeli v Savi.

Obiskali smo jih na njihovih domovih, jih zmotili pri njihovih vsakdanjih opravilih, vendar so radi poklepetali z nami, povedali so nam veliko o sebi, o Savi, kakršna je bila takrat, ko so v njej delali tudi sami.

ANA VESEL . . .

. . . njena skrb in veselje

Ano sva z našim fotografom zalotila pri delu, ki ga ni malo! V hiši podpira tri hišne vogale, njena največja skrb so vnuki. Matejka je dopolnila tretje leto, Erik je star dve leti, Sebastjan je najmlajši, star je nekaj več kot leto dni.

V zasluženi pokoj je odšla v letu 1960. kot predelavka v ročni konfekciji ležalnih blazin. Ane se bodo gotovo spominjale starejše sodelavke z Vrhniko, saj jim je ona pomagala premagovati začetne težave pri spoznavanju delovnih nalog.

Veselova mama, kakor ji pravijo sosedje, ima na Savo lepe spomine, dobro se je počutila v sredini, v kateri je delala. Pozna pa tudi današnjo Savo, čeprav ne vseh podrobnosti. Veliko o njej izve iz našega glasila, ki ga redno prejema in celega prebere. Žal ji je le, da se z bivšimi sodelavci ne srečujejo pogosteje, predvsem pa bi si zopet rada ogledala Savo. Lepo bi bilo, če bi pripravili kakšno srečanje upokojencev, ki bi si ob tej priložnosti lahko ogledali Savo, spoznali kako in kaj delamo danes.

Tudi z regresom, ki ga dobivajo naši upokojenci, je zadovoljna. »Samo da je letos prišel malo pozno, pa nič zato, še vedno bolje, kot da te odpravijo s 'sendvičem', kot to nekje delajo«, mi je zaupala.

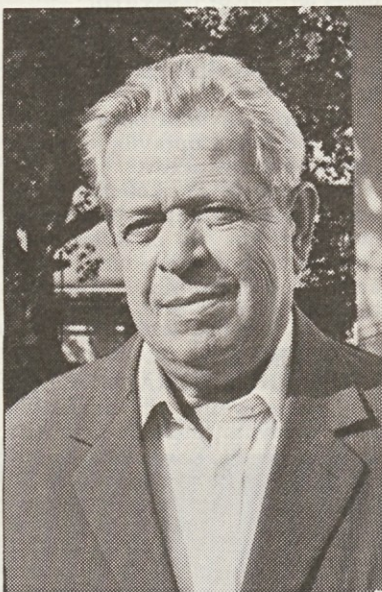
Na koncu najinega razgovora pa mi je povedala: »Lepo je, da se nas Savčani spomnite; to nas tudi obvezuje, da smo mi bivši Savčani še vedno del današnje velike Save. Zato mi dovolite, da topla pozdravim vse Savčane, še

posebno vse tiste, s katerimi smo skupaj ustvarjali to Savo, mladim pa želim, da bi kar najbolje delali in dosegli lepe rezultate pri delu in v življenju.«

ANTON POLAJNAR

V Savi se je zaposlil v letu 1933. Njegovo prvo delovno mesto je bilo pri dvovaljčnem kalandru za vlečenje oblog, »auflage«, kot so temu rekli takrat, saj je bila večina strokovnih izrazov izposojena iz nemškega jezika. Po osvoboditvi se je zopet zaposlil v Savi kot predgrevalec zmesi. Pogoji dela so bili takrat težki, strojni park je bil že hudo načet, vendar se je dalo kljub temu narediti veliko. Nekaj težav pa je bilo tudi z ljudmi, včasih so mu kaj ponagajali, ne da bi se zavedali, da delajo škodo vsem.

Iz izmenskega delovodje je postal vodja oddelka cevarne in na tem delovnem mestu je ostal vse do upokojitve. In ko se tako spominja nazaj, ne more mimo preišljevanj o tem, da si ni nikoli predstavljal, da se bo iz majhne obrtniške delavnice razvilo tako veliko podjetje. Ponosen je na

Savo, saj mu še danes veliko pomeni. Spremlja in zasleduje njen napredek. Redno prebira naše glasilo, zanima ga vse, včasih pa nanese, da se o tem in onem pogovori tudi s Savčani. Nazadnje je bil v Savi ob jubileju tov. Mikuša, našega prvega direktorja. Spominja se, da ga je nova podoba Save presenetila in razveselila hkrati. Kar hudo mu je, ker ni več aktiven Savčan. Triinšdeset let preživeti v Savi ni malo, potem pa kar na lepem nič več. Najhuje je bilo v začetku, ko je bilo treba opustiti navade, ki ti kar prirasejo in to ni tako preprosto. »Ne veš, kaj bi počel, čeprav je dela dosti. Potem se ujameš in

zaživiš novo življenje. Danes je lažje, navadil sem se novega reda.«

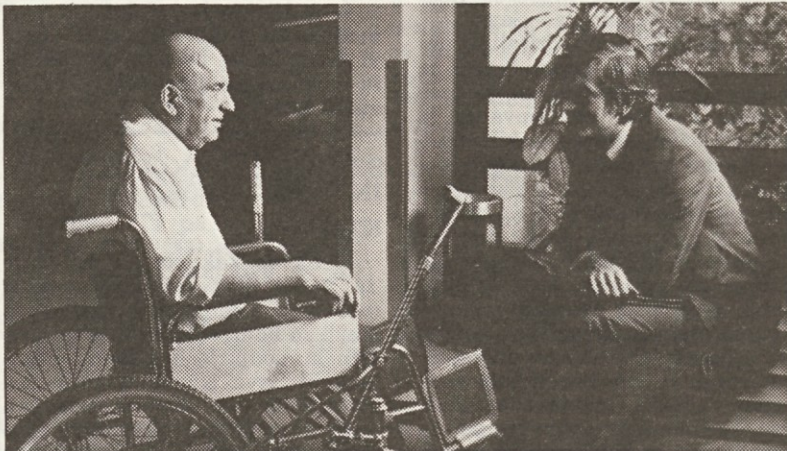
Anton preživlja svoje dni ob delu, okoli hiše ga je vedno dovolj, prime za vsako delo. Danes je ekonom, nabavi vse, kar doma rabi, skrbi za okolico. Odpravi pa se tudi na izlet. Rad gre malo v »gmajno« po gobe, ko so bile; sedaj pa hodi po kostanj. Pogovor je tekel tudi o regresu, ki je sicer hodil po polzevo, vendar ga je bil vesel in se zanj zahvaljuje.

Na koncu razgovora me je še poprosil, da v njegovem imenu pozdravim vse v Savi in da vsem želi še veliko uspehov.

JERNEJ BAJŽELJ

Jernej je delal v Savi 28 let, od leta 1932 do leta 1960. Zaposlil se je v valjarni, nazadnje pa je delal pri kontroli avtoplaščev.

Jerneja smo obiskali v Domu upokojencev na Planini. Bil je presenečen, vendar razpoložen, zgovoren pa tako, da smo se hitro sporazumeli. Kljub težki invalidnosti, priklenjen je na invalidski voziček, je poln vedrine, ne odreče se dobri šali in je res prijeten sogovornik.

Jernej Bajželj: »Lepo mi je tu v domu, samo včasih je malo dolgčas. Vesel bom, če se boste še kdaj oglasili.«

PETRA BOJANIČ

Obiskali smo tudi Petro Bojanič, upokojenko Puškarne. Čeprav je odšla v pokoj pred združitvijo Save in Puškarne ve, da je danes tudi sama Savčanka. Savo pozna, saj v Savi dela tudi njen

Dela v Savi se spominja živo, kot da bi včeraj zapustil svojo delovno mesto. Tudi vseh datumov se spominja z veliko natančnostjo. Rad je bil v Savi, kljub temu, da je bilo delo mnogokrat težko, stroji izrabljeni, njega pa je včasih dajala revma. Kljub slabim, težkim pogojem, so delali dobro.

Nazadnje je bil v Savi, ko je bil dan odprtih vrat. Nova Sava ga je presenetila, hkrati navdala s ponosom, saj je tudi on prispeval, da je danes tako velika, da so se pogoji zelo izboljšali. Čeprav je bil presenečen nad vsem, kar je videl, je bilo presenečenje le delno, saj spremlja razvoj Save. Prebira savsko glasilo, vendar v zadnjem času bolj počasi, hitro mu omagajo oči, pečejo ga, pa ne gre vse naenkrat. Zato prebere danes malo, pa jutri zopet malo.

Jerneju je danes šestinsedemdeset let. Leta so mu vtisnila pečat, ki pa ga s svojo iskristnostjo, da ne rečem hudomušnostjo, hitro odpravi. Dobro se počuti v Domu upokojencev. Ima svojo lično opremljeno sobico. Stroški so sicer visoki, vendar se ne pritožuje. Ko sva se poslavljala, nama je naročil, naj vse topla pozdraviva in se zahvaliva za regres.

sin, vendar obžaluje, da je do danes ni še obiskala. Ob dnevu odprtih vrat ni utegnila, sedaj pa čaka na prvo priložnost. Veliko je zvedela o Savi iz našega glasila, tudi o integraciji Puškarne s Savo je prebrala v njem.

Res pa je, da kljub temu, da pogreša delovno sredino, v kateri je delala, delo samo ne pogreša. Doma ga je vedno dovolj. Največ časa ji vzamejo vnuki, ki so ji prva skrb in veselje.

Zeli, da bi se srečali upokojenci Save in Puškarne, da bi skupaj spoznali Savo in njeno proizvodnjo. Lepo bi bilo, če bi šli še na kakšen izlet.

Na koncu najinega razgovora se je zahvalila za regres in pozdravila vse svoje bivše sodelavce ter jim zaželela veliko delovnih uspehov.

Toliko tokrat o in z našimi upokojenci. Na koncu tega zapisa vse prav lepo pozdravljamo in jim želimo še veliko zdravja in osebne sreče. Še se bomo srečali in upam, da bodo tudi vsa naša naslednja srečanja prisrčna in sproščena kot so bila vsa doslej.

Lep pozdrav.

L. M.

SINDIKAT IN UVELJAVLJANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

NOVA SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST

1. Z novim letom bo zaživila nova organiziranost v Savi, z njo pa bodo zaživali tudi vsi samoupravni organi, pred tem je potrebno izvesti volitve. Nosilec te odgovorne naloge je sindikat, res pa je, da so angažirane tudi druge družbenopolitične organizacije. Zanima me, kaj je do danes že narajenega in kako bodo volitve potekale?

Osnovni predlogi samoupravne organiziranosti so nam bili znani že v začetku letošnjega leta. Tako so izvršni odbori osnovne organizacije sindikata začetno delo pri predlaganju in evidentiranju kandidatov v samoupravne organe opravili že pred izidom predlogov (osnutkov) samoupravnih splošnih aktov. Naloga izvršnih odborov je bila zelo težka, če upoštevamo, da je bilo potrebno evidentirati kandidate za samoupravne organe tozdr in vseh drugih organizacij združenega dela, v katera se združujemo. Istočasno je potekalo prvo evidentiranje tudi za delegacije družbenopolitičnih skupnosti in delegacije samoupravne interesne skupnosti. Tako je evidentiranih več kot 900 kandidatov.

2. Po predlogu samoupravnih aktov bomo imeli naslednje samoupravne organe:

1. organi v temeljni organizaciji so:

- delavski svet tozdr
- kolektivna izvršilna organa

- komisija za medsebojna razmerja

- odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito

- svet samoupravne delavske kontrole

2. organi združenih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti

v delovni organizaciji Sava so:

- delavski svet delovne organizacije

- svet samoupravne delavske kontrole

- disciplinska komisija

- izvršni organi delavskega sveta delovne organizacije so:

- gospodarski odbor
- odbor za izobraževanje in socialno varstvo

- odbor za informiranje
- stanovajska komisija
- komisija za interna priznanja
- koordinacijski odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito
- štab za civilno zaščito
- komisija za varstvo pri delu in varstvo okolja
- odbor za interno bančno poslovanje

Alojz Veselič

3. Organi združenih delovnih organizacij v sozdr Sava so:

- delavski svet sozdr
- izvršilni organi
- odbor za gospodarska vprašanja

- odbor interne banke
- odbor za splošne kadrovske zadeve

- odbor za družbeno samozaščito in za splošni ljudski odpor

- odbor samoupravne delavske kontrole

4. Organi delovne organizacije Sava Commerc so:

- delavski svet
- disciplinska komisija
- kolektivni izvršilni organi delavskega sveta

- komisija za medsebojna razmerja

- gospodarski odbor

- odbor za ljudsko obrambo in samozaščito

- komisija za priznanja in odlikovanja

- svet samoupravne delavske kontrole

5. Skupni organi proizvodnih delovnih organizacij Save, Rume, Vulkana in prometne delovne organizacije Sava Commerc je:

- poslovni odbor
- Neposredno voljene organe temeljne organizacije se-

stavlja sorazmerno število delegatov, delavcev iz vseh delov delovnega procesa (delovnih enot, oddelkov...) v temeljni organizaciji.

Sestava mora ustrezati socialni sestavi delavcev v temeljni organizaciji.

6. Do izvedb volitev je še nekaj časa. Kakšne naloge nas še čakajo in kaj pričakujemo z novo organiziranostjo samoupravljanja? Zakon o združenem delu je sindikalni organizaciji pri volitvah dal še večjo vlogo. Tako je nosilec nalog pri pripravi volitev prav do sprejema kandidatnih list. Seveda bodo pri pripravi predlogov možnih kandidatov sodelovale tudi druge družbenopolitične organizacije. Do kandidacijskih konferenc bodo o kandidatih razpravljale še kadrovske komisije pri ZK in sindikatu ter politični aktivni, ponovno pa tudi izvršni

odbori osnovnih organizacij sindikata. Želeli pa bi, da s tako pripravljenimi predlogi ne bi odvrnili drugih delavcev, da bi po svojih predstavnikih v organih sindikata in drugih družbenopolitičnih organizacijah ter na organizacijskih konferencah podali svoje predloge. Z novo organizacijo samoupravljanja bomo odpravili tiste slabosti organiziranosti, ki so se v času od leta 1972. pojavljale. To so bili neenotni kriteriji pri ugotavljanju kršitve obveznosti in materialnih škod ter izrekanju ukrepov (po osnutku predloga delavci temeljne organizacije izvolijo člane v skupno disciplinsko komisijo v delovni organizaciji), skupne seje skupnosti tozdr niso omogočale članom delavskih svetov vsebinskih razprav in sklepi so bili večkrat samo formalno potrjeni.

L. M.

Obiskali smo stanovske tovariše v Kopru

Čeprav glasila in časopisi organizacij združenega dela predstavljajo v SR Sloveniji najboljše del tiskanih informacij - okoli 300 glasil in časopisov v nakladi 500.000 izvodov, pa je to področje še vedno zelo neurejeno. Deklarativno se sicer tej dejavnosti daje vedno ustrezen pomen, novinarji in uredniki tovarniških glasil pa se morajo sami boriti za položaj lista, za njegovo vsebino, za članke... V Republiškem svetu ZSS si v zadnjih dveh letih zelo prizadevajo za ureditev omenjenih razmer in so v ta namen organizirali naše povezovanje, vrsto seminarjev in razgovorov, ki naj bi omogočili medsebojno sodelovanje ter izmenjavo izkušenj. V ta prizadevanja se vključuje tudi naše uredništvo, zato smo 11. oktobra 1977 obiskali stanovske tovariše v uredništvu Interevroppe Koper. Informacije, ki smo jih dobili pri naših gostiteljih o organizaciji in delovanju njihove informativne službe, bomo v marsičem lahko uporabili tudi pri našem delu. Ker sodimo, da bi bil tudi zanje zanimiv ogled Save in našega dela, smo jih povabili k nam.

Na sliki z leve proti desni:

Sergej Čehovin, predsednik sindikalne konference, Franc Obolnar, glavni in odgovorni urednik glasila Interevropa, Dina Podgornik, vodja referata za samoupravljanje in informiranje, Leon Valonte, sekretar sindikalne konference, Miloš Košpenda, sekretar osnovne organizacije ZK DS OSS.

IZREDEN USPEH NAŠIH TABORNIKOV

V nedeljo, 23. oktobra, je bil čudovit jesenski dan. Sonce je že navsezgodaj pregnalo meglo in številne rosne kapljice so odsevale sončne žarke. Iz mesta so že v ranih jutranjih urah peš odhajali številni izletniki proti Joštu. Nekateri proti samemu vrhu, kjer je spet prijetno (po »personalni reorganizaciji«), mnogi pa tudi v Dom tabornikov odreda Albina Drolca. Da, dom naših tabornikov.

Prav gotovo slehernemu izmed nas beseda dom pomeni zavetje, varnost, toplino... Tudi našim tabornikom, ki so vsi od začetka do konca ljubitelji narave, naravnega življenja in življenja v naravi.

Prispemo na jaso pod Joštom. Od doma sem se sliši živ-žav, z oken vise zastave in pozdravlja nas napis DOBRODOŠLI! Postrežejo s čajem, tudi »kačja slina« se da dobiti, iz kotlička pa prijetno diši. Kuhar, ekonom, tabornik, muzikant... Janko pripravlja golaž. In ko mi ga naloži, pojem, pa še eno porcijo.

Ta dan bo ostal v analih naših tabornikov kot eden najlepših. Zato, ker so tega dne svečano odprli svoj dom. In še posebej zato, ker so ga sami »zrihtali«. Sicer pa preberite, kaj je ob otvoritvi dejal Darko Jenko:

»Tovarišice in tovariši, člani kolektiva Save, spoštovani gostje, taborniki in tabornice!

Imam izjemno dolžnost in čast, da vas danes, mnogo, mnogo let po tem, ko je v srcih nekaterih navdušencev, članov naše enote in kolektiva Save Kranj, začela tleti želja po lastnem zavetišču, po strehi nad glavo v nedrhih brezmejno lepe narave naše čudovite domovine.

Ta davna, stalno tleča želja tabornikov odreda Albina Drolca, danes prerašča v taborni ogenj, ki še bolj kot plameni pravkar prižganega tabornega ognja, žari in bo žarela iz src slehernega člana našega odreda, kajti skromni kot smo, taborniki brezmejno ljubimo naravo. Naravo, ki nam s svojo skrivnostnostjo, tišino, brezmejnimi prostranstvom, s svojo prvobitno začetno, a nikdar dokončano pesmijo izraženo v šumu vetra, v letu ptice, v blisku strele, v mnogokrat ponovljenem, a neponovljivem trenutku, ki ga ustvarjajo drobne kaplje dežja, šum snežink v zimskem

jutru, ali predvečerju, vedno znova in znova nudi novo, nedoživeto in skrivnostno.

Obrnite se, pogledite in prisluhnite padajočemu listju. Pogledjte, kako ta čudežna narava razprostira najveličastnejšo, zlato-rjavo preprogo.

Uživajte v neponovljivi idili jeseni, poskusite jo doživeti in ohranite jo tako kot je.

Kaj nam pravzaprav tabornikom pomeni ta dom?

Vidite, tule bomo poskusili razviti vse tisto, kar pripadnost tej organizaciji zahteva – življenje v naravi, negovanje tradicij NOB, razvijanje tovarštva in razumljivo – vseh taborniških veščin.

Vse, kar vam bomo danes pokazali, smo naredili sami, s prostovoljnimi delom, s prizadevnostjo in z dobro voljo.

Nad 4700 ur je bilo vloženi, nad 20 ton materiala smo znosili z vrha Jošta. Za material smo dali nad 4 milijone starih dinar-

ker smo se nemalokrat domiselno znašli (čeprav se ne pozna, pa lahko povemo, da je tu notri ugrajenega tudi precej odpadnega materiala iz Save), je material stal le 7.503.000 starih din.

Pri delu, ki ga je bilo malo manj kot ob izgradnji nove hiše, je sodelovalo 80–90 tabornikov našega odreda, da, nekateri so bili tukaj skoraj vsako soboto in nedeljo.

Pohvala in zahvala gre vsem, še posebej pa Danetu Milecu, Avgustu Horvatu, Franciju Žumru, Štefanu Zupanu in Jankotu Bajtu. Za Vuleta Cicmila pa lahko rečem, da je tole življenjsko delo na področju taborništv. Zavedamo se, da sam entuziazem ne bi bil dovolj, če ne bi našli materialne in moralne podpore tudi v Savi. Tudi za to smo hvaležni vsem, ki so kakorkoli pripomogli k našemu uspehu.

Ta dom smo zgradili za naše tabornike. To pa ne pomeni, da bo zaprt za kogarkoli izmed vas, za Savčane in vse druge tabornike.

Nasprotno! Vabimo vas, da pridete sem kadarkoli se vam bo zahotelo, s pogojem, da naj vsakomur pomeni narava in red to kot nam, tabornikom.«

uspehu in jim zaželel tudi v prihodnje veliko uspehov.

Tudi tovarišica Šimunaceva je bila navdušena nad domom, zato je njen nagovor simpatično kratek, a zelo prisrčen. Žal ni bilo nikogar iz Save, da bi tabornikom v znak priznanja uradno rekel vsaj »Bravo!«

Navdušenja pa to ni skalilo. Kratek, prijeten program je bil uvod v čudovit dan, kakršnih bo v Domu pod Joštom nedvomno še veliko.

Pisec teh vrstic se je nekaterih akcij pri obnovi doma tudi sam udeležil, zato na vse skupaj gleda malce bolj prizadeto. To naj bralcev ne moti.

Floki, ki nadvse skrbi za ta dom, je goste povabil na ogled, kotliček z golažem pa se je praznik in praznil – pa se ni izpraznil.

Med nami imamo (mnogi tega sploh ne veste!) ljubitelje pesmi, humorista, harmonikarja in vsak je nekaj prispeval, da je bila ta oktobrska nedelja nepozaben dan. To velja za mnoge, ki niso taborniki – pa so njihovi prijatelji. Jošt

IZBRALI SMO ZA VAS

Komisija je iznajditeljski predlog »Racionalizacija površin aneksa vzdrževalne delavnice – uporabnost površin«, ki ga je prijavil tov. Milan Đorđević, opredelila kot koristni predlog. Glede na pozitiven izračun ocene gospodarske koristi, pripada avtorju akontacija v višini 1.000 din. Skupaj s kalkulacijo, ki jo je izdelala finančna služba, znaša celotna nagrada 4.550 din.

Tov. Đorđević je delavskemu svetu poslal vlogo, v kateri prosi, da del nagrade za omenjeni iznajditeljski predlog, ki je predviden za obračun v letu 1978 in 1979, izplača finančna služba naslednjim prejemnikom:

– Zvezi slepih Kranj din	1.000
– Klubu zdravljenih alkoholikov	
– Sava Kranj din	1.000
– Onkološkemu institutu Ljubljana, oddelku za borbo proti raku din	1.550

Delavski svet je na podlagi obrazložitve in razprave sprejel sklep, da se tov. Milanu Đorđeviću odobri izplačilo akontacije v višini 1.000 din ter izplačilo denarja na tekoče račune zgoraj navedenih prejemnikov.

Taborniška kočja Albina Drolca ima 30 skupnih ležišč, skupni prostor z odprtim kaminom, lepo in funkcionalno urejeno kuhinjo, »hišo«, ki služi kot družabni prostor, in shrambo.

Pred kočjo je velik dvoriščni prostor, primeren za razne družabne igre in rekreacijo. Tu so lesene klopi, »roštilj«, v naslednjem letu pa bo napeljana tudi tekoča voda (zdaj jo je treba nositi približno 50 m).

Kočja je bila obnovljena za taborniške potrebe, vendar s tem ni rečeno, da ne bo odprta tudi vsem ljubiteljem gora in narave. Nasprotno, vabljeni ste vsi, ki želite preživeti nekaj sproščenih ur, dni, v miru, na svežem zraku, v neoskrbnjeni naravi. Koča bo odprta vsako soboto in nedeljo (tudi vse praznike), po predhodnem dogovoru pa tudi med tednom. Oskrbnika kočje, Avgusta Horvata, sicer zaposlenega v Savi v avtopnevmatiki, dobite na tel. 483 ali 433, ali osebno v mladinskem domu na Medetovi 1. Dajal bo vse informacije v zvezi s kočjo, sprejemal bo prijave in se dogovarjal o podrobnostih bivanja, o hišnem redu, hrani in vsem ostalem. Ker dela tov. Horvat na delovnem mestu v treh izmenah, je možno, da ga ne boste mogli dobiti, zato se obrnite na tov. Francija Žumra, v valjarni, tel. 234.

Cene za usluge zaenkrat še niso potrjene, vendar lahko zapišemo, da bodo stvarne, brez dobičkonosnih namenov.

jev, za opremo 2,2 milijona, za delo, ki ga sami nismo mogli opraviti, pa 470.000 s din.

Za prevoze materiala na Jošta smo dali le 200.000 starih din, ker so številne prevoze opravili s svojimi vozili naši taborniki, za hrano delavcem smo plačali 460.000 s. din.

Dvig zastave, pesem skupine najmlajših tabornikov – čebelic, pesem okteta Save...

Svečani otvoritvi je dal nedvomno velik pomen tudi podpredsednik taborniške zveze Slovenije, tovariš Franjo Klojčnik, ki je pozdravil tabornike odreda Albina Drolca, jim čestital k

O NOVI ORGANIZACIJI SAVE

(Nadaljevanje z 11. strani)

Tako pokrivalo celo malomar-nosti drugih, medtem pa moramo lastne težave sami reševati, z delom, s prizadevanji in odtrgovanjem od lastnega žepa.

Še vedno bomo morali plačevati visoke zneske za izdajo atestov za naše proizvode pooblaščenim zunanjim institucijam, ker naš Razvojno tehnološki institut ni nevtralna, t.j. ekonomsko neodvisna pravna oseba, čeprav imamo v naših laboratorijih marsikatere specialne drage preizkusne naprave, ki jih omenjene pooblaščenice nimajo. Pri tem pa bodo zahteve po atestih na osnovi novega Zakona o standardizaciji za vedno več izdelkov vse pogostejše. Vsem v RTI pa je jasno, da je že skrajni čas za gradnjo solidnih prostorov za Centralni laboratorij, kajti težko nam bo peljati v naše razkrojene laboratorije komisijo Jugoslovanskega zavoda za standardizacijo, ki bo izdajala pooblastila za atestiranje na osnovi pogojev preizkušanja, ki jih bo videla.

Peter Bogataj

O zakonu o združenem delu in novi organiziranosti naše delovne organizacije je bilo že veliko povedanega in moramo priznati, da tudi storjenega, da bi z novim letom začeli po novem in v duhu določil zakona.

Razumljivo pa je, da določila zakona ne bodo zaživila sama, tudi potem ne, ko bomo sprejeli nove samoupravne akte, temveč šele takrat, ko si bomo vsi ali vsaj večina delavcev odločno prizadevala za uresničitev sprejetih dogovorov in bo črka zakona po-

stala praksa. Pri tem pa se moramo zavedati, da je sprememba družbeno-ekonomskih odnosov proces, ki ga ni mogoče uresničiti v nekaj mesecih, temveč je za to potrebno daljše časovno obdobje.

Osnovno vprašanje, ki ga bomo morali rešiti, tudi do sedaj je bilo o tem že veliko govora, so dohodkovni odnosi v tozdu, delovni organizaciji, sozdu in v širši skupnosti. V naših samoupravnih aktih so dohodkovni odnosi opredeljeni, prav tako pa je predvidena tudi taka organizacija poslovanja in samoupravljanja, ki omogoča uresničevanje takih dohodkovnih odnosov, kot jih predvideva zakon. V razpravah o samoupravnih aktih, ki jih bomo sprejemali z referendumom v novembru, je bilo prisotno več različnih interesov, ki niso bili usmerjeni v vsebinsko spreminjanje odnosov temveč samo v organizacijske spremembe; zato so bili tudi zavrnjeni. V javnih razpravah na sindikalnih skupinah so bili omenjeni akti brez bistvenih sprememb sprejeti. Vendar pa moramo ugotoviti, da so bile sicer razprave pred sestanki sindikalnih skupin resnično kvalitetne, da pa je v njih sodelovalo premajhno število Savčanov, kar pomeni, da je med nami še precejšnje število sodelavcev, ki menijo, da bo zakon o združenem delu, oziroma, da bodo naši samoupravni akti sami rešili vsa vprašanja.

Pri tem pa ne gre za reševanje, oziroma urejanje dohodkovnih odnosov samo v temeljni organizaciji in delovni organizaciji, temveč tudi v širši družbenopolitični skupnosti. Zavedati se moramo, da bo treba še veliko prizadevanj, da bomo uspešno urejevali dohodkovne odnose izven delovnih organizacij preko svojih delegatov in delegacij, za katere ugotavljamo, da do sedaj zaradi objektivnih ali subjektivnih težav niso uresničili oziroma uresničile svojega poslanstva.

Uresničitev omenjenih nalog terja od nas vseh, še posebno pa od družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, odločno akcijo in odgovorno delo. Jošt

IZBRALI SMO ...

TEKMOVANJE V KEGLJANJU

Mladinci iz osnovne organizacije ZSMS KET – Vzdrževanje so se na enem od svojih sestankov odločili, da dne 14. 10. 1977 pripravijo tekmovanje v kegljanju. Za kraj tekmovanja so si izbrali kegljišče v Predvoru in tam tudi že vnaprej rezervirali steze. Na zbornem mestu se je ob določeni uri zbralo le 12 mladincev. Tekmovali so po tekmovalnem sistemu 25 lučajev v polno in 25 lučajev na čiščenje. Pri tem je zmagal Derlink, drugi je bil Rupnik in tretji Zorko. Po tem tekmovanju so se razdelili v dve skupini in tekmovali med seboj. To je bilo zanimivo tekmovanje, le škoda, da se ga ni udeležilo še več naših mladincev.

»Delegatski sistem nas je prepričal, da smo na pravi poti« (B. Mikulič na konferenci novinarjev v Sarajevu)

VPRAŠANJE - ODGOVOR

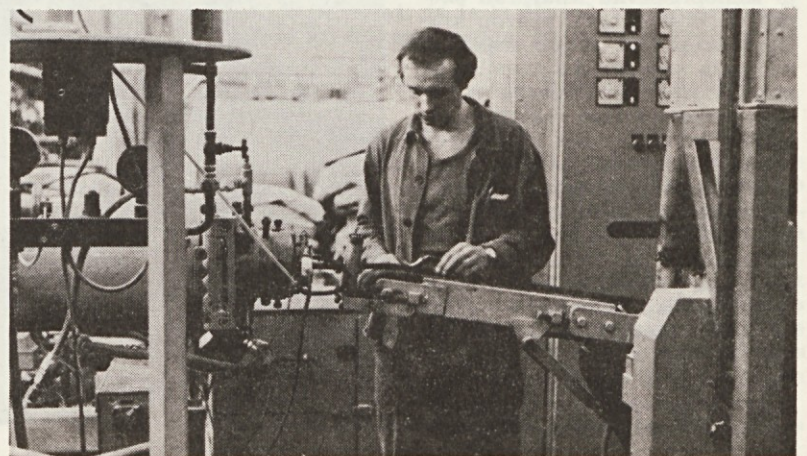
Pred leti se je veliko govorilo in pisalo o sodelovanju mladih gumarske industrije Jugoslavije. Ustanovljeno je bilo celo koordinacijsko telo, ki si je zadalo obširen program in kakor smo lahko razbrali iz takratnih zapisov, so ta program tudi v veliki meri realizirali. Danes o sodelovanju mladine gumarske industrije Jugoslavije ni slišati ničesar. Zanima nas, če še obstajajo vezi in če še deluje koordinacijski odbor za sodelovanje!

Vaš bralec

Mladina gumarske industrije Jugoslavije je svoj čas dobro sodelovala predvsem preko koordinacijskega odbora, ki je bil ustanovljen v namen zblíževanja mladine veje 126. Z letnimi programi dela so bile zadane naloge skupnega interesa, od aktualnih gospodarskih vprašanj o gumarstvu v SFRJ, do sodelovanja mladih v skupnih akcijah (delovna brigada) in do zabavno-glasbenih prireditev (najboljši glas gumarjev). Marsikdo, ki redno sledi dejavnosti mladine v Savi in v celotni veji je lahko opazil, da je takega sodelovanja mladih gumarskih podjetij Jugoslavije vse manj. Zakaj? Po IX. kongresu ZSMJ, ko je reorganizacija mladinske organizacije prinesla marsikatero novost, je bila ena izmed takih novosti tudi trditev, da so koordinacijski odbori po branžah preživeta oblika dela. Takim odborom je odvzeta pravica odločanja in prinašanje sklepov ter dajanja direktiv osnovnim organizacijam ZSMJ v delovnih organizacijah. Bilo je zaželeno, da povezava obstaja na osnovi dogovorov osnovnih sredin. Vse večje

akcije koordinacijskega odbora, ki še danes obstaja z malce drugačnimi pravicami in dolžnostmi, so bile vezane z večjimi finančnimi sredstvi. Zaradi velike oddaljenosti je bilo dogovarjanje oteženo in ne nazadnje tudi zaradi nezainteresiranosti delovnih organizacij oz. mladine v predsedstvih osnovnih organizacij po delovnih organizacij oz. mladine po delovnih organizacijah do sprejemanja zadolžitvev in individualnih funkcij v koordinacijskem odboru, je delo začelo bledeti. S tem še ni rečeno, da ni nobenih vezi. Koordinacijski odbor se sestaja sicer letno enkrat (gumijada) ali dvakrat. Glavna tema zadnjih sestankov koordinacijskega odbora in iskanje pravilne metode dela za tesnejšo povezavo mladih v veji 126.

Na koncu lahko zaključim, da mladi v gumarski industriji SFRJ še vedno sodelujejo, da so v medsebojnih stikih. Za oživitvev aktivnosti izpred štirih let pa ji moramo najti pravi način dela, da bomo zadovoljili potrebe mladih gumarjev in delali po kongresnih določilih. Brane Pečjak

TRIDESET LET

Gorenjci!

Te dni lahko

naročite pri vašem pismonoši

GLAS

Do konca leta ga boste prejemali brezplačno

KRAJEVNA SKUPNOST OREHEK – DRULOVKA

V letošnjem letu smo vam že predstavili nekaj krajevnih skupnosti, v katerih prebiva večje število Savčanov. Vedno so nas k zapisom vodile specifičnosti, opisovali smo probleme in težave; z našimi sogovorniki smo se pogovarjali o delovnih uspehih in njihovih željah. Tokrat smo se oddolili, da vam predstavimo krajevno skupnost, ki ima glede na celotno število aktivnega prebivalstva, največ ljudi, ki so zaposleni v naši delovni organizaciji, pa še sosedje smo si, takorekoč. Ugibanja skoraj ne bi smelo biti, to je krajevna skupnost Orehek-Drulovka. Da bi kaj več izvedeli o življenju in delu krajanov iz te krajevne skupnosti, smo povabili na razgovor predsednika sveta krajevne skupnosti tov. Miha Podgorška in vodjo splošne delegacije tov. Tomaža Igljčiča. Po sproščnem razgovoru je nastal sledeči zapis.

Krajevna skupnost Orehek-Drulovka obsega naselje dveh vasi, ki sta doživeli velik razcvet po drugi svetovni vojni, predvsem v zadnjem desetletju. Ima 1500 prebivalcev, v pretežni večini delavskega porekla, ki so zaposleni v Savi, Iskri, Tekstilindusu, Planki. Velja za obmestno krajevno skupnost. Ugodna lokacija, glede na oddaljenost od organizacij združenega dela, ji daje nekatere posebnosti, ki niso zanemarljive. Odpadejo težave s prevozi na delo in iz dela, zaposleni so praktično dosegljivi ob vsakem času tudi v izrednih primerih, kot je to v primeru požara ali drugih elementarnih nesreč. Še in še bi lahko naštevali, pa to ni naš namen. Raje se ozrimo nekaj let nazaj in pogledimo, kakšnih akcij so krajanje v preteklosti že lotili in kakšne uspehe so dosegli.

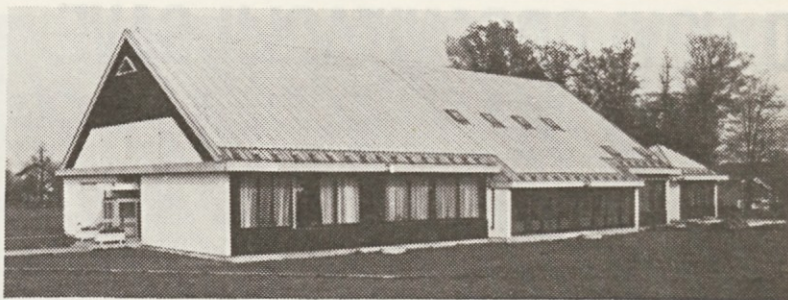
V letu 1954 so s prostovoljnimi delom dogradili vodovod. Nekaj kasneje je bil na pobudo krajevne skupnosti ob finansiranju skupščine občine Kranj in železniškega transportnega podjetja zgrajen nadvoz nad železniško progo v Drulovki. Skozi naselji potekata dve močno prometni cesti in ker sta bili pred leti potrebni temeljitega popravila, so ju občani s finančno pomočjo Iskre in skupščine občine Kranj asfaltirali. Pred letom dni so s pomočjo samoprispevka asfaltirali skoraj vse ulice in poti v svoji krajevni skupnosti. Kljub uspehom sta naša sogovornika menila, da postaja njihova krajevna skupnost nerazvita med razvitimi. Za takšno, lahko bi rekli, obtožujočo izjavo, imata tudi tehtno pojasnilo. »Zaradi bližine mesta plačujemo raznovrstne prispevke, ki jih oddaljenejšim krajevnim skupnostim ni treba plačevati. Kadar pa prosimo za sredstva, jih dobimo toliko, kot urejene mestne četrti. Starejši mestni predeli kot so Zlato polje, Vodovodni stolp, so imeli vse komunalne in druge pripadajoče objekte zgrajene že ob naselitvi (kanalizacija, razsvetljava, šole, vrtci, asfalti-

rana dvorišča), zanje pa prebivalci oz. uporabniki teh objektov niso bili posebej obremenjeni s samoprispevki. Tako urejene krajevne skupnosti Kranja dobijo letno prav toliko sredstev kot mi, s tem, da se oni lahko ukvarjajo z reševanjem socialnih vprašanj, mi pa še za kanalizacijo nimamo denarja.

Nadalje moramo omeniti, da so starejše krajevne skupnosti izven Kranja, ki so bile nekdanje občine (Šenčur, Preddvor, Cerklje), v marsičem še na boljšem. Ostali so jim pisarniški prostori, prostori za društveno življenje, sejne sobe, imajo plačanega uradnika, ki skrbi za celotno evidenco, medtem ko naša krajevna skupnost nima niti tajnika, ki bi bil honorarno zaposlen. Mi vsega tega nimamo, vendar smo delavni, zato so vidni tudi uspehi.«

Nov zagon je dobila krajevna skupnost ob graditvi Drolčevega naselja. Obljubljeno jim je bilo, da bodo vzporedno z izgradnjo strnjenegega naselja rasli tudi spremljajoči objekti, kot so trgovina, avtobusna postaja, frizerski salon, osemletka in drugo. Pa je vse ostalo zgolj pri obljubah. Drolčevo naselje, ki so ga gradili Savčani v sklopu stanovanjske zadruga Sava, pa je raslo in zrastle je 42 stanovanjskih hiš, z nekaj nad sto novimi krajanji.

Savčani, ki so si v strnjem naselju zgradili hiše, so takoj začeli zbirati sredstva za asfaltiranje lastnega naselja. Ob finančni pomoči občine (dobili so 14 milijonov) so v Drolčevem naselju položili asfalt. Tako je akcija tistih, ki so zadnji prišli v krajevno skupnost, dala pobudo še ostalim vaščanom, da asfaltirajo tudi preostali del vasi. Razpisali so referendum. Vsak prebivalec je po razpisanih pogojih prispeval 700 din in 300 din na hišo. Ceste so asfaltirali tudi do oddaljenejših hiš s pogojem, da so lastniki teh hiš prispevali po 1.200 din. Glede na to, da so prebivalci Drolčevega naselja za asfalt prispevali že 10 % od osebnih dohodkov, so bili

Podružnična šola Lucijan Seljak v Drulovki. Skrbstvo nad šolo je prevzela Sava

ti obveznosti ob referendumu oproščeni, v kolikor je vplačani znesek presegal obveznost po razpisu.

Nekaj makadamskih cest pa je vendar ostalo do danes neasfaltiranih. Po pogodbi, ki so jo podpisali s Cestnim podjetjem, je bilo zagotovljeno, da bo asfalt položen do 1. junija, vendar pa dela zaradi preobremenjenosti izvajalca še niso opravljena. Asfaltiranje teh cest je že plačano in prav k temu plačilu je delovna organizacija Sava prispevala 7 starih milijonov (op. p. To je tudi eden od razlogov za ta razgovor).

razsvetljava. V srednjeročnem planu do leta 1980 želijo te stvari urediti, predvsem razsvetljava, ki bo stala približno 60 starih milijonov. Posamezen telefonski priključek bo stal 10.000 novih din, kar je daleč najvišji znesek, ki ga bodo plačali novi naročniki v prihodnjem letu. Zdaleč najbolj boleč in sramoten problem pa je njihova kanalizacija. Potrebujejo večja denarna sredstva, zato bodo problem reševali v okviru samoupravnih interesnih skupnosti, kjer računajo na izdatnejšo pomoč. Ob gradnji podružnične šole in vrtca, ki sodita v sklop osnovne šole Lucijan Seljak iz

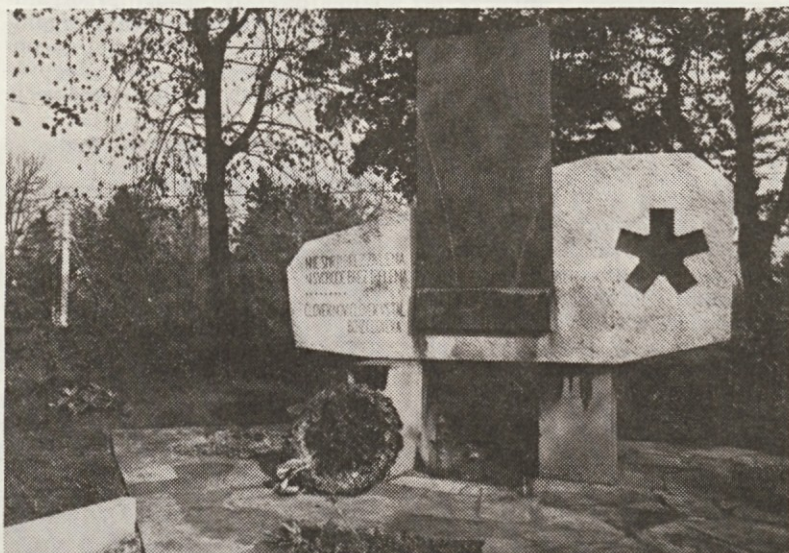
Da, to je skupina najmlajših krajanov naselij Orehek in Drulovka

Res je, da je krajevna skupnost ena lepših krajevnih skupnosti z urejenimi hišami in vrtovi, s položenim asfaltom, vendar je to le lep pogled za slučajnega obiskovalca. Je tik ob robu industrijsko visoko razvitega Kranja, pa nima ne kanalizacije, ne telefona, ne

stražišča, so računali na to, da bi se objekti lahko razširili in ta njihova želja postaja danes že zahteva, saj so vsi prostori prenatrpani.

Na zastavljeno vprašanje, kako se Sava in Savčani vključujejo v delo krajevne skupnosti, sta nam sogovornika povedala naslednje: »S prihodom Savčanov v krajevno skupnost, smo dobili več mladih in sposobnih ljudi, ki smo jih vklopili v vse dejavnosti krajevne skupnosti. Tov. Igljčič je npr. predsednik delegacije pri svetu krajevne skupnosti, tov. Sušnik predsednik delegacije za interesne skupnosti itd. Če ne bi imeli lastnih ljudi, bi denar od dotacij krajevne skupnosti šel tudi za plačevanje teh funkcij.

Kadar smo se obrnili na delovno organizacijo Sava, nam je ta po svojih močeh skušala pomagati. Želimo si, da bi bilo to sodelovanje še tesnejše, ker delovna organizacija kot je Sava s svojo organiziranostjo, s številnimi dejavnostmi in s strokovnim potencialom za krajevno skupnost veliko pomeni. Naj omenim patronat Save nad osnovno šolo

Spomenik padlim v Drulovki

Nadaljevanje na 26. strani

KOMEDIJA KOT RAZMIŠLJANJE O NAS SAMIH

Kranjska gledališka hiša je že sredi največje delovne vneme. Potem, ko je Prešernovo gledališče začelo sezono z lastno postavitevjo Meteorja F. Dürrenmatta, s črno komedijo, ki skozi tragikomično umiranje vrednoti tenko mejo med življenjem in smrtjo, med veseljem in žalostjo, je abonmajski gledalec koncem oktobra videl prvo letošnje gostovalno predstavo Mestnega gledališča ljubljanskega, ki je uprizorilo Partljičevo komedijo Ščuke ne, ščuke ni. Avtor je dve uspešnici združil, jih dramsko preoblikoval v nov, ne naravnost izviran tekst, tako da so nam igralci MGL dejansko odigrali kar dve predstavi v enem večeru. Ostro satirično pero našega komediografa (gledalec se bo spomnil tudi njegovih TV dram) nam tokrat izrisuje majhen delovni kolektiv, ki svojo homogenost izniči ob skoraj nepomembni nagradi, izgubljena navidezna lažna enotnost pa se vzpostavi proti koncu drugega dela, ko so vsi junaki »razkrinkani«. V kolektivu se vsi problemi uredijo, toda, ali se ne bodo porušili zopet ob kakšnem priznanju, ob mogoče nepomembni nagradi, ki pa pomeni za enotnost kolektiva celo preveč. Dogodki našega vsakdanjika, delovnega in privatnega, drviyo mimo nas, spremljamo jih s pogledom sproščene, na trenutke celo huronskega smeha in ali se ni pred nami odvil gledališki film naših lastnih dejanj, verjetno naših napak, ki jih tako radi pripisujemo samo drugim? Gotovo nam je predstava, poleg zabave, ponudila vsaj to v premislek, v kolikor ne priznamo, da smo tudi sami nosilci dogodkov, ki smo jim bili priča samo na odru. Skratka: prava in čista komedija na temo nas samih, brez želja po velikih in zgodovinskih besedah. Prešernovo gledališče se je v svojem lastnem izboru repertoarja za letošnje sezono odločilo za komedijsko naravnane predstave. Prevladuje problemsko zastavljena komedija, kjer ni v ospredju samo zabava, ampak resne teme obarvane z ironijo, satiro.

Ustavimo se torej ob naši naslednji abonmajski uprizoritvi, ki jo bo prispevala domača gledališka produkcija. V sklop problemsko zastavljene komedije sodita enodejanski svetovno zna-

nega poljskega satirika in dramatika Slawomira Mrożka: ČAROBNA NOČ in NA ODPRTEM MORJU. Predvsem pri Čarobni noči je potrebno izpostaviti njeno »resno« komedijsko noto. Situacija dveh državljanov na službenem potovanju zaključuje njun delovni dan v hotelski sobi, kjer pa se namesto prijetnega sna srečata (in to gotovo ne prvič) z raznovrstnim sumničanjem, ki se prevesi v »žive« sanje, podkrepjene s pojavom tretje osebe, neznanne ženske. Pregarjavica in sum pravzaprav že takoj na začetku načeta njuno željo po mirni noči. Vsakdanji predmeti, usakdanje situacije, postanejo na lepem nenormalne, drugačne. Najnepomembnejše stvari ju začnejo motiti. Bojazen, da sta od nekeod zunaj nadzirana, postaja vse večja. Žive sanje so le skrajna posledica njunega položaja. Sanje in resničnost se pomešata, tako da se junaka ustrašita najpreprostejšega človekovega podzavestnega življenja: Mogoče je sanjati prepovedano? Do nesmisla napeti realizem našega vsakdanjika ni več komičen, postaja smešen. Resnica o možni pregarjavici je groteskna, mnogokrat celo grozljiva, saj si junaka ne priznata sanj, odpovesta se jim kljub temu, da sta jih sanjala drug pred drugim in pred nami.

Drugo polovico večera v Prešernovem gledališču pa bo izpolnila enodejanka Na odprtem morju. Tema komedije je problem posrednega ljudožerstva treh oseb kot predstavnikov najrazličnejših tipov sveta. Treba bo nekoga pojesti. V imenu te izvirne ugotovitve, je treba nekoga prepričati, da se bo žrtvoval. Žrtvoval za idejo ali za prazne želodce svojih dveh partnerjev? Mrożkov namig ne pušča dvomov. V duhoviti prisposodbi »ljudožerstva« ironično vrednoti načelnost in nenačelnost samozvanih zastopnikov velikih idej do brega in poštenega.

Kljub skrajnim družbenim situacijam, ki jih obravnava, pa Mrożek ostaja humanist. V ospredju je človek, postavljen v konflikt resničnosti in sanj, oziroma življenja in smrti. Glede na to, da je ta dva konflikta dramsko obdelal satirik, je humanizem trpek, sporočilo pa (čeprav zavito v papir ironičnega) jedko.

Matija Logar

NAŠ VENEC NA PREŠERNOVEM GROBU

Dan mrtvih je dan, ko se vsakdo izmed nas poda na pot, na katero žal le malokdaj zaide.

V slabem deževnem, jesenskem vremenu, smo se odpravili proti grobovom naših znancev, prijateljev in žrtev NOB, ki so klonili smrti ali so še polni življenjskih moči, darovali svoje življenje in kri za našo svobodo.

Tudi člani planinske sekcije, taborniškega odreda Albina Drolca, člani zveze borcev, člani KUD in predstavniki družbenopolitičnih organizacij našega kolektiva so v teh dneh položili vence in prižgali sveče na grobovih naših nekdanjih sodelavcev, borcev za našo svobodo in znanih slovenskih rodoljubov.

Če pogledamo resnici v oči, je takšno dejanje velikega pomena, vendar se sami pri sebi vprašajmo: »Ali ne bi bilo naše življenje lepše in delo plodnejše, če bi naša misel večkrat zašla k tistemu, ki je moral kloniti v boju za našo prihodnost ali k tistemu, ki se je celo svoje življenje boril za boljši in lepši jutri?«

DA NE BI NIKDAR POZABILI

Svoboda! Kako malokrat še pomislimo na to vseobsegajočo besedo. Morda pa tudi ne?

V rokah imam droben zvezek. Brstje ima naslov in je posebna izdaja osnovne šole Lucijan Seljak iz Kranja. Z naslovom 85 let Titovega rojstva so učenci pisali o svobodi, o Titu, o partizanih... da ne bi tistega časa nikdar pozabili, da bi vedeli, kako neizmerno smo lahko srečni.

ZA NAŠO SVOBODO JE DAROVAL OČI

Bil je sončen dan. Bila sem v kuhinji in kvačkala. Zaslišala sem našega psa. Šla sem na balkon gledat, kdo prihaja.

Po poti s polja mimo naše hiše je šel starejši moški z belo palico. Razmišljala sem, zakaj s palico tipa pred seboj. Videla sem, da je zašel s poti. Spoznala sem, da ne vidi sosedove žične ograje. Ustrašila sem se, da se bo zaletel v železen drog. Zavpila sem: »Pazite!« Moški je takoj obstal. Stekla sem k njemu in ga prijala za roko. Varno sem ga peljala nazaj na cesto. Mož se mi je zahvalil in previdno odšel naprej. Vesela sem bila, da sem lahko pomagala invalidu.

Očka mi je kasneje povedal, da je ta človek veliko pretrpel. Bil je partizan. Tam je bil trikrat ranjen. In za našo svobodo je daroval oči.

Vesna Jerala, 2. razred Mavčiče

TETA ANČKA V NEMŠKEM TABORIŠČU

Teta mi večkrat pripoveduje o dogodkih v taborišču. Pravila mi je, kako so skupino jetnic, v kateri je bila tudi ona, vsako nedeljo peljali v cerkev. Bile so oblečene v jetniške uniforme. Ko so se vračale, je priletelo letalo, se nizko spustilo in jih začelo obstreljevati.

Ker so korakale kot vojaki, so jih gotovo zamenjali za vojsko. Razbežale so se na vse strani. Ona in še dve sotrpinki so pritekale v bližnjo hišo. Vse preplašene so se stisnile v kuhinjo pod mizo. Na mizi pa je dišal hleb kruha. Svež kruh! Kako željno so ga pogledale, ker so bile grozno lačne, a ga jim ni nihče ponudil.

Ob koncu napada so se vrstile nazaj v taborišče, ker ni bilo mogoče uiti v obleki, ki so jo imele na sebi.

Simona Perne, 4. raz. Besnica

PROSLAVA 100. OBLETNICE ROJSTVA OTONA ŽUPANČIČA – VELIK KULTURNI PRAZNIK

V vsej Sloveniji so že v teku priprave za organizacijo slovesnega praznovanja stoletnice rojstva Otona Župančiča (23. 1. 1878 – 11. 6. 1949), po Prešernu najpomembnejšega slovenskega pesnika, pa tudi dramatika in odlične-

ga prevajalca literarnih del evropskih klasikov.

Osrednja proslava bo januarja meseca 1978 v Ljubljani, manjša pa isti mesec v njegovem rojstnem kraju na Vinici v Beli krajini.

Planinci Save na Krvavec— Goli vrh—Triglav

Na sestanku planinske sekcije smo se odločili, kam se bomo Savčani odpravili v planine. Prvi izlet je bil v soboto, 27. avgusta. Jutro kot nalašč. Pisana družina enajstih ljubiteljev planin je krenila z avtobusom proti vznožju Krvavca. S sedežnico smo se odpeljali na vrh, kjer smo v koči Gospinec žigosali knjižice Kranjski vrhovi. Po kratkem okrepčilu smo se podali na prijetno, za nas še neznano pot, ki poteka v smeri veliki Zvoh — Kalški greben — Cojzova koča, sestopi pa pri Suhadolniku v dolino Kokre.

Pot nas je vodila mimo doma na Krvavcu, mimo TV stolpa in zgornje postaje sedežnice, na vrh Krvavca. Tu so prišli na račun fotoamaterji — od tu tudi posnetek — saj so pritiskali, da je bilo veselje. Od tu smo krenili na Veliki Zvoh, 1972 m visoko goro, ki nam je nudila lep razgled na vse strani. Požigosali smo knjižice, malo smo se okrepčali in se odpravili naprej po grebenu na Kalški greben. Povem naj, da je pot nekoliko zahtevna, zato smo se nekateri zaradi varnosti in boljšega počutja, navezali. Vse težave smo premagali in veseli, da se ni nobenemu nič zgodilo, prišli na vrh Kalškega grebena, 2224 m. Zopet so bile na vrsti male formalnosti — »žigosanje«, malo razgledovanja na vse strani in hitro smo krenili naprej proti Cojzovi koči. Med hojo smo se še enkrat ozrli na vse strani in v spominu nam je ostal Grintovec s Kočno, Dolgi hrbet, Skuta, Planjava, Ojstrica, dolina Kokre na levi in Kamniška Bistrica na desni strani. Razgleda in veselja je bilo kmalu konec, saj so veter in bližajoče se megle zastrli pogled. Po prihodu v Cojzovo kočo je bil daljši počitek in nato smo sestopili v dolino mimo Suhadolnika. Tu nam je rahel dež opral znoj s čel in veseli smo krenili z avtobusom v Kranj, kjer smo se razšli, v upanju, da naslednji teden zopet pohitimo v prečudovite kraje, visoko, kjer vlada mir, daleč od tovarniškega hrupa, na sveži zrak.

Naše planinarjenje se nadaljuje z izletom na Goli vrh in Babe. Bila je nedelja, 4. septembra. Vreme čudovito in 25 ljubiteljev planin se je odpravilo z avtobusom v podvznožje Kamniških planin do Planšarskega jezera. Že v podvznožju tega čudovitega gorskega masiva smo bili priča nenavadnega, a kljub temu vsakodnevnega dogodka. Slišali smo namreč grmenje kamnitih blokov v dolino. Spreletel nas je nenavaden občutek, saj nismo navajeni na tako igro narave in marsikdo od nas je pogoltnil grenko slino in si mislil svoje. Krenili smo naprej in prepustili naravi, naj se igra po svoje. Krenili smo proti Golem vrhu, še prej pa smo poslušali nekaj koristnih napotkov o sami hoji. Pot nas je vodila po strmih pobočju in kmalu smo zagledali jaso, kjer smo pustili nahrbtnike ter se podali na vrh. Po »zavzetju« vrha smo se ozirali na čudovite vrhove okoli nas. Pogled je belgal na Storžič, Stegovnik, Vir-

nikov Grintovec, pa severno ostenje Kamniških alp in prečudovite doline pod nami. Vračali smo se po isti poti nazaj, do »Rudijevega« vrta, kjer je bil krajši počitek in malo malice. Po krajšem odmoru smo odšli na zanimivo pot, ki nas je vodila po grebenu jugoslovansko-avstrijske meje. Zaradi krušenja kamenja smo se razdelili v 3 skupine. Povem naj, da je na račun Bab vsakdo od nas imel kakšno šaljivo pripombo, ki smo se ji smejali; ta smeh pa je dvigal moralo in nam krajšal pot. Po naporan poti smo se na vrhu oddahnili in naš trud je bil poplačan. Vsak si je po svoje dodajal izgubljene kalorije izčrpanemu telesu — slika. Po krajšem postanku smo se napotili v dolino, preko Jezerkega sedla in Ledin. Pod Rinkami v plazju je še dosti snega, zato smo videli ljubitelje bele opojnosti, kako vijugajo po strmih pobočju in si nabirajo kondicijo za pravo zimo. V koči na ledinah smo se odžejali ter se poslikali in krenili po dokaj zahtevni poti čez Žrelo proti Češki koči, od tu pa v dolino, kjer smo šli na avtobus. Ko smo se peljali proti Kranju, smo se ozirali nazaj na nepozabne in prečudovite vrhove in bili v mislih na novi turi — na Triglavu.

Tokrat smo se odločili za našega očaka — za Triglav. To je bila dvodnevna tura. Krenili smo z avtobusom na Pokljuko. Pot nas je vodila po novi, bodoči cesti, ki jo gradijo pridne roke naših vojakov, ki služijo rok na Pokljuki. Steza se je vila po gozdu, kjer smo si polnili pljuča s svežim zrakom, ki ga še kako pogrešamo. Po daljši hoji se nam je odprl pogled najprej na Vodnikovo kočo, naprej na Planiko, Kredarico, Triglav, Werner, Draški vrh in še in še. Ustavili smo se v Vodnikovi koči. Sledila je malica, pogasili smo si žejo in že smo vzeli pot pod noge — smer Kredarica. Po nekajurni hoji smo bili na Kredarici. Sledil je počitek, ki so ga nekateri izkoristili za sončenje, drugi za smuko po plazju. Po enoinpolurnem odmoru smo šli preko malega Triglava na vrh. Povem naj, da smo imeli vreme kot naročeno. Prejšnji dnevi niso bili naklonjeni planincem. Gora ničkolikokrat zahteva človeško življenje. Med njene žrtve spada tudi planinec, ki je ljubezen do gora plačal s svojim mladim življenjem.

Že pred kočo na Kredarici smo gledali na nepretrgano kolono planincev, ki se je vzpenjala proti vrhu. Prava »Meka«. Nekaterim v naši skupini je bil to prvi pohod, zato je bil njihov korak trd, z nekoliko strahu, saj tu ni drevja, korenin, za katere bi se lahko ujel ali prijel. Tu so klini in siva skala, ki zahteva celega človeka, treznega, zbranega, da premaga nevarnosti, ki so mu na poti. Vsak si je po svoje zamišljal Triglav. Na vrhu 2863 m visokega očaka pa so se marsikomu zaiskrile oči od veselja. Pozabil je na vse napore, ki jih je vložil in tudi »krst« z vrvojo po zadnji plati ni izostal. To je

enkratno doživetje, zato se ne zмениš za bolečine. Na sceno so stopili fotoamaterji, saj je bilo kaj slikati. Po kratkem postanku in ogledu sosednjih vrhov: Jalovca, Prisojnika, Razorja, Škrlatice, Gamsovca, Stenarja, pa Krna in kdo bi našteval, nas je pot vodila naprej, na Dolič. Sestop v dolino je precej nevaren in zahteven, saj preti nevarnost prožitve kamenja, zato je najbolje, da se formirajo skupine s presledki.

Naj ne bom predolg s tem; na Doliču smo prespali in to ne v posteljah, pač pa po planinsko, na mizah, po klopeh in po tleh. Vsak je bil vesel, samo da je dobil prostor pod streho. Zjutraj po zajtrku smo se odpravili čez Hribarice na Prehodavce. Tu smo se odpočili, odžejali. Pot nas je naprej vodila mimo triglavskih jezer v kočo pri Sedmerih jezerih. V lepem sončnem in toplem vremenu smo se zleknil v travo ob jezeru

in nekateri smo tudi zaspali, saj smo krpali noč, ki je bila prekratka.

Še pogled na prečudovit gorski svet in že smo sklenili oditi po Komarči in si ogledati izvir Savice. Od tu tudi slika. Sestopili smo h koči pri Savici, od koder nas je avtobus odpeljal v Kranj. Vsak je premišljeval o lepih doživetjih s ture. Nobenemu ni bilo žal in ko smo se razhajali, smo si zaklicali na svidenje v planinskem svetu.

Pripis:

Planinska sekcija vabi člane kolektiva, naj se udeležujejo skupinskih izletov pod strokovnim vodstvom, in to ne v tako majhnem številu, ampak naj bo to število desetkrat večje od zgoraj navedenih števil. Le tako si bomo krepili duha in si pridobivali kondicijo, ki nam je še kako potrebna.

Marn-Bizovičar

OBČNI ZBOR TABORNIKOV

Taborniki odreda Albina Drolca smo se zbrali v soboto, dne 22. 10., na svojem rednem občnem zboru. Zbralo se je večje število tabornikov in tabornic, med njimi precej najmlajših članov odreda, ki so bili v obveznih krogih in z rutkami za vratom. Občni zbor je otvoril tov. Milec Daniel. Pozdravil je vse prisotne, posebej še tov. Franja Klojčnika, podpredsednika Zveze tabornikov Slovenije, tov. Ljubimko Šimunac, predsednico Zveze tabornikov občine Kranj ter predstavnike drugih taborniških odredov v Kranju. V lepo okrašeni sejni sobi se je zaslilo petje taborniške himne. Temu je sledila izvolitev organov konference. Za delovnega predsednika je bil izvoljen tov. Anton Bajuk, za člane pa tov. Heda Milec in Mojca Bajt.

Taborniki smo nato pregledali svoje dosedanje delo. Iz poročila starešine in načelnika odreda je bilo razvidno, da realizacija zastavljenega programa del ni potekala po načrtu, saj smo ga izvršili le 70%. Vzroke za takšno stanje lahko iščemo v premajhni aktivnosti nekaterih članov upravnega odbora, v pomanjkanju vodnikov in drugje. Osnovni taborniški program, to je osvajanje večšin, zvezd in preizkušenj, smo slabo izvajali. Predvidevali smo sicer, da bomo to nadoknadili na letnem taboru, kar pa nam

je kasneje onemogočila nesreča, v kateri se je zrušila opuščena vila in poškodovala precej naših najmlajših tabornikov. Program taborjenja pa smo dobro izdelali in se na letno taborjenje tudi dalj časa resno pripravljali.

Propagandna dejavnost v odredu je bila zadovoljiva. Več težav smo imeli z delom v vodih, in sicer zaradi pomanjkanja vodnikov. Odredova uprava se je bila tako prisiljena odločiti, da njeni člani prevzamejo delo v vodih. V prihodnosti bo potrebno pristopiti k sistematični vzgoji vodnikov, saj vemo, da so vodi osnovne celice taborniške organizacije. Drugače je vzgoja kadrov v odredu dobra, saj so se štirje člani udeležili letošnje Gozdne šole v Bohinju, dva člana pa sta bila na tečaju za taborvodje.

V letošnjem letu smo se taborniki odreda Albina Drolca udeležili naslednjih večjih akcij: Ilegalec '76, Svobodna Jelovica 77, spominskega pohoda na Stol in Porezen, sprejema Titove štafete, praznovanja dneva tabornikov, pohoda ob žici okupirane Ljubljane, akcije Taborniki - POZOR - NAŠ POZDRAV TITU, letnega taborjenja. Udeležili smo se 7. zleta slovenskih tabornikov in sodelovali v Gozdni šoli. Poleg tega smo se udeležili tudi akcije Proboj sremskog fronta v Sidu, sodelovali pa smo tudi na vseh

Od leve proti desni: Franjo Klojčnik, podpredsednik Taborniške zveze Slovenije ter tov. Šimunaceva, predsednica taborniške organizacije Kranj

občinskih in področnih mnogobojnih za medvedke in čebelice, kjer so se naši najmlajši vedno izredno dobro odrezali. Neprecenljivo pa je naše delo na Joštu. Ob prvomajski proslavi na Joštu, ki se je udeležil tudi tov. Tito, je naš odred prevzel celotno organizacijo. Pred samim praznikom smo očistili in uredili okolico Jošta, poskrbeli smo za napise in pripravili taborni ogenj. Tri dni smo bili vedno na voljo za morebitno pomoč pri delih na Joštu. Po končani proslavi smo pospravili z Jošta in njegove okolice mnogo papirčkov, steklenic in drugih odpadkov. Na tej akciji je sodelovalo več kot 40 članov našega odreda. Celoten odred se je letos najbolj angažiral pri adaptaciji opuščene kočice »Puščava« pod vrhom Jošta. Vanjo smo poleg materialnih stroškov vložili več kot 4700 ur prostovoljnega in naporega dela. Kočo smo prejšnjo nedeljo ob lepem in sončnem vremenu otvorili. Preimenovali smo jo v »Dom tabornikov odreda Albina Drolca«.

Sledila so poročila blagajnika, nadzornega odbora in poročilo gospodarja odreda. Predsednik nadzornega odbora je poročal, da je blagajniško poslovanje vedno po predpisih in da nadzorni odbor ni zasledil nobenih nepravilnosti. Pri materialnem poslovanju je ugotovljeno, da v odredovem skladišču manjka precej inventarja. Velik del opreme je sicer posojen, oziroma dan v uporabo članom odreda ob raznih akcijah, precej opreme pa je tudi v koči na Joštu. Nadzorni odbor je predlagal, da bi se začeli voditi dve knjigi inventarja, ena za skladišče odreda in ena za inventar v koči na Joštu. Skrb za inventar naj bi prevzel gospodar oziroma upravnik kočice. V zvezi z materialnim poslovanjem je občni zbor sprejel sklep, da moramo v naslednjih štirinajstih dneh zbrati vso opremo po reverzih. Posameznikom, za katere vemo, da imajo sposojeno odredovo opremo, bomo poslali pismene opomine. Če v enem mesecu ne bodo vrnili opreme, jih bomo prijavi sodišču.

Sledila je razprava, v katero se je vključil tudi tov. Klojčnik. V imenu Izvršnega odbora Zveze tabornikov Slovenije je pozdravil prisotne na občnem zboru in dejal, da ga je presenetilo skromno poročilo, objavljeno v biltenu, kajti iz poročila ni razvidno celotno delo odreda. Prikazano bi moralo biti delo po vodih, pregled

članstva ter podrobneje opisane vse akcije, na katerih je odred Albina Drolca sodeloval. Prav tako je iz poročila premalo razvidno, kako so se taborniki odreda Albina Drolca vključili v družbeno dogajanja. Tov. Ljubimka Šimunac se je pridružila besedam tov. Klojčnika. Povedala je, da je odred v letošnjem letu naredil mnogo več, kot je zapisano v poročilih. Najbolj smo se člani angažirali pri adaptaciji kočice na Joštu, nekoliko pa smo zanemarjali delo z najmlajšimi člani. V prihodnje si moramo kot prioriteto nalogo zadati vzgojo vodnikov za medvedke in čebelice, da bo tudi delo v vodih ponovno zaživel.

V nadaljevanju občnega zbora je bilo pojasnjeno, da je med letom prišlo do kadrovskih sprememb, ker je starešina odreda dal pismeno izjavo, da odstopa kot starešina. Upravni odbor je o njegovi vlogi razpravljal na eni zadnjih sej in sprejel njegov odstop, ker starešina že dalj časa ni aktivno deloval in je vse naloge opravljal načelnik odreda.

Tov. Jenko, načelnik odreda, je prisotne seznanil s programom dela za naslednje leto, v katerem so po mesecih zajete akcije, ki jih bomo organizirali, oziroma se jih bomo udeležili. Ponovno je poudaril, da je prva in najpomembnejša naloga vzgoja vodnikov, ki jih bomo pridobili iz vrst čebelic. V čim krajšem času bomo morali formirati delo vodov na osnovnih šolahv Stražišču, v Cerkljah in v Zalnici.

Po poročilih in diskusiji je občni zbor sprejel nekatere sklepe, nato pa je delovni predsednik predlagal razrešnico dosedanjim članom upravnega odbora in predlagal novo sestavo upravnega odbora. Izvoljeni so bili: Franc Zumer - starešina, Štefan Zupan - načelnik, Marija Zumer - tajnik, Sonja Zumer - blagajnik, Vule Cicmil - gospodar, Anton Bajuk - sekretar aktiva ZK, Janko Bajt - referent za kulturo, Daniel Milec - vodja kluba, Avgust Horvat - oskrbnik doma, Štefan Zrinski - predsednik nadzornega odbora.

Na koncu občnega zbora so trije člani odreda ponesli hudo poškodovanemu taborniku Iztoku Dolšku, ki se je ponesrečil na letnem taborjenju v Fažani, šopek cvetja, pozdrave od vseh prisotnih. Zaželeli smo mu, da bi čimprej popolnoma okreval.

Marija Zumer

Občnega zbora odreda Albina Drolca so se udeležili tudi najmlajši taborniki - čebelice

MLADINA TOTRE

V Totri smo imeli priložnost, da se pogovorimo tudi s predstavniki organizacije ZSMS Totre. Na vprašanja, kaj in kako dela mladina v Totri, nam je odgovorila Anka Gašperšič, predsednik konference ZSMS Totra.

Mladina v Totri je pasivna. Razloge za to iščemo predvsem v tem, da je mladih malo, saj je od vseh zaposlenih, to je 350, le 45 mladih. Od omenjenih 45 pa jih je vsaj delno aktivnih slaba polovica. Udeležba na sejah je slaba,

ostali pa so neresni in nezainteresirani. Eden od razlogov za takšno stanje je tudi v izmenškem delu. Veliko mladih pa je vključeno v izobraževanje ob delu. Zanimivo pri tem pa je, da prav ti mladinci najdejo dosti časa tudi za delo v organizaciji ZSMS. Najtežja pa jim je vključiti v delo mlade iz drugih republik.

Izgubili pa so stike s savsko mladino, kar se mi je zdelo še posebno čudno. V Totri to sodelovanje pogrešajo.

VEST

Predstavniki kombinata gume in obutve BOROVO, angleške firme ICI iz Londona in INTER-EKSPORTA iz Beograda so podpisali pogodbo o skupni izgradnji tovarne za proizvodnjo poliester-uretana v Borovu. Po pogodbi bo gradnja tovarne trajala dve leti, 170 milijonov dinarjev – toliko bo veljala ta investicija – pa bodo zagotovili vsi trije partnerji. Skupna jugoslovansko-angleška tovarna v Borovu, ki bo opremljena in programirana za proizvodnjo poliester in poliuretan-skih sistemov, nadalje surovin za potrebe grafične industrije in izdelkov za potrebe gradbeništva in gumarske industrije, bo uporabljala tehnologijo in izkušnje znane angleške firme ICI. Beograjski »Intereksport«, ki pri nas zastopa firmo ICI, bo skrbel za prodajo končnih izdelkov iz te tovarne, tako na domačem kot tudi na tujem tgu.

(Borba, 7. 10. 1977)

V Totri mladi ne najdejo sami sebe; delno odgovornost za takšno stanje pripisujejo tudi neučinkovitemu sodelovanju z občinsko konferenco ZSMS Ljubljana-Moste.

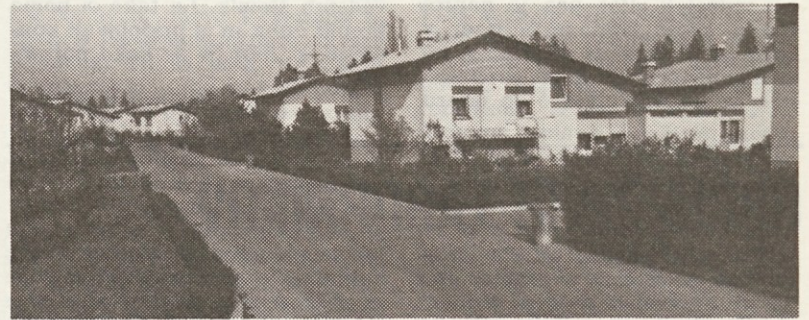
Žal nisem utegnil skočiti tudi na občinsko konferenco in tam povprašati, zakaj je tako. Sklenil pa sem, da bom ob prvi priložnosti poizkušal odgovoriti tudi na to vprašanje. Predsedstvu konference ZSMS Sava pa sem postavil vprašanje: »Kje je mladina Totre?«

Ko smo se v kranjski Savi odločili za organiziranost delovne organizacije po skupnostih temeljnih organizacij združenega dela, so se tudi vse družbenopolitične organizacije organizirale po novi organiziranosti delovne organizacije. Organizacija ZSMS se je v skladu z dokumenti IX. kongresa in organiziranosti delovne organizacije organizirala tako, da so se osnovne organizacije po tozdih preko delegatov v konferencah osnovnih organizacij ZSMS v skupnostih tozdov vezale na svet konference na ravni delovne organizacije. Prav tako so v svetu konference osnovne organizacije ZSMS Sava imele svoja delegatska mesta osnovne organizacije ZSMS iz Totre, KTM, Vulkana in Rume. Skupni dogovor je pripeljal do sklepa, da se delegate iz Rume in Vulkana kliče na seje sveta samo ob izjemnih primerih. Medtem se o vseh ostalih stvareh medsebojno informiramo. Dogovorili smo se tudi, da so delegati iz Totre in KTM redno vabljeni in imajo iste pravice in dolžnosti kot delegati v svetu ZSMS iz osnovne organizacije ZSMS iz lokacije Kranj. Zaradi boljše povezave smo v Totri, kakor tudi v KTM, organizirali več posvetov z vodstvi osnovnih organizacij, pa tudi same sestanke osnovnih organizacij ZSMS. Iz zapisnikov sej sveta ZSMS je razvidno, da se je predstavnik OO ZSMS Totra od sedemnajstih sej udeležil le štirih sej sveta, zapisniki pa so bili v Totro redno poslani.

V Totri se je v tistem trenutku pokazala določena pasivnost, tako predsednika osnovne organizacije, kakor tudi ostalega članstva. Ena izmed večjih skupnih akcij je bil spoznavni večer v organizaciji osnovne organizacije ZSMS Totra, kjer smo jim mladinci iz kranjske lokacije nudili nastop folklorne skupine. Organizacija je tako prostorsko kot zabavno uspela, le da je bila večina udeležencev spoznavnega večera iz Kranja (80%). Predsednik sveta konference osnovne organizacije ZSMS Sava je bil v dneh od 20. do 23. marca 1976 vabljen na izobraževalni seminar mladih Totre in KTM na Pokljuki. Seminar po moji oceni ni uspel, saj je bilo v treh dneh le šest ur predavanj in dogovorov, ostali čas smo porabili za rekreacijo. Na tem seminarju je bila izražena tudi želja po večjem sodelovanju z občinsko konferenco ZSMS Moste, od

koder so navadno dobivali tudi vsjo pomoč za delo, na kar je svet konference vsekakor pristal, saj so taka tudi določila statuta ZSMS o povezovanju osnovnih organizacij tiste občinske konference ZSMS, v kateri osnovna organizacija deluje.

Po programskovolilni konferenci osnovne organizacije ZSMS Sava v decembru 1976, na kateri smo sprejeli sestavo sveta ZSMS brez delegatov iz dislociranih skupnosti tozdov, tesnejše sodelave ni bilo, niti ni bilo nobene iniciative s strani mladih iz Totre. Mislili smo, da se je njihova povezava z občinsko konferenco Moste okrepila in da pri delu nimajo težav.

Drolčevo naselje, kjer prebivajo Savčani, je del krajevne skupnosti Orehek-Drulovka

KRAJEVNA SKUPNOST...

(Nadaljevanje z 22. strani)

Lucijan Seljak v Kranju. Ko smo odvarjali vzgojnovarstveno ustanovo, ki kot podružna enota spada k centralni osnovni šoli Lucijan Seljak, nam je Sava namenila sredstva za opremo prostorov in nabavila igrače. Ko je imela krajevna skupnost svoj praznik, počastili smo Titove in partijske jubileje, je nastopila savska folklorna skupina in oktet. KUD Sava spremlja tudi folklorni naraščaj na centralni osnovni šoli. Gasilci se odzovejo našim povabilom ob različnih prireditvah.

Z doselitvijo Savčanov v našo krajevno skupnost, je zaživelo tudi družbenopolitično delovanje. »Vsa družbenopolitična dogajanja, ki jih spremljamo z novo ustavo, prenašajo torišča na teren, v osnovno celico, to je krajevno skupnost. Vsi, ki nastopajo na družbenopolitičnem področju v organizacijah združenega dela, naj bi nastopali tudi na terenu. Savčani so se v to tvorno vključili, saj so nosilci odgovornih samoupravnih funkcij v naši krajevni skupnosti. Delavci so v delovnih organizacijah povezani v SZDL, to množičnost želimo prenesti tudi na teren. Najbolj odgovorni za dogajanja na terenu pa so člani ZK, ki so dolžni ljudi osveščati in jih seznanjati z realnimi možnostmi pri reševanju problemov s stališča širše družbene skupnosti. Mi, komunisti, smo sprva delovali v sklopu osnovne organizacije ZK pri krajevni skupnosti Stražišče, ki je že imela močno kadrovsko zasedbo. Seveda pa so bile navadno v ospredju njihove težave in interesi, zato smo po prihodu novih občanov v krajevno skupnost, v začetku le z nekaj člani, formirali

Po novi predvideni organizaciji v sozdu se bo morala pojaviti določena koordinacija, preko katere bomo lahko po željah osnovnih sredin sodelovali na osnovi dokumentov, ki govorijo o vlogi in pomenu vsake koordinacije oz. sodelovanja.

Naj zaključim s tem, da smatram, da smo nudili dovolj pomoči, da pa odločati o sprejemanju pomoči ne moremo.

Odgovorili so nam in upam, da smo vsaj delno osvetlili problem, ki se je pojavil pri mladih v Totri. Prepričan sem namreč, da morajo mladi v naših skupnostih tozdov najti skupen jezik in resnično sodelovati na vseh področjih.

Lado Mrz

samostojno organizacijo ZK, ki ima danes že pomemben vpliv. Tudi pri SZDL že pokrivamo družbenopolitična dogajanja v okviru krajevne skupnosti in navzven. Tudi mladi danes že imajo osnovno organizacijo AZSM in so od začetnih težav, ko niso vedeli, kaj bi delali, prešli na konkretne programe dela in se vključujejo tudi v ostala družbenopolitična dogajanja na terenu. Odbor RK še pred nekaj leti ni zadovoljivo deloval, z novo zasedbo pa že sledi akcijam in nalogam, ki jih RK kot organizacija zahteva. Organizirani smo tudi na področju splošnega ljudskega odpora, v njihove programe je vključeno veliko ljudi. Ob tako razvejanem področju delovanja v krajevni skupnosti je potrebna precejšnja skrb za tekočo evidenco prebivalstva. Ker že dobro sodelujemo z občinskim štabom za civilno zaščito, na tem področju ni večjih težav.

Tako, na koncu smo. Kaj bi lahko še dodali k temu zapisu? Vsekakor to, da se lahko z dobro voljo in z zavestjo da pri reševanju skupnih potreb občanov veliko narediti kljub minimalnim finančnim sredstvom iz dotacij. Če zapišemo, da dobi krajevna skupnost Orehek-Drulovka za delovanje ZB, ZSM, SZDL, ZK in ostalih organizacij, kot tudi za vzdrževanje makadamskih cest, vsega skupaj 6 starih milijonov, smo zapisali dovolj. Zato želimo občanom te krajevne skupnosti, da bi jim pri realizaciji njihovih načrtovanih akcijah razumeli tudi tisti dejavniki, ki jim lahko tako ali drugače pomagajo pri bogatitvi njihovih prizadevanj za boljši jutri.

J. Jereb

OBISK PETE RAZSTAVE IZUMOV IN TEHNIČNIH IZBOLJŠAV

Dom mladosti,
Reka, 27. oktobra

Obisk razstave je organiziralo republiško društvo izumiteljev in racionalizatorjev Slovenije.

Peta jugoslovanska razstava izumov, tehničnih izboljšav in novitet »Rast Yu« je bila pod pokroviteljstvom predsednika Tita. Na 2500 kvadratnih metrih je bilo prikazanih 1955 dosežkov, ki jih je pripravilo 196 tozdrov, 178 zasebnikov in 100 mladih inovatorjev. Letošnja razstava je bila v

pozornosti. Vsebinsko je bilo vse pomešano in premalo dokumentirano.

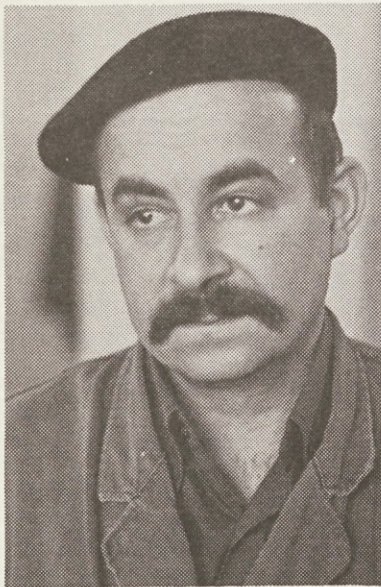
Mnenja sem tudi, da je bila razstava novatorjev v Celju leta 1976 vsebinsko boljša.

Če bi organizator hotel izboljšati vsebino in poudariti smoter, bi se moral povezati z republiški društvi novatorjev in racionalizatorjev.

V prihodnje se bo treba dogovoriti z medrepubliškimi dogovori, kaj spada na tako razstavo in kaj ne. Kljub slabim organizacijskim prijemom, je razstava vseeno prikazala delo naših vrljih novatorjev. Take razstave bi si morali ogledati tudi naši novatorji in strokovnjaki, ki se poklicno ukvarjajo z inovacijami. Iz podatkov izhaja, da smo lani dosegli velik korak naprej na področju izumov in inovacij. Lani smo prihranili na primer pri eni iznajdbi več kot milijon dinarjev, proizvodni stroški pa so se pri eni tehnični izboljšavi zmanjšali za 336 tisoč dinarjev, koristen predlog jih je zmanjšal za 271 tisoč novih dinarjev. Iz podatkov je razvidno, da smo v zadnjem letu s 35. mesta pri patentih med 110 državami prišli na 15. mesto. To je izreden uspeh.

V praksi se še primeri, da morajo naši novatorji iskati svoje pravice preko sodišča. Pravica vsakega novatorja je, da je plačan po rezultatih svojega dela. V zadnjih letih smo v Savi ustvarili ugodnejše pogoje za ustvarjalne delavce in novatorje.

O tem, kakšne cilje ima društvo novatorjev in racionalizatorjev, pa prihodnjic.

Marjan Peneš, predsednik društva izumiteljev in novatorjev Kranj

znamenju Titovih in naših jubilejev obogatena še s posebno razstavo z naslovom: Tito — revolucija — zmaga. Prikazani dokumenti in fotografije so bile edinstvene. Videli smo marsikaj novega in prvič prikazanega o življenju našega velikega voditelja. Ta del razstave me je najbolj navdušil.

Ugotovili smo, da naši inovatorji veliko prispevajo k boljši proizvodnji. Naši delovni ljudje odkrivajo izboljšave na področju elektronike, strojogradnje, pri orodjih, čistilnih napravah, na področju kemije, sončnih grelcev in peči in še bi lahko našteval. Večinoma so to ljudje iz neposredne proizvodnje.

Prikazali so nam mnogo dosežkov naših znanstvenih institutov. Prav razveseljiva je ugotovitev, da tudi študentje in dijaki višjih in srednjih šol, postajajo novatorji. Obveščeni smo bili, da bo industrija odkupila nekaj izrednih izumov s te razstave.

Slovenija je bila slabo zastopana. Predstavljale so jo: železarni Ravne in Jesenice, Iskra, Elektrovina Maribor in Gorenje. Iskra in Gorenje nista prikazali ničesar novega, le nekaj ličnih izdelkov, kar pa ne spada na tako razstavo. Mnenja sem, da to ni kakršnikoli sejem! Poudariti moram, da je bilo veliko eksponatov, ki jim je potrebno posvetiti več

ODPRAVA PLANINSKEGA DRUŠTVA LJUBLJANA-MATICA V POGORJE HINDAKUŠA

V letošnjem juliju je v afganistanski del gorovja Hindukush odpotovala odprava Planinskega društva Ljubljana — Matica. Štirinajst članov je odšlo na pot s tremi kombiji (dva znamke TAM, eden pa IMV). Potovali smo preko Bolgarije, Turčije in Irana do Afganistana.

Cilj odprave je bil Nošak, visok 7492 m, najvišji vrh Afganistana. Poleg tega pa smo imeli namen preplezati več čez 6000 m visokih vrhov v Nošakovi okolici.

Po trinajstdnevem napornem potovanju je odprava prispela v Kabul, glavno mesto Afganistana. Po nekajdnevem urejanju formalnosti smo še tri dni potovali proti severu. V vasi Kazi Deh se je vožnja končala. Tu smo najeli 68 nosačev, ki so v tridnevem pristopnem pohodu znosili vso potrebno opremo in hrano pod Nošak.

Bazni tabor je stal na višini 4560 m. Ekipa je bila izredno izurjena, saj smo vrh Nošaka osvojili že sedmi dan po prihodu v bazni tabor. V naslednjih desetih dneh so vsi člani odprave dosegli vrh Nošaka. Med njimi je bilo tudi edino dekle v odpravi, 22-letna Slava Mrežar, ki je dosegla zahodni vrh Nošaka, visok 7350 m in s tem postavila jugoslovanski ženski višinski rekord.

Odprava se je nato razdelila v manjše skupine in v povsem alpskem stilu opravila še nekaj izredno zahtevnih vzponov. Cedilnik, Bešlin in Grošelj smo preplezali prvenstveno »Slovensko smer« v južni steni Gumbaz e Safeda, visokega 6800 m. Stena je visoka 2000 m. Za vzpon in sestop smo potrebovali dva dni.

Bešlin, Marinčič in Brišar so v dveh dneh preplezali 1800 m visoko južno steno Nošaka.

Poleg teh dveh izredno zahtevnih vzponov, so člani odprave dosegli še 6350 m visoki Aspe Siah po prvenstveni smeri, 6007 m visoki Aspe Safet in 5600 m visoki Karpošte Jakhi.

Po dvaindvajsetih dneh plezanja v gorah Hindukusha se je odprava vrnila v dolino do avtomobilov. Dobra dva meseca po odhodu od doma smo se člani odprave vrnili v Ljubljano, 8. septembra. S tem smo zaključili več kot 15.000 km dolgo, nevarno, a tudi izredno uspešno pot.

Uspehi, ki jih je odprava dosegla so izredni ne samo v jugoslovanskem, ampak tudi v evropskem in svetovnem alpinizmu. Poleg tega smo se vsi člani živi in zdravi vrnili domov.

Do te uspešne odprave, ki je dostojno predstavljala našo državo v svetu, pa verjetno sploh ne bi prišlo, če nam pri tem ne bi prišlo na pomoč številna jugoslovanska, predvsem pa slovenska podjetja. Med tistimi delovnimi organizacijami, ki so nam najbolj pomagale, je prav gotovo tovarna »TOTRA«, ki nam je posebej izdelala 2.000 m najlonskih vrvi, 500 m premera 11 mm in 1.500 m vrvi premera 9 mm. Uporabljali smo jih za zavarovanje težkih in nevarnih predelov poti na gori, obenem pa tudi kot plezalne vrvi, čeprav za ta namen niso bile izdelane. Lahko rečem, da so se odlično obnesle, tako da smo bili vsi zadovoljni z njimi. Tovarna »TOTRA« je z izdelavo teh vrvi zelo pripomogla k uspehu odprave. Še bolj smo bili veseli dejstva, da je imela ta slovenska tovarna toliko posluha za naše želje, in nam ni bilo treba prositi za pomoč tujih proizvajalcev.

Član odprave
Hindukush 77
Grošelj Viki

30 LET TOVARNIŠKEGA TISKA

Letos mineva trideset let, odkar je izšla prva številka tovarniškega časopisa v Jugoslaviji. Zanimivo je, da se je to zgodilo v sorodni tovarni, to je v kombinatu Borovo.

Na velik jubilej in svečano proslavo so se v Borovu pričeli pripravljati že spomladi, saj so zbirali vse možne podatke o tovarniškem tisku, za razstavo pa v glavnem vsa glasila, ki izhajajo v organizacijah združenega dela v SFRJ.

Proslava, ki je bila 2. in 3. novembra v Borovem, je zveznega pomena, zato bo slavnostni govornik tovariš Mika Špiljak, predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije.

ODPRAVA PLANINSKEGA DRUŠTVA DOVJE-MOJSTRANA V ANDE

Slovenska alpinistična odprava Andi 77, ki jo je organiziralo Planinsko društvo Dovje Mojstrana, je imela nalogo preplezati sestavljeno plezalno smer (led – skala). Izbrana je bila severna stena Jerupaje 6634 m. Glede na višino stene 1400 m in na njeno težavnost, smo se odločili, da smer v spodnjem skalnem delu zavarujemo s pritrjenimi vrvi. Uporabili smo vrvi, ki jih je v ta namen izdelala tovarna »TOTRA«. Vrvi smo uporabljali tudi pri zavarovanju prehodov preko ledeniških razpok.

V obeh primerih so se vrvi dobro obnesle in se tovarni »TOTRA« zahvaljujemo za njihovo sodelovanje in pomoč.

Član odprave Andi 77
Manfreda Marjan

Gobje specialitete na sejmu

Za ljubitelje gob in gobjih specialitet je Gobarska družina iz Kranja pripravila v času Gorenjskega sejma v »hali B«

- razstavo gob,
- kuhinjo z gobjimi specialitetami,
- brezplačno poizkušnjo gobje juhe in brezplačno poizkušnjo istrskih vin.

V Gobarski družini Kranj je včlanjenih tudi 27 članov naše delovne organizacije.

Na razstavišču so si obiskovalci lahko ogledali preko 300 vrst gob (strupenih, pogojno užitnih, ne-užitnih in užitnih), ki so bile prinesene iz vseh krajev Slovenije.

Seveda pa so obiskovalce poleg razstave zanimale tudi gobje specialitete, ki so jih pripravljale ku-

harice iz mešanice gobjih vrst. Posebna priznanja sta dobile specialiteti omlata z gobami in gobe z jetrci. Omenim naj še to, da je naše specialitete poiskovalci tudi priznani kuhar tov. Ivačič iz Ljubljane in pozitivno ocenil gobjo juho.

Gobarska družina Kranj deluje na področju občine popolnoma amatersko, brez dotacij ali denarne pomoči, zato mislim, da je 4000 obiskovalcev dovolj jasen dokaz in priznanje gobarski družini, da je njeno delo načrtano v pravilni smeri, t.j. seznanjati ljudi z gobami in s tem preprečevati zastrupljanje ljudi. (Med 316 člani Gobarske družine Kranj v zadnjih letih ni prišlo do zastrupitve).

Po končanem ogledu razstave

in po poizkušnji gobarskih specialitet so nam izrekli priznanje družbenopolitični predstavniki občine Kranj in predstavniki SR Slovenije.

Ob tej priložnosti bi se kot predstavnik Gobarske družine Kranj zahvalil vsem članom, ki so na kakršenkoli način pripo-

moгли, da sta razstava in kuhinja z gobjimi specialitetami uspeli tako, kot je le malokdo pričakoval.

Op. ur. Spomladi, v začetku gobje sezone, bomo pripravili nekaj krajših nadaljevanj o nabiranju in spoznavanju najbolj strupenih gob.
Petelinšek

OKTET SAVA OB PRAZNOVANJU BISERNICE

V nedeljo, 9. 10. 1977 se je oktet Sava udeležil praznovanja 25. letnice tamburaškega orkestra Bisernica iz Reteč pri Škofji Loki. Ta orkester poznamo tudi Savčani, saj že osem let nastopa skupaj z našo folklorno skupino in si danes nekaterih plesov, ki jih ima skupina na programu, brez tamburašev ne moremo zamisliti.

Igranje na tamburice ima v Retečah bogato tradicijo, saj so prvi tamburaški orkester imeli že pred 50 leti. Nekaj tedanjih članov, ki so že v visoki starosti, se je udeležilo nedeljske prireditve. Nепреkinjeno pa orkester deluje od leta 1952. Izmenjalo se je že lepo število članov. Vsa ta leta jih neutrudno vodi tov. Franc Rant, ki je zelo aktiven tudi kot zborovodja. Stalnost orkestra pogojuje predvsem nenehna skrb za pomlajevanje, saj jim velikokrat uspeva vzgojiti celo generacijo mladih, še šolo-obveznih otrok, ki jih nato vključijo med starejše člane. Orkester je dosegel v teh letih celo vrsto uspehov. Poeg tega da stalno sodeluje z našo folklorno skupino doma in v tujini, je zelo znan po Sloveniji, lahko pa smo jih videli tudi na televiziji ter poslušali na valovih radia Ljubljane in Celovca.

Nedeljski nastop je bil po programu in zasedbi orkestra široko zastavljen in dobro izveden. Nastopali so s tremi zasedbami: z zasedbo iz leta 1952, s starejšo in mlajšo zasedbo. Igrali so skladbe iz različnih obdobij svojega obstoja.

Najbolj zaslužni so dobili priznanja. Za pevske točke so na tej prireditvi poskrbeli oktet Sava, dekliški sekstet iz Bukovice ter operni pevec Ladko Korošec. Vsi nastopajoči pa so za zaključek večera izvedli zbor Izraelcev iz Verdijeve opere Nabucco in Pesem Titu. Program je povezoval radijski napovedovalec Jože Logar.

J. K.

ZAHVALE

Spoštovani!

V imenu upokojencev tovarne Sava se vam iskreno zahvaljujem za prejeti denar – regres, ki nam je prišel zelo prav pri nabavi ozimnice.

Še posebno se zahvaljujem za pozornost, ker nas niste pozabili pri delitvi regresa. S tem čutimo, da se nas še spomnite v tovarni, kjer smo preživeli četrto stoletja, nekateri pa vso delovno dobo.

Tovariško vas pozdravljam in vam želim še mnogo delovnih uspehov.

V imenu upokojencev
Francka Pajer

Najprej vas lepo pozdravljam in se vam prav lepo zahvaljujem za prejeti regres. Ne morem vam opisati, kako sem ga bil vesel in kako koristno sem ga porabil. Imam majhno pokojnino in zato sem vsake denarne pomoči še bolj vesel. Še enkrat prav lepa hvala.

Želim pa vam in vašemu kolektivu še nadaljnje uspešno poslovanje.

Lepo vas pozdravljam!

Janez Bodlaj

ZAHVALA

Ob izgubi mojega očeta Jožeta Poglajen-Jerina se zahvaljujem vsem sodelavcem za izrečeno sožalje. Sodelavcem kalanderske linije v PA TAP in KK TAP se zahvaljujem za darovani venec, posebej tov. Marinšek A., Kranjc A., Perčič M. in tov. Smrekarju. Jože Poglajen

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumi-jevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirinajstredno, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Jože Štular, tehnični urednik Lado Mraz, fotografije Ivan Draškič in Janez Jereb. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk GP Gorenjski tisk Kranj.

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).

Gobarstvo se je še posebej razmahnilo v zadnjih letih. Da bi to izredno koristno obliko rekreacije vodili načrtno in organizirano, so v Kranju ustanovili Gobarsko društvo. V njem je včlanjenih okrog trideset Savčanov